

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ห้วงความคิดไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น
ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก

ประทุม บุญเขียน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

THE ANALYTICAL THINKING ABILITY OF MATHAYOMSUKSA 4
STUDENTS IN THAI LITERATURE USING 5
STEPS OF ACTIVE LEARNING STRATEGY
BY LIMBACH AND WAUGH

PRATOOM BOONKIEN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education Program in Curriculum and Instruction
Academic Year 2022
Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ชื่อเรื่อง	ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิด เชิงรุก 5 ขั้นตอนตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก
ชื่อผู้วิจัย	ประทุม บุญเรือน
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาปี คงอินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

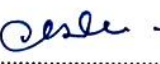

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณกร สว่างเจริญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา พลอยสังวาลย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาปี คงอินทร์)

..... กรรมการและเลขานุการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัครินทร์ อัศวรัชต์โกจิน)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ชื่อเรื่อง	ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะ การคิดเชิงรุก 5 ชั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก
ชื่อผู้วิจัย	ประทุม บุญเขียน
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาปี คงอินทร์
ปีการศึกษา	2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนโรงเรียนช่างตาครูส์คอนแวนท์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 จำนวน 34 คน ได้มาโดยวิธีการเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน และ 3) แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ความสามารถการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 2) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงรุก 5 ชั้น

Title	The Analytical Thinking Ability of Mathayomsuksa 4 Students in Thai Literature Using 5 Steps of Active Learning Strategy by Limbach and Waugh
Author	Pratoom Boonkien
Program	Curriculum and Instruction
Major Advisor	Associate Professor Dr.Areewan Iamsa-ard
Co- Advisor	Associate Professor Dr.Jittawisut Wimuttipanya
Co- Advisor	Assistant Professor Dr.Wapee Kong-in
Academic Year	2022

ABSTRACT

This research aims to 1) compare the analytical thinking ability of Thai literature before and after class of Mathayomsuksa 4 Students in Thai Literature by using 5 Steps of Active Learning Strategy by Limbach and Waugh 2) study the satisfaction of Mathayomsuksa 4 students towards learning by using 5 Steps of Active Learning Strategy by Limbach and Waugh. The population were 34 students selected by Purposive sampling. The research tools included 1) lesson plans 2) testing and 3) questionnaire. The statistics were mean, standard deviation, and t-test for dependent sample The research results showed that:

1) the analytical thinking ability of The students Thai literature after using the 5 Steps of Active Learning Strategy approach in combination with active learning by Limbach and Waugh was statistically higher at the significant level of .05.

2) Students' satisfaction through 5 Steps of Active Learning Strategy by Limbach and Waugh was at the high level.

Keywords: The analytical thinking, 5 Steps of Active Learning Strategy

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น ตามแนวคิดของลิบบแม็กและวอร์ก สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือในการให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง อีกทั้งให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด อาจารย์ ดร.เพ็ญพร ทองคำสุก รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาปี คงอินทร์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมสุรีย์ เชื้อมทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณภร ศิริพล และผู้ช่วยศาสตราจารย์กานนท์ สมร่วง ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนช่างตากุ้งคอนแวนท์ ที่ให้คำแนะนำและให้ความอนุเคราะห์ใช้สถานศึกษาในการทำวิจัยครั้งนี้ พร้อมทั้งขอขอบคุณคณะครูและขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณเครือญาติพี่น้องและเพื่อน ๆ ทุกคน ตลอดจนทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณงามความดีอันเกิดจากงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บุปผารี คณาจารย์ ผู้เอื้ออาทร ผู้อบรมบ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรม ความรู้ ความสามารถและผู้มีพระคุณที่ให้ความกรุณาเกื้อหนุน แก่ผู้วิจัย

ประทุม บุญเขียน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
การจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา	
ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.....	7
กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของ	
ลิ้มแบ็กและวอร์ก	10
แนวคิดเกี่ยวกับวรรณคดีไทยและการสอนวรรณคดีไทย.....	20
ความสามารถการคิดวิเคราะห์.....	27
แนวคิดทฤษฎีความพึงพอใจ	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	42
ประชากร.....	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 3	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	47
การวิเคราะห์ข้อมูล	48
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทย โดยใช้การเรียนรู้ แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน	50
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะ การคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก	51
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	56
สรุปผลการวิจัย	56
อภิปรายผลการวิจัย	56
ข้อเสนอแนะ	58
บรรณานุกรม	60
ภาคผนวก	66
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	67
ภาคผนวก ข หนังสือราชการ	69
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	73
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	117
ภาคผนวก จ หนังสือตอบรับการลงบทความวิจัย	130
ภาคผนวก ฉ ผลสอบภาษาอังกฤษตามเกณฑ์ CEFR	141
ประวัติผู้วิจัย	143

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	6

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	โครงสร้างหลักสูตรรายวิชาภาษาไทย รหัส ท 31102 (เฉพาะสาระที่ 5 วรรณคดี และวรรณกรรม) ภาคเรียนที่ 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนช่างตากุ้งคอนแวนท์	8
2.2	ตารางสังเคราะห์ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการ 5 ชั้น	17
3.1	แบบแผนการทดลอง One Group Pre – test Post – test Design.....	48
4.1	ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยรวม	51
4.2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน โดยรวม.....	52
4.3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ด้านเนื้อหา	53
4.4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก	54
4.5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ด้านการใช้สื่อ	56
4.6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ด้านการวัดผลและประเมินผล	57

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณคดีไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า และมีความสำคัญต่อชาติไทยอย่างยิ่ง เพราะวรรณคดียังเป็นเครื่องแสดงความเจริญของชาติ คนชาติใดที่ไร้ความเจริญย่อมไม่สามารถผลิตผลงานทางวรรณคดีได้ เนื่องจากวรรณคดีเป็นผลงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ วรรณคดีจึงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่สืบทอดกันมาทุกยุคทุกสมัย ดังที่ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2549 : 119) กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีว่า “วรรณคดีเป็นมรดกของชาติ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นภูมิปัญญาของคนในชาติที่สามารถนำภาษามาร้อยเรียงเป็นวิจิตรศิลป์ แสดงถึงความละเอียด ประณีต อ่อนโยน สะท้อนเรื่องราวของมนุษย์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ในสังคม ความคิด ความเชื่อ ซึ่งให้ประโยชน์ทั้งความบันเทิง เป็นคติสอนใจ เป็นแนวประพฤติปฏิบัติ เป็นบันทึกแสดงวีรกรรมคนกล้า หรือสวดดีพระเกียรติยศ หรือเป็นวรรณกรรมที่ใช้เพื่อประกอบพิธีกรรม ฯลฯ สอดคล้องกับ ญัฐพร จาดยางโพน (2561 : 1) ที่กล่าวว่า วรรณคดียังเป็นแหล่งบันทึกประสบการณ์ เป็นภาพสะท้อนสังคมหรือเป็นกระจกส่องภาพคนในสังคมแต่ละยุคสมัย ให้แก่อนุชนรุ่นหลังได้รู้จัก มองเห็นชีวิตของบรรพบุรุษในแง่มุมที่ประวัติศาสตร์ไม่ได้บันทึกไว้ ดังนั้นชาติที่เจริญแล้วเท่านั้นจึงจะสามารถสร้างวรรณคดีด้วยภาษาของตนเองเพื่อให้เป็นสมบัติและมรดกแก่ลูกหลาน”

หากพิจารณาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรการศึกษาได้มีการกำหนดให้เรียนวรรณคดีในทุกระดับชั้นการศึกษา โดยกำหนดให้วรรณคดีเป็นสาระที่ 5 ของวิชาภาษาไทยในทุกระดับชั้นและได้ระบุแนวทางการศึกษาวรรณคดีไว้ว่า “วิเคราะห์วรรณคดี วรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูลและความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีตและความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 2)

จากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า วรรณคดีมีความสำคัญต่อคนไทยอย่างยิ่งในอันที่จะต้องศึกษาหาความรู้ให้เข้าใจแนวทางการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ จนกลายเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ครูควรปรับวิธีการที่เน้นให้นักเรียน ได้เรียนรู้จากการกระทำ การศึกษาวรรณคดีไทยควรมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถคิด

วิเคราะห์คุณค่าของวรรณคดี นอกเหนือไปจากการที่จะสอนให้นักเรียนจดจำเรื่องราวหรือเนื้อหาเพียงอย่างเดียว ดังที่ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556 : 69) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นรากฐานของการเรียนรู้ การดำเนินชีวิต ความจำเป็นพื้นฐานของการคิดทั้งหมด บุคคลที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์จะมีความสามารถในด้านอื่น ๆ เหนือกว่าบุคคลทั่วไป ทั้งด้านสติปัญญาและการดำเนินชีวิต ดังนั้นการคิดวิเคราะห์จึงเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตของนักเรียน

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งในสมรรถนะสำคัญของนักเรียนที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 4) เพื่อมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนดและเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการดังนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี นอกจากนี้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ยังเป็นมาตรฐานในการประเมินคุณภาพประการหนึ่ง เนื่องจากความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดคุณภาพของนักเรียน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์จะเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อนักเรียน แต่จากการเปรียบเทียบผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET วิชาภาษาไทยในปีการศึกษา 2561 - 2563 ซึ่งเป็นการวัดความสามารถด้านการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม กลับพบว่าผลการประเมินของนักเรียนโรงเรียนช่างตากุ้งี่คอนแวนท์เฉพาะสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมยังอยู่ในระดับที่ไม่สูง ปีการศึกษา 2561 มีคะแนนเฉลี่ย 49.27 ปีการศึกษา 2562 มีคะแนนเฉลี่ย 50.72 และปีการศึกษา 2563 มีคะแนนเฉลี่ย 45.96 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2561, พ.ศ.2562, พ.ศ.2563) สาเหตุอาจมาจากปัญหาหลายด้านทั้งครู นักเรียน และรูปแบบการสอนที่นำมาใช้ยังไม่หลากหลาย ขาดการให้นักเรียนคิดเชื่อมโยงเข้าสู่ชีวิตจริงทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มักจะคิดว่าวรรณคดีและวรรณกรรมเป็นเรื่องไกลตัว เรียนแล้วเอาไปใช้ประโยชน์ไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กุสุมา รักษมณี (2547 : 16) ได้กล่าวถึงปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในด้านนักเรียนว่า นักเรียนไม่ชอบเรียนวรรณคดีวรรณกรรม เพราะไม่อาจนำไปใช้ได้โดยตรงในการประกอบอาชีพ นักเรียนมองไม่เห็นประโยชน์ของการเรียนวรรณคดีวรรณกรรม

ดังนั้น โรงเรียนช่างตากุ้งี่คอนแวนท์ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือและงานวิจัย ทั้งในและต่างประเทศ พบว่ารูปแบบการสอนโดยใช้ กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ (Limbach and Waugh, 2010) เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการเรียนรู้แบบกระบวนการ 5 ขั้น เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในด้านต่าง ๆ มีอิสระในการคิด การหาเหตุผลมาประกอบในการตอบคำถาม มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม สามารถทบทวน

ปรับปรุงและพัฒนาโดยการทดสอบตนเองหรือการประเมินการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งกระบวนการเหล่านี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่จะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น สอดคล้องกับ สถาพร พงษ์พิบูล (2555 : 10-12) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรคทางปัญญา ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น มีงานวิจัยของยงยุทธ อังคสัญญลักษณ์ (2559) ศึกษาเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงวก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก เพื่อให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้นและมีแนวคิดในการอนุรักษ์สืบต่อวัฒนธรรมด้านวรรณคดีไทยอย่างสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทย ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก

สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการ พัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 เป็นห้องเรียนคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ จำนวน 34 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็ก และวอร์ก

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. ความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิด

ของลิ้มแบ็กและวอร์ก

ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยเป็นเนื้อหาในรายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รหัส ท 31102 จำนวน 2 เรื่อง คืออิเหนา ตอน สีกะหมิงกุหนิงและหัวใจชายหนุ่ม ซึ่งเป็นวรรณคดีวรรณกรรม จากหนังสือแบบเรียนวรรณคดีวิจักษ์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยเป็นเวลาเรียนปกติ โดยใช้เวลาในการทดลองทั้งสิ้น 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวม 14 คาบ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยสูงขึ้น และนำไปพัฒนาในการเรียนรู้เรื่องอื่น ๆ ต่อไป
2. เป็นแนวทางสำหรับครูภาษาไทยระดับชั้นต่าง ๆ สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้สอนเพื่อให้เกิดความหลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป
3. เป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาอื่น ๆ นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้

นิยามศัพท์เฉพาะ

กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์มีโอกาสหรือมีส่วนร่วมในการคิดและปฏิบัติในการเรียน ของ Limbach and Waugh (2010 : 1-8, อ้างถึงใน ยงยุทธ อังคสัญลักษณ์, 2559 : 21-22) ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สะท้อนพฤติกรรมการใช้ทักษะการคิดให้สอดคล้องกับระดับพุทธิพิสัยของ Bloom's revised Taxonomy

ขั้นที่ 2 การใช้คำถามในการสอน ครูใช้วิธีการตั้งคำถามแบบปลายเปิด ใช้คำถามที่สั้นกระชับ ตรงประเด็นเพื่อให้นักเรียนมีอิสระในการคิด และกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติกิจกรรม ครูใช้กิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมรวมถึง ส่งเสริมทักษะการคิดและได้รับความรู้ใหม่

ขั้นที่ 4 การทบทวนปรับปรุงและพัฒนา โดยการทดสอบตนเองเพื่อความเข้าใจในบทเรียน

ขั้นที่ 5 การให้ข้อมูลป้อนกลับและการประเมิน ครูและนักเรียนร่วมกัน

ความสามารถการคิดวิเคราะห์ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดให้นักเรียนมีความสามารถวิเคราะห์ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิเคราะห์ความสำคัญ 2) ด้านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และ 3) ด้านการวิเคราะห์เชิงหลักการ

วรรณคดีไทย หมายถึง งานเขียนหรือวรรณกรรมที่แต่งขึ้นที่ได้รับความนิยมอย่างสูงและมีคุณค่า ทั้งประเภทร้อยแก้วและร้อยกรอง ที่กำหนดให้นักเรียนศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จากหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 เรื่อง คือ 1.เรื่องอิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิงและ 2.เรื่องหัวใจชายหนุ่ม

ความพึงพอใจ หมายถึง การแสดงความรู้สึกของนักเรียนที่รู้สึกชอบ ไม่ชอบ ดี ไม่ดี ในการเรียนวรรณคดีไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการตอบแบบสอบถามตามมาตรฐานค่า 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale) ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ค 3) ด้านการใช้สื่อ และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล

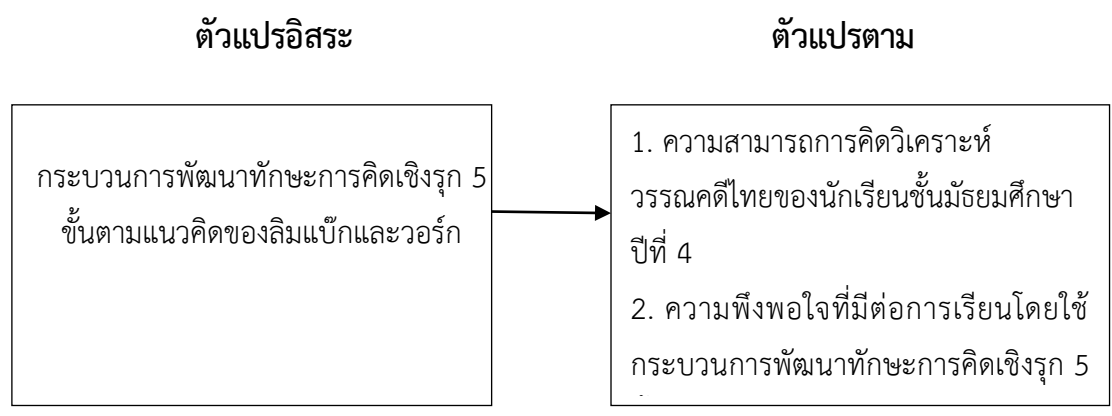
นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนช่างตาครู้สคอนแวนท์

โรงเรียนช่างตาครู้สคอนแวนท์ หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551) โดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะ การคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ค (Limbach & Waugh, 2010) และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนรู้

โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก จากการตอบแบบสอบถามตามมาตรฐานค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) ผู้วิจัยสรุปได้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตอนตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตอนตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก
3. แนวคิดเกี่ยวกับวรรณคดีไทยและการสอนวรรณคดีไทย
4. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์
5. แนวคิดทฤษฎีความพึงพอใจ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สมรรถนะสำคัญของนักเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนานักเรียนให้บรรลุมาตรฐานที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ให้นักเรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 6)

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล สาร และประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม
2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม
3. ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจ

ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมแสวงหาความรู้ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรม ไม่พึงประสงค์ที่มีผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

โครงสร้างหลักสูตรรายวิชาภาษาไทย รหัส ท 31102

ตารางที่ 2.1 โครงสร้างหลักสูตรรายวิชาภาษาไทย รหัส ท 31102 (เฉพาะสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม) ภาคเรียนที่ 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนช่างตากุ้งคอนแวนท์

ลำดับที่	หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ
1	อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง	มาตรฐาน ท 1.1 ท 1.1 ม4-6/1 ท 1.1 ม4-6/3 มาตรฐาน ท 5.1 ท 5.1 ม4-6/1 ท 5.1 ม4-6/2 ท 5.1 ม4-6/3	บทละครในเรื่องอิเหนาเป็นบทละครที่วรรณคดีสโมสรยกย่องให้เป็นยอดของบทละครรำเพราะเป็นหนังสือซึ่งแต่งดีพร้อมทั้งเนื้อหามีความไพเราะงดงามทั้งด้านภาษาที่คมคาย สื่ออารมณ์ความรู้สึกของตัวละครอย่างเด่นชัด ด้านเนื้อหาให้แง่คิดซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
2	หัวใจชายหนุ่ม	มาตรฐาน ท 1.1 ท 1.1 ม 4-6/7 มาตรฐาน ท 5.1 ท 5.1 ม 4-6/1 ท 5.1 ม 4-6/2 ท 5.1 ม 4-6/3	การศึกษาเรื่อง หัวใจชายหนุ่มต้องฝึกวิเคราะห์และวิจารณ์วรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น วิเคราะห์ลักษณะเด่นของเรื่อง เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตวิเคราะห์และประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณกรรมในฐานะที่เป็นมรดก

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลำดับที่	หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ
		ท 5.1 ม 4-6/4	ทางวัฒนธรรมของชาติ และสังเคราะห์ข้อคิดจากเรื่องเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
2	หัวใจชายหนุ่ม	มาตรฐาน ท 1.1 ท 1.1 ม 4-6/7 มาตรฐาน ท 5.1 ท 5.1 ม 4-6/1 ท 5.1 ม 4-6/2 ท 5.1 ม 4-6/3 ท 5.1 ม 4-6/4	การศึกษาเรื่อง หัวใจชายหนุ่มต้องฝึกวิเคราะห์และวิจารณ์วรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น วิเคราะห์ลักษณะเด่นของเรื่อง เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตวิเคราะห์และประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณกรรมในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และสังเคราะห์ข้อคิดจากเรื่องเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
3	ทุกข์ของชวานาในบทกวี	มาตรฐาน ท 1.1 ท 1.1 ม 4-6/7 มาตรฐาน ท 5.1 ท 5.1 ม 4-6/1 ท 5.1 ม 4-6/2 ท 5.1 ม 4-6/3 ท 5.1 ม 4-6/4	การศึกษาเรื่อง ทุกข์ของชวานาในบทกวี ต้องฝึกวิเคราะห์และวิจารณ์วรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น วิเคราะห์ลักษณะเด่นของเรื่อง เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวิถีชีวิต วิเคราะห์และประเมินคุณค่า ด้านวรรณศิลป์ของวรรณกรรมในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ สังเคราะห์ข้อคิดจากเรื่องเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
4	มงคลสูตรคำฉันท์	มาตรฐาน ท 1.1 ท 1.1 ม 4-6/1 ท 1.1 ม 4-6/3 มาตรฐาน ท 5.1 ท 5.1 ม 4-6/1 ท 5.1 ม 4-6/2 ท 5.1 ม 4-6/3	มงคลสูตรคำฉันท์กล่าวถึงมงคลอันสูงสุด 38 ประการที่ทำให้ผู้ปฏิบัติมีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต ซึ่งเกิดจากการประพฤติปฏิบัติตนเอง มีการเลือกใช้ถ้อยคำภาษาง่าย ๆ อย่างประณีตบรรจงทำให้ไพเราะงดงามทางเสียง และสื่อความหมายได้ลึกซึ้ง

จากเอกสารที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้นำเรื่องอิเหนา ตอน ศีรษะหมังกุหนิงและเรื่องหัวใจชายหนุ่ม ซึ่งเรื่องที่ 1 เป็นคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง กลอนบทละคร เรื่องที่ 2 เป็นคำประพันธ์ประเภทร้อยแก้ว มาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบ

กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิมแบ็กและวอร์ก

แนวคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบกระบวนการ 5 ขั้น

กระบวนการ 5 ขั้นของลิมแบ็กและวอร์ก (Limbach and Waugh) ได้พัฒนาขึ้นจากการพบข้อบกพร่องของการเรียนการสอนแบบบรรยาย ซึ่งเป็นการเรียนการสอนรูปแบบเดิมที่ได้รับความนิยมมายาวนานแต่การสอนแบบดังกล่าวไม่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบการปฏิบัติ และไม่ช่วยในการพัฒนาความสามารถด้านการคิดของนักเรียน นักเรียนจึงเรียนรู้โดยการท่องจำเนื้อหามากกว่าใช้กระบวนการคิด และมีบทบาทเป็นผู้รับความรู้มากกว่าเป็นผู้สร้างความรู้ (Duron, Limbach, and Waugh, 2006 : 160)

ลิมแบ็กและวอร์ก (Limbach and Waugh, 2010 : 1-8) ได้พัฒนากระบวนการ 5 ขั้น โดยนำแนวคิดเรื่องการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) มาใช้เพื่อสร้างเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการคิด สามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองและเกิดความเข้าใจจากการปฏิบัติด้วยตนเองอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่องกำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาระดับพุทธิพิสัย (cognitive domain) ของ Bloom's revised taxonomy ที่ปรับปรุงโดย Anderson and Krathwohl (2001) 6 ระดับ ได้แก่ ชั้นความจำ ชั้นความเข้าใจ ชั้นประยุกต์ใช้ ชั้นวิเคราะห์ ชั้นประเมินค่า และชั้นสร้างสรรค์

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำกระบวนการ 5 ขั้นตอนของ Limbach, and Waugh มาพัฒนาการสอนภาษาไทยหรือทักษะที่เกี่ยวข้องกับภาษาพบว่า งานวิจัยของประภาทิพย์ ภูนคร (2555) ได้นำกระบวนการ 5 ขั้น ของ Duron et al. (2006) ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด อย่างมีวิ จารณญาณ โดยใช้เทคนิค five-step mode ผลการวิจัยกลุ่มที่ใช้เทคนิค five-step mode มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิ จารณญาณหลังการฝึกสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ งานวิจัยของยงยุทธ อังคสัญลักษณ์ (2559) ได้นำกระบวนการ 5 ขั้น ของ Limbach and Waugh (2010) ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการฝึกสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ

ความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก

การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ซึ่งมีนักการศึกษาและนักวิจัยได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

บอนเวลล์ และ ไอสัน (Bonwell and Eison, 1991 : 2) ให้นิยามว่าการเรียนรู้เชิงรุกหมายถึง การเรียนรู้ที่นักเรียนได้ลงมือกระทำบางสิ่งบางอย่างและได้ใช้ความคิดในการกระทำนี้

สถาพร พุทธิพิบูล (2555 : 5) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุก คือกระบวนการจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อ ช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติกิจกรรม การเรียนรู้ ที่มีครูเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะ การคิดขั้นสูง เช่นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้

กิตติพันธ์ วิบูลย์ศิลป์ (2560 : 102) ให้นิยามว่าการเรียนรู้เชิงรุกหมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นให้ นักเรียนคิดและลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Active Learning) เพื่อองค์ความรู้มากกว่าการ เรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเป็นผู้รับเพียงอย่างเดียวในระหว่างการทำกิจกรรมนักเรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ทั้งกับ ครูและเพื่อนร่วมชั้นจนนำไปสู่การพัฒนาทักษะกระบวนการและทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียน

วีชรา เล่าเรียนดี, ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2560 : 65) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิง รุก หรืออาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็น สำคัญ ให้นักเรียนเป็นผู้คิด ผู้ไตร่ตรอง สะท้อนคิด และเป็นผู้ปฏิบัติ (learning by doing) และอยู่บนฐาน ทฤษฎีกลุ่มความคิดความเข้าใจ (Cognitivism) กลุ่มสร้างความรู้ (Constructivism)

กิตติพงษ์ แบชีว (2561 : 57) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวคิดที่เน้นนักเรียนเป็น ศูนย์กลาง นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับทักษะด้านต่าง ๆ ทั้งการพูด เขียน อ่าน ฟัง อย่างมี ปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น โดยใช้กระบวนการคิดหลากหลายรูปแบบและการคิดแบบเดี่ยว คู่ หรือเป็นกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการค้นหาคำตอบและสร้างความรู้ขึ้นได้อย่างมีความหมาย ส่งผลให้เกิดการ เรียนรู้และเกิดทัศนคติเชิงบวกในชั้นเรียน

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพชรวิทย์ ยินดีสุข (2561 : 35) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุก (active learning) หมายถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฟัง พูด อ่าน เขียน และแสดงความคิดเห็น ขณะลงมือทำกิจกรรม และในขณะเดียวกันนักเรียนต้องใช้กระบวนการคิด โดยเฉพาะกระบวนการคิด ขั้นสูง เช่นการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าในสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ด้วย

จากการศึกษาเรื่องความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ที่กล่าว มาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) หมายถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียน เป็นสำคัญ โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้คิดได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การพูด การอ่าน การเขียนด้วยตนเองนอกเหนือจากการเป็นผู้ฟัง นักเรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองมากกว่าการ เป็นผู้รับเพียงอย่างเดียว ขณะเดียวกันการเรียนรู้เชิงรุกเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนา ทักษะการคิด โดยเฉพาะการคิดขั้นสูง เช่นการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ เพราะนักเรียนจะเกิดความ เข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนเมื่อนักเรียนได้มีโอกาสหรือมีส่วนร่วมในการคิดและปฏิบัติ

ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก

ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้มีผู้เสนอไว้ดังนี้

บอนเวลล์ และ ไอสัน (Bonwell and Eison, 1991) ได้เสนอลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุกไว้

ดังนี้

1. นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากกว่าการเป็นผู้รับอย่างเดียว
2. นักเรียนจะยึดมั่นในกิจกรรม เช่น การอ่าน การเขียน การอภิปราย
3. การเรียนรู้เน้นที่การพัฒนาทักษะของนักเรียนมากกว่าการถ่ายทอดเนื้อหาของครู
4. การเรียนรู้เน้นการสำรวจเจตคติและคุณค่าที่เกิดขึ้นกับนักเรียน
5. นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น
6. นักเรียนสามารถรับข้อมูลป้อนกลับจากครูได้
7. นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้ความคิดขั้นสูงเช่นการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์

เนาวนิตย์ สงคราม (2557 : 39-40) ได้เสนอลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุกไว้ดังนี้

1. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย
2. การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกันและนักเรียนกับครูโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้
3. นักเรียนได้ใช้ทักษะการฟัง พูด อ่าน คิด และเขียนในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง
4. นักเรียนได้พัฒนาทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดไปสู่ระดับที่สูงขึ้น
5. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาและเกิดแรงจูงใจในการเรียน
6. ให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2560 : 6) ได้เสนอลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุกไว้

ดังนี้

1. นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมเช่น การอ่าน การสืบค้น การอภิปรายการนำเสนอ การเขียน การสรุป และการสร้างความรู้มากกว่าการเป็นผู้รับความรู้จากครูฝ่ายเดียว
2. นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า เพื่อลดการเป็นผู้รับอย่างเดียว
3. นักเรียนได้รับการบ่มเพาะพัฒนาคุณธรรม เจตคติ และคุณค่าที่มีอยู่ในตัวนักเรียน

จากการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุกสรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและเกิดแรงจูงใจในการเรียน

แนวคิดการใช้คำถามในการเรียนรู้

การใช้คำถามในการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่ง มีนักการศึกษาและนักวิชาการให้แนวคิดการใช้คำถามในการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ชนาธิป พรกุล (2557 : 184-186) กล่าวถึงแนวคิดการใช้คำถามในการเรียนรู้ดังนี้

1. เตรียมคำถามสำคัญเพื่อใช้เป็นกรอบของบทเรียน นำจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อมาตั้งคำถามอย่างน้อยจุดประสงค์ละ 1 คำถาม โดยเฉพาะคำถามการคิดระดับสูง-วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน
2. คำถามที่ใช้มีความชัดเจน หลีกเลี่ยงการใช้คำถามคลุมเครือ การถามคำถามควรถามครั้งละ 1 คำถาม
3. ปรับคำถามให้เหมาะกับระดับความสามารถของนักเรียน จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจยิ่งขึ้น
4. จัดลำดับคำถามที่จะถามโดยคำนึงถึงความสามารถทางสติปัญญา ความเข้าใจเนื้อหาและจุดประสงค์ มีจุดเน้นทำให้นักเรียนพัฒนาการคิดและการเรียนรู้
5. ใช้คำถามหลายระดับเพื่อตรวจสอบความเข้าใจและใช้เป็นฐานของการถามคำถามให้คิดในระดับสูง
6. ให้ความสนใจคำตอบของนักเรียน ให้นักเรียนตอบคำถามด้วยข้อความที่ชัดเจน มีการขยายความ และให้เหตุผลสนับสนุนความคิดของตน
7. ให้นักเรียนคิดหาคำตอบ หลังคำถามครูควรคอยประมาณ 3-5 วินาที ก่อนจะถามคำถามนั้นใหม่อีกครั้ง การให้เวลานักเรียนคิดหาคำตอบที่เพียงพอ จะทำให้ได้คำตอบที่มีความยาวและใช้ความคิดระดับสูง
8. ใช้คำถามเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน โดยการเชื่อมโยงคำตอบของนักเรียนหรือเรียกหาผู้สนับสนุนคำตอบของเพื่อน
9. ส่งเสริมให้นักเรียนถามคำถามทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนอย่างเต็มที่ ครูสนับสนุนให้กลุ่มทำงานสะดวก ทำหน้าที่ให้คำชมเชย ยอมรับความคิดของนักเรียน

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559 : 21-23) กล่าวถึงแนวคิดการใช้คำถามในการเรียนรู้ดังนี้

1. ไม่เจาะจงผู้ตอบ ในการถามไม่เจาะจงผู้ตอบหรือถามนักเรียนตามลำดับเพราะการรู้ตัวมาก่อนว่าจะตอบเมื่อใดนั้น จะทำให้ผู้ตอบไม่สนใจคำถามอื่น ๆ การเรียนรู้จึงไม่เกิดขึ้น
2. ถามให้ทั่วถึง ในการใช้คำถามไม่ควรถามซ้ำนักเรียนคนเดิมบ่อยครั้ง เพราะการปฏิบัติดังนี้ นักเรียนคนอื่น ๆ จะเกิดความน้อยใจที่ครูไม่เห็นความสำคัญของตน จึงทำให้ไม่สนใจบทเรียนควรมีการถามทั้งรายบุคคล ถามทั้งชั้น และถามนักเรียนให้ทั่วถึง
3. ให้โอกาสคิด ในการตั้งคำถามไม่ควรเร่งรัดคำตอบจากนักเรียนมากเกินไป เมื่อถามคำถามไปแล้วควรเปิดโอกาสให้เด็กหยุดคิดค้นหาคำตอบบ้าง

4. ใช้ภาษาง่ายแต่เร้าความสนใจ การใช้คำถามควรใช้ภาษาพูดง่าย ๆ แล้วใช้น้ำเสียง ท่าทาง ประกอบเพื่อเร้าความสนใจของผู้ตอบ เน้นเสียงในจุดสำคัญของคำถาม ใช้ท่าทางตามแทนคำพูด มีการกวาดสายตาไปรอบ ๆ ชั้นเรียนในขณะที่ถาม รับคำตอบด้วยสีหน้า แววตา หรือคำพูด ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอยากตอบมากขึ้น

5. ให้กำลังใจ ขณะที่ผู้ตอบหยุดคิดหรือลังเลในการที่จะตอบออกไป ครูควรให้กำลังใจ ไม่ควร คัดค้านคำตอบหรือแสดงความเบื่อหน่าย หรือเรียกผู้อื่นตอบแทนเพราะจะทำให้นักเรียนเสียกำลังใจ

6. เปิดโอกาสให้ตอบ ในการตอบคำถามหนึ่ง ครูไม่ควรคิดว่าต้องให้ได้คนเดียวตอบคำถาม นั้นควรเปิดโอกาสให้นักเรียนหลายๆ คนได้ตอบ เพราะจะเป็นการกระจายความคิดและทำให้มีข้อสรุปที่ดี

7. ให้ตอบตรงประเด็น ในการตอบคำถามของนักเรียนอาจได้คำตอบที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ครูควรหาวิธีที่จะทำให้นักเรียนเข้าใจ และสามารถหาคำตอบที่ถูกต้องได้ ไม่ควรปล่อยให้ นักเรียนเข้าใจ อย่างผิด ๆ ต่อไปโดยอาจถามคำถามใหม่ หรืออธิบายเพิ่มเติม

8. ชื่นชม ทบทวน หากนักเรียนตอบถูก ครูควรแสดงความชื่นชม หากตอบผิด ครูควรให้กำลังใจและอาจให้เพื่อนช่วยตอบ หากไม่ตอบเลย ครูควรทวนคำถามหรืออธิบายคำถามซ้ำอีกครั้ง

9. ไม่ถามเองตอบเอง คุณค่าของการสอนโดยใช้คำถามจะหมดไป ถ้าครูเป็นผู้ถามเองตอบเอง หรือถามคำถามในลักษณะที่ทบทวนความจำนักเรียนมากเกินไป

10. เป็นกันเอง สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนรู้สึกอยากจะมีส่วน ร่วมในการตอบคำถาม

11. หลากหลายคำตอบ ในการตอบคำถามหนึ่ง ๆ ควรให้นักเรียนช่วยกันหาคำตอบในหลาย ๆ แนว ไม่ควรจำกัดเฉพาะคำตอบเดียว

12. ถามให้สัมพันธ์กับประสบการณ์ ใช้คำถามที่นักเรียนมีความรู้และประสบการณ์เพียงพอ

13. ไม่ควรเลือกถามนักเรียนที่ขาดเรียนให้ตอบหรือบุคคลที่บกพร่องทางการพูด

14. ทบทวนคำถามตนเอง ควรวิเคราะห์คำถามที่เคยใช้ถามไปแล้ว เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขไว้ ใช้ในโอกาสต่อไป

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข (2560 : 149) กล่าวถึงแนวคิดการใช้คำถามในการ เรียนรู้ดังนี้

1. เตรียมคำถามล่วงหน้า เพราะจะสามารถเรียงลำดับตามความง่ายยาก ตามลำดับเนื้อหาและ ยังมีความมั่นใจในการถาม

2. ถามอย่างมั่นใจโดยใช้ภาษาชัดเจน

3. เมื่อถามแล้วต้องมีเวลารอคอย (wait time) ประมาณ 3 วินาทีเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนทั้ง เก่งและไม่เก่งได้คิดอย่างทั่วถึง จากนั้นจึงเรียกให้นักเรียนตอบคำถาม ไม่กำหนดผู้ตอบก่อนถามคำถาม

4. ถามทีละคน และตอบทีละคนแต่ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบหลาย ๆ คนในคำถามเดียวกัน

5. ถามแล้วไม่ทวนคำถาม และไม่ทวนคำตอบ

6. ควรใช้ท่าทางและเสียงประกอบการถามเพื่อกระตุ้นความสนใจ

7. ควรใช้คำถามปูพื้นและใช้คำถามยากและง่ายปนกันในการสอนครั้งหนึ่ง ๆ

8. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนถามคำถามครู

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการใช้คำถามในการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ครูควรใช้คำถามหลายลักษณะและคำถามที่ใช้ต้องช่วยพัฒนาทักษะการคิด ใช้คำถามหลายระดับโดยคำนึงถึงความสามารถของนักเรียน ใช้คำถามเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนให้โอกาสนักเรียนในการตอบอย่างทั่วถึงและถามในประเด็นที่สนใจ

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

แมคคินนีย์ (McKinney, 2011) เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก สรุปได้ดังนี้

1. การเรียนรู้แบบการคิดจับคู่ร่วม (Think-Pair-Share) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนคิดเกี่ยวกับประเด็นหรือคำถามที่กำหนด แต่ละคนประมาณ 2-5 นาทีซึ่งคิดเพียงอย่างเดียว (Think) จากนั้นให้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนอีกคนประมาณ 3-5 นาที (Pair) และสุดท้ายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นนำเสนอความคิดเห็นต่อนักเรียนทั้งหมด (Share)

2. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning Groups) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่นกลุ่มละ 3-6 คนโดยมีการเลือกผู้นำของกลุ่ม

3. การเรียนรู้แบบทบทวนโดยนักเรียน (Student-led Review Sessions) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทบทวนความรู้และถามคำถามในข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเนื้อหาที่ไม่เข้าใจในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนสามารถฝึกการอภิปราย อธิบายและใช้วัสดุหรือแนวคิดที่ยาก โดยครูจะให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา

4. การเรียนรู้แบบใช้เกม (Games) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูนำเกมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสามารถใช้เกมได้ในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้

5. การเรียนรู้แบบการวิเคราะห์หรือการตอบสนองต่อวิดีโอ (Analysis or Reactions to Videos) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนดูวิดีโอ 5-20 นาที แล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นหรือสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ดู โดยใช้การโต้ตอบ การอภิปราย การเขียนหรือการสรุปเนื้อหาเป็นกลุ่ม

6. การเรียนรู้แบบการโต้เถียง (Student debates) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้ เพื่อยืนยันแนวความคิดของตนหรือกลุ่ม

7. การเรียนรู้แบบนักเรียนสร้างแบบทดสอบ (Student Generated Exam Questions) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนสร้างแบบทดสอบจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ ซึ่งนักเรียนจะสามารถประมวลผลเนื้อหาได้อย่างคล่องแคล่วและเป็นประโยชน์ให้นักเรียนได้ทบทวนอีกทั้งได้ฝึกฝนการสอบด้วย

8. การเรียนรู้แบบการทำวิจัยขนาดเล็กหรือโครงการ (Mini-Research Proposals or Project) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนกำหนดประเด็นที่ต้องการเรียนรู้ วางแผนการเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลในการเรียนรู้ สรุปความรู้หรือสร้างผลงานและสะท้อนความคิดกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยนำเสนอผลงานวิจัยขนาดเล็กหรือโครงการในชั้นเรียน

9. การเรียนรู้แบบกรณีศึกษา (Analyze Case Studies) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำกรณีศึกษาให้นักเรียนอ่านตัวอย่างที่ต้องการศึกษา แล้ววิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิด หรือหาแนวทางการแก้ปัญหาโดยใช้แนวคิดและข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ภายในกลุ่มหรือในรูปแบบของคู่คิด แล้วนำเสนอความคิดเห็นต่อนักเรียนในชั้นเรียน

10. การเรียนรู้แบบการเขียนบันทึก (Keeping Journals or Logs) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนสรุปความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ของตนเองแล้วเขียนบันทึกประจำวันหรือบันทึกเป็นระยะ รวมทั้งเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับบันทึกที่เขียน

11. การเรียนรู้แบบการเขียนจดหมายข่าว (Write and Produce a Newsletter) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนจัดกลุ่มเล็ก ๆ และร่วมกันเขียนจดหมายข่าว รวบรวมบทความ ข้อมูลสารสนเทศ ข่าวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วนำไปแบ่งปันหรือเผยแพร่

12. การเรียนรู้แบบการเขียนแผนผังความคิด (Concept Mapping) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิด เพื่อแสดงภาพของความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด โดยการใช้เส้นนำเสนอความคิดรวบยอดและเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ สามารถทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม แล้วนำเสนอผลงานและเปิดโอกาสให้นักเรียนคนอื่น ๆ แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมและวิจารณ์ได้

สรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่สำคัญเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิด นักเรียนได้ทบทวนโดยตนเองและได้สะท้อนความคิดกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ ได้สื่อสารกับตัวเอง ได้สื่อสารกับผู้อื่น และการได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบกระบวนการ 5 ขั้น

การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบกระบวนการ 5 ขั้น จากแนวคิดของ Limbach and Waugh (2010) ยงยุทธ อังคสัญญลักษณ์ (2559) และกิตติพงษ์ แบลิว (2561) ตามที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มีรายละเอียดและประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 ตารางสังเคราะห์ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการ 5 ขั้น

Limbach and Waugh (2010)	ยงยุทธ อังคสัญญลักษณ์ (2559)	กิตติพงษ์ แบลิว (2561)	ผู้วิจัย
ขั้นที่ 1 กำหนด	ขั้นที่ 1 กำหนด	ขั้นที่ 1 กำหนด	ขั้นที่ 1 การกำหนด
วัตถุประสงค์การเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้
ครูกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่สำคัญเพื่อให้การคิดในระดับที่สูงขึ้นตามวัตถุประสงค์ด้วยการใช้ Bloom Taxonomy ที่ปรับปรุงโดย (Anderson & Krathwohl, 2001)	ครูกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้โดยระบุพฤติกรรมที่สะท้อนการคิด ให้สอดคล้องกับระดับพุทธิพิสัยของ Bloom’s revised Taxonomy ที่ปรับปรุงโดย (Anderson & Krathwohl, 2001) เช่น	ครูกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ตามแนวคิดของ Bloom’s revised Taxonomy และจะเน้นในระดับขั้นวิเคราะห์	ครูเป็นผู้กำหนดจุดประสงค์ที่สอดคล้องและสะท้อนความสามารถในการคิด โดยให้สัมพันธ์กับ พุทธิพิสัยของ Bloom’s revised Taxonomy ที่ปรับปรุงโดย (Anderson & Krathwohl, 2001)
ขั้นที่ 2 สอนผ่านการตั้งคำถาม	ขั้นที่ 2 สอนผ่านการตั้งคำถาม	ขั้นที่ 2 สอนผ่านการตั้งคำถาม	ขั้นที่ 2 สอนผ่านการตั้งคำถาม
การตั้งคำถามเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเรียนการสอนใช้คำถามที่แตกต่างกันแสวงหาคำตอบ ที่หลากหลาย คำถามบรรจบกันหาคำตอบ	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ว่า “นักเรียนสามารถจำแนกภาพพจน์ชนิดต่าง ๆ ได้” คำว่า “จำแนก” เป็นพฤติกรรมในระดับ “วิเคราะห์” เป็นต้น	ครูให้นักเรียนอ่านเรื่องแล้วตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ นักเรียนใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และตอบคำถาม	เช่น กำหนดจุดประสงค์ว่า “นักเรียนสามารถจำแนกโวหารต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่องได้” คำว่า “จำแนก” เป็นพฤติกรรมในระดับ “วิเคราะห์” ที่ใช้
ขั้นที่ 3 การปฏิบัติก่อนการประเมินผล	ขั้นที่ 2 สอนผ่านการตั้งคำถาม	ขั้นที่ 2 สอนผ่านการตั้งคำถาม	ขั้นที่ 2 สอนผ่านการตั้งคำถาม
เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพครูต้องเพิ่มการเรียนรู้ และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิดในระดับสูง ให้	ใช้คำถามแบบอเนกนัย (divergent questions) ซึ่งเป็นคำถามแบบเปิด (open-ended questions) ที่มีความกระชับ ตรงประเด็น โดยให้นักเรียน	ครูให้นักเรียนอ่านเรื่องแล้วตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ นักเรียนใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และตอบคำถาม	วิเคราะห์ความสำคัญของเนื้อหา
			ขั้นที่ 2 การใช้คำถามในการสอน
			ขั้นนี้ครู สอนโดยใช้วิธีการตั้งคำถามแบบปลายเปิด (open-ended questions)

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

Limbach and Waugh (2010)	ยงยุทธ อังคสัญญลักษณ์ (2559)	กิตติพงษ์ แบลิว (2561)	ผู้วิจัย
<p>ทำกิจกรรมที่สามารถฝึกซ้อมได้ในขณะที่ทำ</p> <p>ขั้นที่ 4 ทบทวน</p> <p>ปรับแต่ง และ</p> <p>ปรับปรุง</p> <p>สร้างสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการพูดคุยของนักเรียน ครูติดตามกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด ให้การประเมินความคิดเห็นของนักเรียน เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร แนะนำและใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการเรียนการสอนเช่น กระจาย 2 นาที ขอให้นักเรียนระบุจุดสำคัญที่สุดในการเรียนรู้ ครูให้ข้อเสนอแนะและให้ข้อมูลที่มาจากการประเมิน</p>	<p>มีอิสระในการคิดและอภิปรายเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดของนักเรียน</p> <p>เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน</p> <p>ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม</p> <p>ครูใช้กิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยการคิดและปฏิบัติใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อมโดยใช้ข้อมูลทั้งในและนอกชั้นเรียนและมีการสะท้อนความคิดในการทำงาน</p> <p>ขั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนา</p> <p>ครูรวบรวมความคิดเห็นจากนักเรียนโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ</p>	<p>แสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามกระตุ้นความคิด เช่น ทำไม เพราะอะไร</p> <p>ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม</p> <p>ครูเลือกกิจกรรมตามแนวคิดที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุกให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน แสดงความคิดเห็น อภิปรายคำตอบ โดยใช้กลวิธีแผนภูมิความหมายมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นตอนนี้</p> <p>ขั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนา</p> <p>ครูรวบรวมความคิดเห็นหลังจากการอ่าน และให้นักเรียนได้ฝึกฝนซ้ำและพัฒนาด้านการอ่านวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบ</p>	<p>เพื่อกระตุ้นนักเรียนซึ่งคำถามที่ใช้นั้นต้องตรงประเด็นกับเนื้อหาที่สอน มีความกระชับเพื่อให้ นักเรียนมีอิสระในการคิด และกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>ขั้นที่ 3 การปฏิบัติกิจกรรม</p> <p>ครูใช้กิจกรรมในรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ซึ่งนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม รวมถึงส่งเสริมทักษะการคิดและได้รับความรู้ในลักษณะที่ใช้งานมากกว่าที่เป็นผู้รับเพียงอย่างเดียว</p> <p>ขั้นที่ 4 การทบทวนปรับปรุงและพัฒนา</p> <p>ครูมีหน้าที่สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาเทคนิคการสอนอย่างต่อเนื่อง</p>

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

Limbach and Waugh (2010)	ยงยุทธ อังคสัญญลักษณ์ (2559)	กิตติพงษ์ แบลิว (2561)	ผู้วิจัย
จากที่นักเรียนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเพิ่มคุณภาพของการเรียนรู้ นักเรียนรู้จักวิธีการประเมินผลงานของตนเอง	เช่น 2 minute paper, chain notes, memory matrixes เป็นต้น และให้นักเรียนทบทวนและพัฒนาความเข้าใจบทเรียน โดยการทำแบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบ ชั้นที่ 5 ให้ข้อมูล ป้อนกลับและ ประเมินผลการเรียนรู้ ครูให้ข้อมูลที่ เป็นผลการประเมินผลการเรียนรู้และ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการเรียนรู้แก่นักเรียน รวมทั้งให้นักเรียนประเมินการเรียนรู้ของตนเอง	ชั้นที่ 5 ให้ข้อมูล ป้อนกลับและ ประเมินผลการเรียนรู้ ครูประเมินเพื่อวัดประสิทธิภาพการทำงาน ของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียน ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง และสามารถนำค่าไปพัฒนาผลงานให้ดียิ่งขึ้น	เพื่อพัฒนานักเรียนไปสู่ความสามารถในการคิด วิเคราะห์และรวบรวมความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งนักเรียนจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง และให้นักเรียนทบทวนปรับปรุงพัฒนาโดยกาทดสอบตนเองเพื่อความเข้าใจในบทเรียนด้วยวิธีการทำแบบฝึกหัดแบบทดสอบ ชั้นที่ 5 การให้ข้อมูล ป้อนกลับและการประเมิน ครูเป็นผู้ให้ข้อมูลที่มาจากการประเมินผลในการเรียนรู้รวมถึง ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ให้นักเรียน และให้นักเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานหรือประเมินการเรียนรู้ของตนเอง

สรุปขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ครูเป็นผู้กำหนดจุดประสงค์ที่สอดคล้องและสะท้อนความสามารถในการคิดโดยให้สัมพันธ์กับ พุทธิพิสัยของ Bloom's revised Taxonomy ที่ปรับปรุงโดยแอนเดอร์สันและแครธวอลล์ (Anderson & Krathwohl, 2001) เช่นกำหนดจุดประสงค์ว่า “นักเรียนสามารถจำแนกอาหารต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่องได้” คำว่า “จำแนก” เป็นพฤติกรรมในระดับ “วิเคราะห์” ที่ใช้วิเคราะห์ความสำคัญของเนื้อหา

ขั้นที่ 2 การใช้คำถามในการสอน ครูสอนโดยใช้วิธีการตั้งคำถามแบบปลายเปิด (open-ended questions) ใช้คำถามที่สั้น ตรงประเด็นเพื่อให้นักเรียนมีอิสระในการคิด และกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติกิจกรรม ครูใช้กิจกรรมในรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ซึ่งนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมรวมถึงส่งเสริมทักษะการคิดและได้รับความรู้ในลักษณะที่ใช้งานมากกว่าที่เป็นผู้รับเพียงอย่างเดียว

ขั้นที่ 4 การทบทวนปรับปรุงและพัฒนา ครูมีหน้าที่สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาเทคนิคการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนานักเรียนไปสู่ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และรวบรวมความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งนักเรียนจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง และให้นักเรียนทบทวนปรับปรุงและพัฒนาโดยการทดสอบตนเองเพื่อความเข้าใจในบทเรียนด้วยวิธีการทำแบบฝึกหัด แบบทดสอบ

ขั้นที่ 5 การให้ข้อมูลป้อนกลับและการประเมิน ครูเป็นผู้ให้ข้อมูลที่มาจากการประเมินผลในการเรียนรู้รวมถึงข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน และให้นักเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานหรือประเมินการเรียนรู้ของตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับวรรณคดีไทยและการสอนวรรณคดีไทย

ความหมายของวรรณคดี

คำว่า “วรรณคดี” นักวิชาการทางวรรณคดีศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พระยาอนุমানราชชน (2546 : 4) ให้ความหมายของวรรณคดีไว้ 2 ความหมาย 1) ข้อเขียนที่แต่งขึ้นเป็นหนังสือจะแต่งดีหรือไม่ดี เป็นเรื่องดีหรือเลว จะเป็นหนังสือของชาติใดภาษาใดหรือยุคสมัยใดก็ได้ชื่อว่า เป็นวรรณคดีทั้งสิ้น และ 2) บทประพันธ์ซึ่งมีลักษณะเด่นในเชิงประพันธ์ มีค่าทางอารมณ์และ

ความรู้สึกแก่ผู้อ่าน ผู้ฟังคือวรรณคดีมีวรรณศิลป์เด่นในเชิงประพันธ์ มีค่าทางอารมณ์และความรู้สึกแก่ผู้อ่าน ผู้ฟัง

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2555 : 4-5) ให้ความหมายของวรรณคดีไว้ 3 ประการคือ

1. ความหมายอย่างกว้าง หมายถึงสิ่งที่เขียนขึ้น ประพันธ์ขึ้นทุกอย่าง
2. ความหมายแคบลง โดยกำหนดว่าหมายถึงหนังสือดี มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมีคุณสมบัติ

ในด้านรูปแบบ และวิธีแสดงออก เช่น หลักศิลาจารึก รามเกียรติ์ ไตรภูมิพระร่วง ฯลฯ

3. ความหมายแคบและกระชับยิ่งขึ้น หมายถึงสิ่งที่เขียนขึ้นมีศิลปะการแต่งจนได้รับการยกย่องว่ามีวรรณศิลป์ สร้างอารมณ์และจินตนาการหรือทำให้ตระหนักในคุณค่าของชีวิตและธรรมชาติ ตลอดจนความเข้าใจจิตใจและพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่นบทนิราศต่าง ๆ บทละครของเชกสเปียร์ และลิลิตพระลอ เป็นต้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2556 : 1,100) วรรณคดีตามความหมายของราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า วรรณคดีไว้ว่า หมายถึง วรรณกรรมที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดีมีคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ถึงขนาด เช่น พระราชนิพนธ์สิบสองเดือน มัทนะพาธา สามก๊ก เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน

กุสุมา รักษมณี (2556 : 59) กล่าวว่า คำว่า วรรณคดี ในที่นี้ใช้ในความหมายกว้างหมายถึงงานเขียนสร้างสรรค์โดยทั่วไป ซึ่งบางครั้งอาจใช้คำว่า วรรณกรรม แทนได้เมื่อหมายถึงงานเก่าที่ทรงคุณค่าหรือที่สืบทอดกันมาจะใช้ว่าวรรณคดีโบราณ งานเขียนท้องถิ่นใช้ว่าวรรณคดีท้องถิ่นส่วนงานเขียนสมัยใหม่ใช้วรรณกรรมปัจจุบัน หรือวรรณกรรมร่วมสมัย

อติอร ตัญญาญจน์ (2562 : 37) กล่าวว่าวรรณคดีหมายถึง หนังสือที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดีเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมีคุณค่าในด้านวรรณศิลป์และด้านสังคม ใช้คำไพเราะ กระตุ้นให้เกิดจินตนาการ สะเทือนอารมณ์

จากเอกสารที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า วรรณคดี หมายถึง งานประพันธ์ที่ได้รับการยอมรับและยกย่องว่าดีมีคุณค่าทั้งทางด้านเนื้อหา รูปแบบ และกลวิธีการประพันธ์ เป็นสิ่งที่บันทึกเรื่องราวความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ ส่งผลทางอารมณ์และความรู้สึกแก่ผู้อ่านทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ความตรึงใจ ซึ่งแบ่งความหมายได้ 2 ประเภทคือ ความหมาย แบบกว้าง หมายถึงการเขียนโดยทั่วไปที่แต่งขึ้นเป็นหนังสือ และความหมายแบบแคบ หมายถึงงาน เขียนหนังสือที่แต่งดีมีความงดงามในเชิงการประพันธ์มีการใช้ถ้อยคำสำนวนที่ไพเราะสละสลวย ตลอดจนเป็นหนังสือที่มีคุณค่าต่อผู้อ่านทั้งในเรื่องความคิดอารมณ์ความรู้สึกและชักนำไปในทางที่ดี

ความสำคัญและคุณค่าของวรรณคดี

วรรณคดีเป็นผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้น ด้วยความงามทางภาษาที่มีความสำคัญในการใช้แสดงความคิด ความรู้สึก และคติแง่คิดสอนใจต่าง ๆ อีกทั้งยังมีคุณค่าเหมาะแก่การศึกษา ซึ่งมีผู้รู้ได้กล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าของวรรณคดีไว้ ดังนี้

องอาจ โอโหมม (2555 : 9) กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีไทยไว้สรุปได้ว่า ในวรรณคดีมีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการศึกษาสังคมในด้านต่าง ๆ ซึ่งคุณค่าของวรรณคดีไทยสามารถสรุปได้ดังนี้

1) คุณค่าด้านประวัติศาสตร์เกือบทุกเรื่องจะแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับสภาพสังคมและประวัติศาสตร์อยู่ด้วย เพราะว่ามีผู้ประพันธ์วรรณคดีไม่ว่าจะยุคสมัยใดก็ตามมักจะใช้สภาพแวดล้อมที่เป็นจริงในสังคมสมัยนั้นเป็นข้อมูลเสนอในการแต่ง นอกจากนี้ยังมีอีกหลายเรื่องที่มีลักษณะเป็นบันทึกข้อมูลเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในสมัยต่าง ๆ เป็นสำคัญ ได้แก่ คำให้การชาวกรุงเก่า พงศาวดารต่าง ๆ เป็นต้น

2) คุณค่าด้านความรู้ ความคิด วรรณคดีไทยหลายเรื่อง โดยเฉพาะวรรณคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคำสอนมันจะมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความคิดในทางที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เช่น สุภาภิตพระร่วง โคลงโลกนิติ เป็นต้น

3) คุณค่าด้านศิลปวัฒนธรรม วรรณคดีเกือบทุกเรื่องที่มีการกล่าวถึงชีวิตความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของตัวละครย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องกล่าวถึงแบบแผนหรือวิถีชีวิตอันเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรมประเพณีของสังคมรวมอยู่ด้วย ไม่ว่าตัวละครนั้นจะเป็นชาวบ้านธรรมดาหรือเป็นกษัตริย์หรือจะเชื้อพระวงศ์ก็ตาม

4) คุณค่าด้านจิตใจ คุณค่าของวรรณคดีด้านนี้ ได้แก่ สุนทรียภาพที่ผู้อ่านได้จากวรรณคดีนั่นเอง สุนทรียภาพดังกล่าว ได้แก่ ความละเอียดละไม ความไพเราะงดงามของภาษา ทั้งด้านเสียงและความหมายของถ้อยคำและข้อความ

บันลือ พฤษะวัน (2557 : 143) ได้กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดีสามารถสรุปได้ดังนี้

1) คุณค่าทางอารมณ์แก่ผู้อ่านก่อให้เกิดความสะเทือนอารมณ์ การใช้อุปมาอุปไมยช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้สึกเสมือนว่าตนได้เข้าไปอยู่ในเหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้น

2) คุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรม เมื่ออ่านแล้วย่อมเล็งเห็นแนวประพฤติซึ่งแสดงอยู่ทุกแง่มุมที่วิเคราะห์หรือพิจารณาเหตุการณ์เป็นการสอนให้คิดและแนวปฏิบัติทางคุณธรรมที่แฝงอยู่

3) คุณค่าทางสติปัญญา การอ่านหนังสือ หนังสือดี ๆ ที่รับการยกย่องว่าช่วยขยายประสบการณ์เสมือนได้พาผู้อ่านไปพบเห็นหรือมีประสบการณ์ที่สิ่งนั้นโดยตรง ให้คุณค่าทางความรู้ ความคิดรวมทั้งส่งเสริมการมีวิจรรย์ญาณอีกด้วย

จงชัย เจนहतการกิจ (2560 : 8) กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดีไว้ 3 ประการ ได้แก่

1) คุณค่าด้านอารมณ์ คือ ผู้ฟัง ผู้อ่านหรือผู้ชมวรรณคดีได้เกิดความเพลิดเพลินเจริญใจมีอารมณ์ร่วมไปกับวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ

2) คุณค่าด้านคุณธรรม คือ ผู้อ่าน ผู้ฟังหรือผู้ชมวรรณคดีได้เกิดความซาบซึ้งในคติธรรมคุณธรรม ข้อคิดที่ผู้ประพันธ์ได้สอดแทรกไว้และเกิดความสุขใจหรือสามารถยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น

3) คุณค่าด้านความรู้ คือ วรรณคดีย่อมสะท้อนภาพศิลปวัฒนธรรมทางด้านภาษา สังคม ค่านิยม ประเพณีผู้รับสารจึงสามารถศึกษาเรื่องราวนี้ได้จากวรรณคดี

ณัฐพร จาตุยางโทน (2561 : 15) กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดีดังนี้ วรรณคดีเป็นภาพสะท้อน สังคมหรือเป็นกระจกส่องภาพคนในสังคมแต่ละยุคสมัยและได้บันทึกไว้เป็นหลักฐาน เปรียบเสมือน จดหมายเหตุให้แก่อนุชนคนรุ่นหลังได้รู้จัก มองเห็นชีวิตของบรรพชน

อำภาพร รินปัญญา (2561 : 23) กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีดังนี้ วรรณคดีเป็นงานเขียน ที่แสดงถึงความเจริญทางด้านภาษาซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ใช้ใน การศึกษาความเป็นไปของสภาพสังคมในอดีตและใช้เป็นสื่อกลางในการตักเตือน อบรมและ ชี้แนวทาง แก่คนรุ่นหลัง

จากความสำคัญและคุณค่าในวรรณคดีที่กล่าวมา สรุปได้ว่า วรรณคดีมีความสำคัญในการ สื่อสารเพราะเป็นสิ่งที่แสดงถึงความไพเราะของภาษาและยังสัมพันธ์กับระบบชีวิตและวัฒนธรรมของ ชุมชนไทยสะท้อนให้เห็นสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา ศิลปวิทยาการ ศาสนา การปกครอง ขนบธรรมเนียม ประเพณี อาชีพของพลเมือง ตลอดจนกิจกรรมนันทนาการเพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนานในท้องถิ่นต่าง ๆ อีกทั้งคุณค่าของวรรณคดีที่ให้ความบันเทิง เพื่อประเทืองอารมณ์และ เสริมสร้างสติปัญญาในด้านภาษาและวรรณคดี ประวัติศาสตร์ คติธรรม คำสอน และแนวทางที่เป็น ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและเป็นการยกระดับจิตใจของผู้อ่าน

องค์ประกอบของวรรณคดี

วรรณคดีเป็นศิลปะที่ใช้ภาษาเป็นวัสดุในการสร้างสรรค์โดยใช้องค์ประกอบต่าง ๆ ของ วรรณคดีให้ประสานกลมกลืนกัน นักวิชาการทางวรรณคดีแสดงทัศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของวรรณคดี ไว้หลายประการดังนี้

ชัตสุณี สีนรุสิงห์ (บก.), (2550 : 7-8) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของวรรณกรรมประเภทร้อย กรองซึ่งจัดเป็นวรรณคดีประเภทหนึ่งว่าประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ฉันทลักษณ์ คือรูปแบบเฉพาะตัวของบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ
2. ภาษา หมายถึงการเลือกใช้ถ้อยคำอย่างประณีตบรรจงให้เหมาะกับฉันทลักษณ์นั้น ๆ
3. ความเปรียบ การใช้ความเปรียบเป็นสิ่งสำคัญมากในวรรณกรรมร้อยกรองทั้งนี้เพราะการใช้ ความเปรียบจะให้ทั้งจินตภาพที่ชัดเจนและให้ความไพเราะและความลึกซึ้ง
4. สัญลักษณ์ การใช้สัญลักษณ์ช่วยให้กวีให้ความหมายได้กว้างไกลลึกซึ้งในความยาว ที่จำกัด
5. การอ้างอิง การอ้างอิงชื่อในประวัติศาสตร์หรือในเทวดานานกิติ หรือชื่อที่เป็นที่รู้จักกันดี แล้วก็ตาม ย่อมเพิ่มความลึกซึ้งและความหมายให้กวีนิพนธ์บทนั้น ๆ มากขึ้นโดยที่กวียังสามารถประหยัด การใช้คำได้

6. ความหมาย การที่ผู้อ่านจำต้องดูลักษณะต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นก็เพื่อจะสามารถประมวลความหมายรวมที่กวีต้องการจะถ่ายทอดถึงผู้อ่านนั่นเอง

วิภา กงกะนันทน์ (2556 : 7-8) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของวรรณคดีไปในทิศทางเดียวกันสรุปได้ว่า วรรณคดีประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญ และสัมพันธ์กัน 3 ส่วน จะขาดส่วนหนึ่งส่วนใดมิได้ คือ

1. ภาษา คือ ภาษาที่ใช้ในการดำเนินเรื่องกลวิธีการนำเสนอ และความลึกซึ้งคมคายของถ้อยคำสำนวน

2. เนื้อหา หมายถึง เรื่องราวหรือข้อคิด และอาจจะมีคนหรือตัวละคร เวลา สถานที่และทัศนะ

3. รูปแบบ คือ รูปแบบการแต่ง

กุสุมา รัชชมณี (2556 : 38) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของวรรณคดีว่า ประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ศิลปะการสื่อความด้วยภาษา ได้แก่ ก) กลวิธีการนำเสนอ ข) ความลึกซึ้งคมคายและความงดงามความไพเราะของถ้อยคำสำนวน

2. เนื้อหา ได้แก่ ก) เรื่องราว ข) ความคิด ค) ความรู้สึก

วีรวัฒน์ อินทรพร (2561 : 156-158) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทั่วไปของวรรณคดีว่าประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. รูปแบบ หมายถึงฟอร์ม (form) ของตัวบทประพันธ์ซึ่งประกอบด้วยลักษณะของการแต่งที่มุ่งผลในการสื่อสารรูปแบบกว้าง ๆ ของวรรณคดีอาจแบ่งเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง

2. เนื้อหา เป็นสารหรือความหมายที่ปรากฏผ่านรูปแบบ มีทั้งสารที่เป็นความคิด อารมณ์ ความรู้สึก การจะทราบว่าเป็นสารในวรรณคดีนั้นได้อย่างไรผู้อ่านจะต้องวิเคราะห์และตีความออกมาจากเอกสารที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบของวรรณคดีประกอบด้วย ภาษา เนื้อหาและรูปแบบ ที่กวีถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดด้วยความประณีต เนื้อหาเป็นสาระเรื่องราวที่ผู้ประพันธ์ต้องการถ่ายทอดออกมา รูปแบบเป็นวิธีการนำเสนอที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ และซาบซึ้ง เนื้อหา หมายถึง เรื่องราว ตัวละคร ฉาก และทัศนะที่ผู้แต่งสื่อมายังผู้อ่าน

การสอนวรรณคดีไทยในระดับมัธยมศึกษา

จุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดี

ในการเรียนสอนวรรณคดีให้ได้ผลนั้น ครูต้องทราบจุดมุ่งหมายของการสอนเพื่อให้ การสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งผู้รู้และนักการศึกษาได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมาย ของการสอนวรรณคดีไว้ ดังนี้

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย์ (2546 : 159-160) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายการสอนวรรณคดีว่า เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักความหมายของวรรณคดี รู้จักลักษณะข้อบังคับ ต่าง ๆ ของคำประพันธ์ที่ใช้ มีทักษะในการอ่านให้เห็นคุณค่าของวรรณคดี เข้าถึงอรรถรส สามารถวิจารณ์นิสัยและการกระทำของตัวละครได้

กิ่งกาญจน์ บุณยสินวัฒนกุล (2560 : 205) กล่าวถึงการสอนวรรณคดี ดังนี้ การสอนวรรณคดีควรสอนให้นักเรียนรู้จักคิด และคิดเป็น หากแต่นักเรียนจะรู้จักคิดได้นั้น ก็ต้องขึ้นอยู่กับครูที่ เป็นผู้เลือก และจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณคดีมาเป็นสื่อในการสร้างให้นักเรียนเกิดการเชื่อมโยงแนวคิดทัศนคติ ในวรรณคดี เข้าสู่การเรียนรู้ของนักเรียนในปัจจุบันโดยผ่านกระบวนการกลั่นกรองทางความคิดได้อย่างมีเหตุผล

นเรศ ทองอินทร์ (2560 : 30) กล่าวถึงการสอนวรรณคดีไว้ดังนี้ การจัดการเรียนการรู้นั้นมีแนวทางคือครูจะต้องมีความเข้าใจเนื้อหาของวรรณคดีให้ถ่องแท้ก่อน จึงสามารถถ่ายทอดวรรณคดีให้นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ชัดเจน รวมไปถึงต้องมีเทคนิคในการสอนที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความรู้สึกลอยๆที่จะเรียนรู้วรรณคดี ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกท่อบทประพันธ์ตามความสนใจและชี้แนะให้นักเรียนเห็นความสำคัญและความไพเราะไปถึงความงามในด้านวรรณศิลป์

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าว สรุปได้ว่าการสอนวรรณคดีนั้นควรให้นักเรียนได้ตระหนักถึงคุณค่าของวรรณคดี เห็นความสำคัญในฐานะที่วรรณคดีเป็นสมบัติและเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ รู้จักรูปแบบ รสท่วงทำนองและลีลาของวรรณคดีรวมไปถึงนิสัยของตัวละคร เพื่อนำไปสู่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ประเภทของวรรณคดี

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. (2539 : 58) ได้กล่าวถึงประเภทของวรรณคดีว่าสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ร้อยกรอง คือ คำประพันธ์ที่แต่งให้สัมผัสคล้องจองกันแบ่งเป็น กาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ ร่าย
2. ร้อยแก้ว คือ การเรียบเรียงความโดยไม่ต้องมีบังคับสัมผัสเป็นหนังสือที่ผู้เชี่ยวชาญนั้น ๆ เขียนขึ้น และหนังสือที่แต่งขึ้นเพื่อมุ่งให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านทั่ว ๆ ไป

เปลื้อง ณ นคร (2545 : 4-5) ได้กล่าวถึงประเภทของวรรณคดีว่าสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ร้อยกรอง หรือ กาพย์ กลอน คือคำประพันธ์ที่มีแบบแต่งให้สัมผัสคล้องจองกัน แยกเป็นชนิดย่อยได้ดังนี้ กลอน กาพย์ โคลง ฉันท์ ถ้านำรวมทั้งร่าย

2. ร้อยแก้ว คือ การเรียบเรียงความโดยไม่ต้องมีบังคับสัมผัส แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ วิทยานิพนธ์ได้แก่หนังสือที่มีผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ ได้เขียนขึ้นมา และวรรณศิลป์ คือหนังสือที่มุ่งให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน

ททัยวรรณ ไชยะกุล (2546 : 13-20) กล่าวถึงวรรณคดีว่ามีทั้งประเภทร้อยแก้วและร้อยกรอง โดยมีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น นิทาน ตำนาน จดหมาย

จากเอกสารที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ประเภทของวรรณคดีสามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภทคือร้อยกรองซึ่งเป็นคำประพันธ์ที่มีแบบแต่งให้สัมผัสคล้องจองกัน และร้อยแก้วเป็นการเรียบเรียงความโดยไม่ต้องมีบังคับสัมผัส

วิธีการสอนวรรณคดี

การสอนวรรณคดีนั้น ควรใช้วิธีการหลาย ๆ วิธี โดยไม่เน้นแบบครุบรรยาย แต่เพียงผู้เดียวหรือไม่เพียงแต่จะเน้นให้นักเรียนท่องจำ แต่ควรจะให้เด็กได้คิด และใช้เหตุผลในการศึกษาค้นคว้าด้วย

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2545 : 8) กล่าวถึง แนวการสอนวรรณคดีสรุปได้ว่า ต้องปลูกฝังให้นักเรียนเคยชินกับสิ่งสวยงาม ความไพเราะลึกซึ้ง เพราะการเคี้ยวเชียวให้นิยมตามครูจะไม่ทำให้เกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพที่แท้จริงขึ้นมาได้ เด็กต้องเกิดความซาบซึ้งในความไพเราะ งดงามนั้นขึ้นมาได้ จึงควรสอนให้นักเรียนรู้จักรสไพเราะของวรรณคดี และรู้จักความสุข ความเพลิดเพลินจากการอ่านวรรณคดี เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเรียนวรรณคดีให้ลึกซึ้งต่อไป

ประภาศรี สีหอำไพ (2550 : 351-360) กล่าวถึง วิธีการสอนวรรณคดีว่าเนื้อหาที่จะสอน ได้แก่ มโนทัศน์ เนื้อหา ฉันทลักษณ์ คำศัพท์ การตีความบทประพันธ์ สุนทรียภาพ การอ่าน ทำนองเสนาะ ซึ่งครูจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ชัดเจน ส่วนในการสอนนั้นต้องให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมโดยใช้ความคิดพิจารณาด้วยตนเองเป็นสำคัญ และใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา

หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2556 : 30-33) กล่าวถึง การสอนวรรณคดีสรุปได้ว่า ครูควรเริ่มให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมการอ่าน โดยการให้นักเรียนอ่านตัววรรณกรรมทั้งเรื่อง จากนั้นควรสอนให้นักเรียนเข้าใจวรรณคดีหรือวิภาษ โดยครูฝึกให้นักเรียนเกิดความคิดที่จะตีความ หรือพิจารณาส่วนที่งามและบกพร่องว่าอยู่ตรงไหน ตัวละครตัวใดดีหรือเลวอย่างไร เจตนาของผู้แต่งคืออะไร เมื่อครูทราบความคิดเห็นของนักเรียนแล้ว ครูควรบอกความคิดของครูให้นักเรียนทราบด้วยเพื่อเป็นการชี้แนวทางหรือแนวความคิด จากนั้นให้นักเรียนตีความหรือวินิจฉัยสาร และให้พิจารณาถ้อยคำและวิภาษวิจารณ์

จากแนวทางในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีนั้นสรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนรู้นั้นมีแนวทางคือ ครูต้องมีความเข้าใจเนื้อหาของวรรณคดีให้ถ่องแท้ก่อน จึงสามารถถ่ายทอดวรรณคดีให้นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ชัดเจน รวมไปถึงต้องมีเทคนิคในการสอนที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความรู้สึกรักอยากที่จะเรียนรู้วรรณคดี ครูต้องเปิดโอกาสให้

นักเรียนแสดงความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกท่อบทประพันธ์ตามความสนใจและชี้แนะให้นักเรียนเห็นความสำคัญและความไพเราะไปถึงความงามในด้านวรรณศิลป์

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์เป็นทักษะการคิดขั้นสูงซึ่งเป็นกระบวนการในการคิดที่สลับซับซ้อน ต้องอาศัยความรู้ในการคิดไตร่ตรอง และการคิดอย่างมีเหตุผล ผู้วิจัยขอแนะนำประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

ความหมายของความสามารถการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต จากการศึกษาพบว่า มีนักการศึกษา นักจิตวิทยาและนักวิจัยได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

บลูม (Bloom, 1956) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย โดยในแต่ละด้านจะมีการจำแนกระดับความสามารถจากต่ำสุดไปถึงสูงสุด เช่น ด้านพุทธิพิสัย เริ่มจากความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า สำหรับความสามารถทางการคิดของบลูมในระดับการคิดวิเคราะห์ซึ่งเป็นทักษะการคิดพื้นฐานของการคิดระดับสูงของนักเรียน บลูม แบ่งองค์ประกอบด้านการคิดวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ความสำคัญ (Analysis of Element) เป็นความสามารถในการจำแนกประเด็นต่าง ๆ ของข้อมูลว่าสิ่งใดจำเป็นสิ่งใดไม่จำเป็น สิ่งใดสำคัญสิ่งใดไม่สำคัญ สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุด สามารถค้นหาประเด็นสำคัญต่าง ๆ ในข้อมูล สามารถจำแนกได้ว่าอะไรเป็นเงื่อนไขอะไรเป็นข้อมูล

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ สามารถเชื่อมโยงความรู้ความคิดต่าง ๆ ว่าสัมพันธ์กันอย่างไร สอดคล้องหรือขัดแย้งกัน สามารถระบุได้ว่าอะไรเป็นแนวคิดสำคัญ

3. การวิเคราะห์เชิงหลักการ (Analysis of Organization Principles) เป็นการค้นหาโครงสร้างของระบบทั้งโครงสร้างสำคัญและโครงสร้างแฝง เรื่องราว สถานการณ์และการทำงานต่าง ๆ ว่าสิ่งนั้นดำรงอยู่ในสภาพนั้นเนื่องจากอะไร มีอะไรเป็นแกนหลัก มีหลักการอย่างไร การคิดวิเคราะห์เชิงหลักการถือว่าสำคัญที่สุด

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูมซึ่งต่อมาได้มีการปรับปรุงใหม่ในชื่อว่า การจัดจำแนกของบลูม (Bloom's Taxonomy) ซึ่งต่อมาได้ถูกปรับเปลี่ยนดังนี้

การจดจำ (Remembering) ใช้ความจำเพื่อสร้างหรือค้นหานิยาม ข้อเท็จจริง หรือทบทวนข้อมูลที่เรียนมาก่อนหน้านี้

การทำความเข้าใจ (Understanding) สร้างความหมายจากรูปแบบการใช้หลายประเภท อาจจะเป็นข้อความ ภาพ หรือกิจกรรม เช่น การแปลความ การสร้างตัวอย่าง การจำแนก การสรุป

การประยุกต์ใช้ (Applying) สามารถใช้เนื้อหาที่เรียนมาเพื่อนำไปปฏิบัติผ่านสื่อ เช่น แบบจำลอง การนำเสนอ การสัมภาษณ์ และการเลียนแบบ

การวิเคราะห์ (Analyzing) แบ่งเนื้อหาหรือแนวคิดออกเป็นส่วนย่อย ระบุความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันของแต่ละส่วน และความเชื่อมโยงต่อโครงสร้างในภาพรวม

การประเมิน (Evaluating) ใช้กฎเกณฑ์และมาตรฐานเพื่อพิจารณาผ่านการตรวจสอบและการวิจารณ์

การสร้างสรรค์ (Creating) รวบรวมองค์ประกอบและสร้างให้เป็นสิ่งที่สมบูรณ์ เรียบเรียงให้เกิดรูปแบบหรือโครงสร้างใหม่ผ่านการสร้าง วางแผน และการผลิต

กูด (Good, 1973 : 680) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึงการคิดอย่างรอบคอบตามหลักของการประเมินและมีหลักฐานในการอ้างอิง เพื่อหาข้อสรุปที่น่าจะเป็นไปได้ รวมถึงพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและใช้กระบวนการตรรกวิทยาได้อย่างถูกต้อง

นอกจากนี้มาร์ซาโน (Marzano, 2001 : 30-60) ได้พัฒนารูปแบบจุดมุ่งหมายทางการศึกษารูปแบบใหม่ (Designing A New Taxonomy of Educational Objective) ว่าประกอบด้วยความรู้ 3 ประเภท ได้แก่ 1) ข้อมูลซึ่งเน้นการจัดระบบความคิดจากข้อมูลง่ายสู่ข้อมูลยาก 2) กระบวนการ เน้นกระบวนการเพื่อการเรียนรู้ และ 3) ทักษะเน้นการเรียนรู้ที่ใช้ระบบโครงสร้างจากทักษะง่ายสู่กระบวนการที่ซับซ้อน ส่วนกระบวนการจัดกระทำกับข้อมูลแบ่งออกเป็น 6 ระดับดังนี้ระดับที่ 1 ขึ้นรวบรวม ระดับที่ 2 ขึ้นเข้าใจ ระดับที่ 3 ขึ้นวิเคราะห์เป็นการจำแนกความเหมือนความต่างอย่างมีหลักการ ระดับที่ 4 ขึ้นใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์เป็นการตัดสินใจในปัญหาหรือสถานการณ์ที่ไม่มีคำตอบที่กำหนด ระดับที่ 5 ขึ้นบูรณาการความรู้ เป็นการจัดระบบความคิดเพื่อบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนด การกำกับติดตามการเรียนรู้และการจัดขอบเขตการเรียนรู้ ระดับที่ 6 ขึ้นจัดระบบแห่งตนเป็นการสร้างระดับแรงจูงใจต่อสถานะการเรียนรู้และสถานะงานที่ได้รับมอบหมายรวมทั้งตระหนักในความสามารถที่ตนมี

ซึ่งมาร์ซาโน (Marzano, 2001 : 38) สรุปว่า การคิดวิเคราะห์เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เหตุผล มีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ เป็นการคิดอย่างรอบคอบและคิดหลายแบบ ซึ่งตามแนวคิดวิเคราะห์ของมาร์ซาโนจึงเป็นการคิดเชิงลึกและมีการคิดหลายแบบมีความละเอียดรอบคอบ จากแนวคิดวิเคราะห์ของมาร์ซาโนประกอบด้วยความสามารถดังนี้ 1) ด้านการสังเกตและจำแนก 2) ด้านการจัดหมู่ 3) ด้านการวิเคราะห์ข้อผิดพลาด 4) ด้านการนำไปใช้และ 5) ด้านการทำนายหรือการคาดการณ์

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551 : 5) ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่าเป็นการระบุเรื่องหรือปัญหา จำแนกแยกแยะเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มอย่างเป็นระบบ ระบุเหตุผลหรือเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลหรือหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เพียงพอในการ

ตัดสินใจ แก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ และสรุปว่าการคิดวิเคราะห์มี 3 แบบ คือ การวิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์หลักการ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2553 : 2) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึงการจำแนก แยกแยะ องค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วน ๆ เพื่อค้นหาว่าทำมาจากอะไร มีองค์ประกอบอะไร ประกอบขึ้นมาได้อย่างไร เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร

พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2555 : 27-28) ได้ให้ความหมายของ คำว่า “การคิดวิเคราะห์ (Analysis)” คือ การคิดจำแนกและหาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของสิ่งใด สิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อก่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในสิ่งนั้นหรือเรื่อง นั้น และการคิดวิเคราะห์ (Analysis Thinking) คือกระบวนการคิดเชิงลึกซึ่งต้องใช้ความสามารถในการ จำแนกองค์ประกอบต่าง ๆ และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นเพื่อเกิดความรู้ และความเข้าใจหรือค้นหาความคิดของสิ่งนั้น

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556 : 70-71) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึงความสามารถในการ มองเห็นรายละเอียดและจำแนกแยกแยะข้อมูลองค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ เรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อยและจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อค้นหาความจริงความสำคัญขององค์ประกอบของ เรื่องนั้น ๆ รวมทั้งหาความสัมพันธ์และเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ ว่าเกี่ยวพันกันอย่างไรจนได้ความคิดเพื่อนำไปสู่การสรุปได้อย่างถูกต้อง

นิรมล เหลาสีห์ (2560 : 57) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์หมายถึง ความสามารถในการจำแนก พิจารณาเปรียบเทียบข้อมูลของนักเรียนหรือค้นหาความสัมพันธ์ของเรื่องราวเพื่อประกอบการตัดสินใจ และหาข้อสรุปที่ถูกต้อง

พิชญ์ ปิจดี (2560 : 20) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์หมายถึง ความสามารถในการคิดโดยใช้ กระบวนการคิดแยกแยะข้อมูลต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล พิจารณาอย่างรอบคอบ เชื่อมโยงเพื่อหาความสัมพันธ์ และมุ่งในการคิดแก้ปัญหา

วัชรา เล่าเรียนดี, ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2560 : 33) กล่าวว่า การคิด วิเคราะห์ หมายถึง การแสดงออกด้วยคำพูดหรือพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ อย่าง ละเอียด อธิบายเหตุผลประกอบเรื่องที่รู้ ระบุความคิดรวบยอด ระบุปัญหา ระบุความเชื่อมโยงของ ความคิดรวบยอด จำแนกองค์ประกอบ ส่วนประกอบต่าง ๆ รวบรวมข้อมูลที่เป็นหลักฐานสำคัญเพื่อนำมา เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจและสรุปอย่างเหมาะสม

จากเอกสารที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทย หมายถึงความสามารถในการคิดพิจารณา ข้อมูลหรือเหตุการณ์อย่างรอบคอบโดยแยกข้อเท็จจริงและ ข้อคิดเห็นรวมทั้งเชื่อมโยงความคิดรวบยอดและหาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ต่าง ๆ สถานการณ์หรือ ปัญหาที่กำหนดให้ซึ่งประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ความสำคัญ คือ ความสามารถในการจำแนกได้ว่า

ข้อความหรือข้อมูลใดสำคัญอะไรไม่สำคัญ 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ ความสามารถในการค้นหาความสัมพันธ์ต่าง ๆ จากสถานการณ์เชื่อมโยงข้อมูลที่สำคัญอย่างมีเหตุผล เมื่อกำหนดเรื่องราวหรือสถานการณ์มาให้ 3) การวิเคราะห์เชิงหลักการ คือความสามารถในการค้นหาโครงสร้างของระบบ เพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจและประเมินผลหรือสรุปอย่างมีเหตุผล

ความสำคัญและคุณค่าของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์ถือว่ามีสิ่งที่มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อทุกคน ในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งมีนักการศึกษาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญและคุณค่าของการคิดวิเคราะห์ไว้หลายประการดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2553 : 32-46) ได้กล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าของการคิดวิเคราะห์ไว้ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมความฉลาดทางสติปัญญา
2. ช่วยให้คำนึงถึงความสมเหตุสมผลของขนาดกลุ่มตัวอย่าง
3. ช่วยลดการอ้างประสบการณ์ส่วนตัวเป็นข้อสรุปทั่วไป
4. ช่วยขุดค้นสาระของความประทับใจครั้งแรก
5. ช่วยตรวจสอบความคาดคะเนบนฐานความรู้เดิม
6. ช่วยวินิจฉัยข้อเท็จจริงจากประสบการณ์ส่วนบุคคล
7. เป็นพื้นฐานการคิดในมิติอื่น
8. ช่วยในการแก้ปัญหา
9. ช่วยในการประเมินและตัดสินใจ
10. ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สมเหตุสมผล
11. ช่วยให้เข้าใจกระจ่างแจ้ง

นลินี ฌ นคร (2555 : 7) ได้กล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าของการคิดไว้ดังนี้

1. การคิดกำหนดความเป็นตัวตนของบุคคล กระบวนการทางปัญญาของบุคคลจะเป็นตัวกำหนดแนวทางการจัดการความรู้และความเป็นตัวตนของบุคคลว่า คิดอะไร รู้อะไร ทำอะไรตลอดจนสามารถควบคุมตนเองที่จะกำหนดท่าทีหรือแนวโน้ม หรือวิถีชีวิตของบุคคลให้แสดงออกโดยการพูด การเขียน และการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จ

2. การคิดเป็นพื้นฐานของสติปัญญาและความเข้าใจ บุคคลจะหาคำตอบได้ดีหากใช้เวลาในการทบทวนไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ การคิดจึงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้บุคคลสามารถหาวิธีการหรือแนวทางเพื่อแก้ปัญหา ปรับปรุงสิ่งเดิมให้ดีขึ้น

3. การคิดเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจ ทุกคนต้องตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากมีสิ่งเข้ามากระทบทำให้ต้องตัดสินใจหากไม่ตัดสินใจที่ดีก็จะเกิดข้อผิดพลาดได้ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องสำคัญหรือไม่สำคัญการคิดที่เป็นระบบ มีข้อมูลเพียงพอจะช่วยให้ตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ

จากเอกสารที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า ความสำคัญและคุณค่าของการคิดวิเคราะห์ช่วยส่งเสริมความฉลาดทางสติปัญญา ช่วยวินิจฉัยข้อเท็จจริง ใช้ประกอบการตัดสินใจซึ่งส่งผลให้การกระทำต่าง ๆ มีเหตุผลและมีประสิทธิภาพดีขึ้นสามารถใช้เป็นพื้นฐานที่มีการวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ

องค์ประกอบของความสามารถในการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตเพื่อให้การคิดวิเคราะห์นั้นมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างซึ่งนักการศึกษาและนักวิจัยได้กล่าวไว้ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ (2553 : 23-24) กล่าวถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ว่ามีองค์ประกอบสำคัญ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นความสามารถในการแยกแยะ ค้นหาส่วนประกอบที่สำคัญของสิ่งหรือเรื่องราวต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์ส่วนประกอบของพืช หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ตัวอย่าง คำถาม เช่น อะไรเป็นสาเหตุสำคัญของการระบาดไข้หวัดนกในประเทศไทย

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญต่าง ๆ โดยระบุความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล หรือความแตกต่าง ระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง

3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการหาหลักความสัมพันธ์ส่วนสำคัญใน เรื่องนั้น ๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด

บรรจง อมรชิวิน (2554 : 115) กล่าวถึงการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วยทักษะสำคัญ 4 ด้าน ดังนี้

1. การระบุได้ถึงคุณสมบัติและองค์ประกอบ เป็นทักษะที่ต้องการให้แต่ละคนที่จะจำแนกและประกอบส่วนเล็กเข้าไปเป็นส่วนใหญ่ การวิเคราะห์นี้จะช่วยให้เรามุ่งจุดสนใจไปที่รายละเอียดและโครงสร้างของวัตถุสิ่งของ ความคิด การออกแบบและอื่น ๆ

2. การระบุได้ถึงความสัมพันธ์และรูปแบบ เป็นการดูถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ นั้นความสัมพันธ์อาจอยู่ในรูปของเชิงเหตุผล ลำดับชั้น สหสัมพันธ์หรือการอุปมา

3. การระบุถึงความคิดหลัก เป็นการวิเคราะห์หาว่าความคิดหลัก (main idea) อยู่ตรงไหน อาจเป็นในบทความนั้นหรือการพูดนั้น ซึ่งก็เป็นความคิดสำคัญที่อาจมีรายละเอียดสนับสนุนซึ่งอาจไม่ได้เขียนระบุไว้เป็นทักษะที่ป้องกันไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดโดยตรง หรือในบางครั้งพบว่าเขียนระบุไว้อย่างชัดเจน

4. การระบุข้อผิดพลาด เป็นทักษะที่ป้องกันไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในเชิงตรรกะ การคำนวณ ขั้นตอนกระบวนการหาความรู้ การระบุได้ถึงสาเหตุความผิดพลาดและทำการแก้ไขให้ถูกต้อง หรือเปลี่ยน

การคิด บางองค์ประกอบอาจมีอคติ ผิด คลุมเครือ หรือความขัดแย้งตรงข้าม หากละเอียดก็จะไปทำลายความเข้าใจได้

บลูม (Bloom, 1956 : 201-207 อ้างอิงจาก ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556 : 74-76) กล่าวถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วยทักษะสำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

1. การคิดวิเคราะห์ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่งต่าง ๆ (Analysis of Element) เป็นความสามารถในการแยกแยะได้ว่าสิ่งใดจำเป็น สิ่งใดสำคัญ สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุด ประกอบด้วย

1.1 วิเคราะห์ชนิด เป็นการให้นักเรียนวินิจฉัยว่า สิ่งนั้น เหตุการณ์นั้น ๆ จัดเป็นชนิดใด ลักษณะใดเพราะเหตุใด

1.2 วิเคราะห์สิ่งสำคัญ เป็นการวินิจฉัยว่าสิ่งใดสำคัญ สิ่งใดไม่สำคัญเป็นการค้นคว้าหาสาระสำคัญ ข้อความหลัก ข้อสรุป จุดเด่น จุดด้อย ของสิ่งต่าง ๆ

1.3 วิเคราะห์เลศนัย เป็นการมุ่งเน้นสิ่งที่แอบแฝงซ่อนเร้น หรืออยู่เบื้องหลังจากสิ่งที่เห็น ซึ่งไม่ได้บ่งบอกตรง ๆ แต่มีร่องรอยของความเป็นจริงซ่อนเร้นอยู่

2. การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ว่ามีอะไรสัมพันธ์กัน สัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร สัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด สอดคล้องหรือขัดแย้งกัน ได้แก่

2.1 วิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์ เช่น มุ่งให้คิดว่าเป็นความสัมพันธ์แบบใดมีสิ่งใด สอดคล้องกัน หรือไม่สอดคล้องกัน มีสิ่งใดเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

2.2 วิเคราะห์ขนาดของความสัมพันธ์ เช่น สิ่งใดเกี่ยวข้องมากที่สุด สิ่งใดเกี่ยวข้องน้อยที่สุด เรียงลำดับมากน้อยของสิ่งของต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.3 วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์ เช่น เมื่อเกิดสิ่งนี้แล้ว เกิดผลลัพธ์อะไรตามมาบ้างผลสุดท้ายจะเป็นอย่างไร

2.4 วิเคราะห์จุดประสงค์และวิธีการ เช่น ทำแบบนี้เพื่ออะไร มีเป้าหมายอะไร มีจุดมุ่งหมายอะไร การทำบุญตักบาตร (สุขใจ) เมื่อทำ อย่างนี้แล้วจะเกิดผลสัมฤทธิ์อะไร ออกกำลังกายทุกวันไปทำไม (ร่างกายแข็งแรง)

2.5 วิเคราะห์สาเหตุและผล เช่น สิ่งใดเป็นสาเหตุของเรื่องนี้ หากไม่ทำอย่างนี้ผลจะเป็นอย่างไร

2.6 วิเคราะห์แบบความสัมพันธ์ในรูปอุปมาอุปไมย เช่น บินเร็วเหมือนนก ซ้อนคู่กับส้ม ตะปูจะคู่กับอะไร ควายอยู่ในนา ปลาอยู่ในน้ำ

3. การคิดวิเคราะห์เชิงหลักการ (Analysis of Organizational Principles) หมายถึง การค้นหาโครงสร้างระบบ เรื่องราว สิ่งของและการทำงานต่าง ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นดำรงอยู่ในสภาพเช่นนั้นเนื่องจากอะไร มีอะไรเป็นแกนหลัก มีหลักการอย่างไร มีเทคนิคอะไรหรือยึดถือคติใด มีสิ่งใดเป็นตัว

เชื่อมโยง การคิดวิเคราะห์หลักการเป็นการวิเคราะห์ที่ถือว่ามีความสำคัญที่สุด การจะวิเคราะห์เชิงหลักการได้ดี จะต้องมีความรู้ ความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้ดีเสียก่อน เพราะผลจากความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์จะทำให้สามารถสรุปเป็นหลักการได้ ประกอบด้วย การวิเคราะห์โครงสร้าง เป็นการค้นหาโครงสร้างของสิ่งต่าง ๆ เช่น การทำวิจัยมีกระบวนการทำงานอย่างไร สิ่งนี้บ่งบอกความคิดหรือเจตนาอะไร คำกล่าวนี้มีลักษณะอย่างไร วิเคราะห์หลักการ เป็นการแยกแยะเพื่อค้นหาความจริงของสิ่งต่าง ๆ แล้วสรุปเป็นคำตอบหลักได้ หลักการของเรื่องนี้มีว่าอย่างไร หลักการในการสอนของครูควรเป็นอย่างไร

อนุวัติ คุณแก้ว (2558 : 40-42) กล่าวถึงการคิดวิเคราะห์แบ่งออกได้ 3 ประเภทดังนี้

1. การคิดวิเคราะห์ความสำคัญ (Analysis of Element) เป็นการถามให้ค้นหาคุณลักษณะเด่นของเรื่องราวในแง่มุมต่าง ๆ ตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้ เช่นการหาความเด่นของข้อความ ความสำคัญของเรื่อง ความนัยของคำพูดหรือกระทำต่าง ๆ แนวการถาม ได้แก่ถามให้วิเคราะห์ชนิด วิเคราะห์สิ่งสำคัญ และวิเคราะห์เลขศูนย์ เช่น คีล 5 ข้อใดสำคัญที่สุด

2. การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationships) เป็นการค้นหาความเกี่ยวข้องระหว่างคุณลักษณะสำคัญใด ๆ ของเรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผล โดยที่สิ่งทั้งสองสิ่ง หรือสิ่งที้นำมาถามนั้น จะต้องมีความสัมพันธ์บางอย่างเกี่ยวเนื่องกัน จนมีเหตุผลเพียงพอที่จะนำมาหาความสัมพันธ์กันได้ เช่น ทำไมเธอถึงชอบแก๊งคนโน้น แก๊งคนนี้เป็นประจำ คำกล่าวนี้ผู้พูดเกิดความรู้สึกอย่างไร

3. การคิดวิเคราะห์หลักการ (Analysis of organizational principles) เป็นการค้นหาโครงสร้างและระบบของวัตถุสิ่งของเรื่องราว และการกระทำต่าง ๆ รวมกันอยู่ในสภาพนั้นได้เนื่องด้วยอะไร ยึดอะไรเป็นเกณฑ์ หรือมีสิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง เช่น โคลง ฉันท กาพย์ กลอนมีหลักการใดที่ร่วมกัน

จากเอกสารที่กล่าวมา สรุปได้ว่า องค์ประกอบของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วยทักษะสำคัญ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ความสำคัญ การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ การคิดวิเคราะห์เชิงหลักการ มาจัดทำแบบทดสอบในการวิจัยครั้งนี้

ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์นับเป็นสิ่งสำคัญและมีประโยชน์ในการนำมาใช้เพื่อการดำเนินชีวิตประจำวันของทุกคน มีนักการศึกษาได้เสนอแนวคิดเรื่องประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ไว้หลายประการดังต่อไปนี้

สุวิทย์ มูลคำ (2553 : 39) กล่าวถึงประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้รู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น เข้าใจความเป็นมาเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ รู้ว่าเรื่องนั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ทำให้เราได้ข้อเท็จจริงที่เป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาการประเมินและการตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

2. ช่วยให้เราตรวจสอบความสมเหตุสมผลของข้อมูลที่ปรากฏและไม่ด่วนสรุปตามอารมณ์ ความรู้สึก หรืออคติ แต่สืบค้นตามหลักเหตุผลและข้อมูลที่เป็นจริง

3. ช่วยให้เราไม่ด่วนสรุปสิ่งใดง่าย ๆ แต่สื่อสารตามความเป็นจริง ขณะเดียวกันจะช่วยให้เราไม่หลงเชื่อข้ออ้างที่เกิดจากตัวอย่างเพียงอย่างเดียว แต่พิจารณาเหตุผลและปัจจัยเฉพาะในแต่ละกรณีได้

4. ช่วยในการพิจารณาสาระสำคัญอื่น ๆ ที่ถูกบิดเบือนไปจากความประทับใจในครั้งแรก ทำให้เรามองอย่างครบถ้วนในแง่มุมอื่น ๆ ที่มีอยู่

5. ช่วยพัฒนาความเป็นคนช่างสังเกต การหาความแตกต่างของสิ่งที่ปรากฏพิจารณาตามความสมเหตุสมผลของสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนที่จะตัดสินสรุปสิ่งใดลง

6. ช่วยให้เราหาเหตุผลที่สมเหตุสมผลให้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ณ เวลานั้น โดยไม่พึ่งพินิจอคติที่ก่อตัวอยู่ในความทรงจำ ทำให้เราสามารถประเมินสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างสมจริงสมจัง

7. ช่วยประมาณการความน่าจะเป็น โดยสามารถใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เราวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ ของสถานการณ์ ณ เวลานั้น อันจะช่วยเราคาดการณ์ความน่าจะเป็นได้สมเหตุสมผลมากกว่า

จากแนวคิดข้างต้นสอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2553 : 8-9) กล่าวถึงประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ไว้ทำนองเดียวกัน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ก่อนประโยชน์อย่างมากทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับองค์กรและระดับประเทศโดย ในแทบทุกสาขาวิชาจำเป็นต้องใช้การวิเคราะห์เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ในเรื่องนั้น

2. ในการวิจัยการวิเคราะห์นับเป็นหัวใจหลักของงานวิจัย เกี่ยวข้องกับการหาความสัมพันธ์ การหาเหตุผลในการอธิบายเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยพยายามเอาความแตกต่างในตัวแปรอิสระไปอธิบายในตัวแปรตาม เพื่อพิสูจน์สมมติฐานว่าเป็นจริงตามนั้นหรือไม่

3. การวิเคราะห์สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองในแง่มุมต่าง ๆ ช่วยให้เราเข้าใจสาเหตุที่เกิดขึ้น ผลกระทบที่ตามมา และสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันนำไปสู่การแก้ไขปัญหา การเตรียมการป้องกัน

4. การวิเคราะห์ข่าว ทำให้เราทราบเบื้องหน้าเบื้องหลังของเหตุการณ์ประจำวันที่เกิดขึ้นไม่เพียงรับรู้ว่าจะอะไรเกิดขึ้นเท่านั้น แต่ทราบว่าเหตุใดจึงเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่ออย่างไรและต้องนำไปสู่การป้องกันหรือการวางแผนอย่างไรต่อไป

5. การวิเคราะห์คนจะช่วยให้เราเข้าใจว่า เหตุใดคน ๆ นี้จึงแสดงออกเช่นนี้ อะไรเป็นมูลเหตุจูงใจ สิ่งที่เขาแสดงออกจะส่งผลกระทบต่อตัวเองในอนาคต

6. การวิเคราะห์วัตถุ สสารต่าง ๆ ทำให้เราทราบว่าสิ่งนี้ประกอบด้วยอะไรบ้าง แต่ละส่วนย่อยทำงานประสานเชื่อมโยงกันอย่างไร การรู้โครงสร้างและส่วนประกอบทำให้นักวิทยาศาสตร์สามารถนำสารที่สกัดออกมาใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ได้นานัปการ

7. การวิเคราะห์ข้อความ (statement) คำกล่าวอ้างต่าง ๆ โดยพิจารณาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างข้ออ้างและข้อสรุป หลักฐานที่นำมากล่าวอ้าง วินิจฉัยแรงจูงใจหรือเหตุผลที่นำมากล่าวอ้าง จะช่วยให้เราค้นพบความถูกต้องหรือผิดพลาดของข้ออ้างนั้น

นิรมล เหลาสีท์ (2560 : 86) กล่าวว่าประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ช่วยส่งเสริมความสามารถทางด้านสติปัญญาช่วยวินิจฉัยข้อเท็จจริงอย่างมีเหตุผลจากประสบการณ์เดิมและสามารถนำไปสู่การตัดสินใจและหาข้อสรุปที่เหมาะสม

จากเอกสารที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์คือ การช่วยส่งเสริมความสามารถทางสติปัญญา ช่วยวินิจฉัยข้อเท็จจริงอย่างมีเหตุผล ไม่ก่อให้เกิดความผิดพลาดหรือผิดพลาดน้อย และช่วยให้เราคาดการณ์ความน่าจะเป็นได้สมเหตุสมผลมากกว่า

แนวคิดทฤษฎีความพึงพอใจ

ความหมายของความพึงพอใจ

Morse (1955 : 27) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถลดความเครียดของผู้ที่ทำงานให้ลดน้อยลง ถ้าเกิดความเครียดมากจะทำให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน และความเครียดนี้มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์เมื่อมีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีตอบสนองความเครียดก็จะลดน้อยลงหรือหมดไป ความพึงพอใจก็จะมากขึ้น

Muchinsky (1993 : 307) กล่าวถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานว่าเป็นสภาวะ ของอารมณ์ มีทางบวกหรือเป็นความพอใจอันเป็นผลมาจากการประเมินประสบการณ์ในงาน บุคคลและงานนั้นทำให้บุคคลได้รับความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

ทาริกา สมพงษ์ (2563 : 86) กล่าวว่าความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกชอบ พอใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในเชิงบวก เมื่อได้ปฏิบัติแล้วรู้สึกเป็นสุข

นิรัตติยากร กอแก้ว (2563 : 64) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกที่เป็นไปตามความคาดหวังหรือมากกว่าที่ตอบสนองจากการปฏิบัติกิจกรรม

จากเอกสารที่กล่าวมา สรุปได้ว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติในทางที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการที่ได้รับการตอบสนองความต้องการของบุคคลทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกชอบ พอใจ และมีความสุข เมื่อกิจกรรมนั้น ๆ บรรลุเป้าหมายตามความต้องการของตนเอง

ทฤษฎีความพึงพอใจ

Herzberg (1595 : 113-115 อ้างอิงจาก รัชนีวรรณ สุขเสนา, 2550 : 64) ได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ซึ่งได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการทำงานซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

- 1.1 ความสำเร็จในการทำงาน หมายถึง บุคคลสามารถแก้ไขปัญหาจากการทำงานได้จนทำงานให้สำเร็จจึงเกิดความพึงพอใจในผลสำเร็จนั้น
  - 1.2 การได้รับการยอมรับนับถือ หมายถึง การได้รับการยอมรับในความรู้ ความสามารถทั้งจากผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบุคคลอื่นในองค์กร
  - 1.3 ลักษณะงาน หมายถึง งานที่น่าสนใจท้าทายความสามารถให้ต้องลงมือทำตั้งแต่ต้นจนจบ เป็นงานที่ต้องการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
  - 1.4 ความรับผิดชอบ หมายถึง การได้รับการมอบหมายงานให้รับผิดชอบ และอำนาจตัดสินใจงานนั้นอย่างเต็มที่ โดยปราศจากการควบคุมอย่างใกล้ชิด
  - 1.5 ความก้าวหน้าในงาน หมายถึง การได้เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น รวมทั้งการได้รับการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่จำกัดความไม่พึงพอใจในงาน และปัจจัยที่ช่วยให้บุคคลยังคงปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา ประกอบด้วย
- 2.1 ค่าตอบแทน หมายถึง อัตราเงินเดือนและผลประโยชน์อื่นที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน
  - 2.2 โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต
  - 2.3 สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง การติดต่อสื่อสารและสัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ร่วมงาน หรือระหว่างเพื่อนร่วมงานด้วยกัน
  - 2.4 ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงในหน้าที่การงาน
  - 2.5 สภาพการทำงาน หมายถึง ตารางการทำงานวัสดุอุปกรณ์และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน
  - 2.6 นโยบายองค์กร หมายถึง นโยบายการบริหารและการปฏิบัติงานในองค์กรการปฏิบัติงาน

Maslow (1962 อ้างอิงจาก ทิศนา แคมมณี, 2560 : 69) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึง ความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติของมนุษย์อย่างเป็นลำดับขั้นกล่าวคือ “มนุษย์เรามีความต้องการทางร่างกาย (physical need) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (safety need) ความต้องการความรัก (love need) ความต้องการยอมรับและยกย่องจากสังคม (esteem need) และความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ (self-actualization) เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือมีความพึงพอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว ความต้องการด้านอื่นก็จะเกิดขึ้นอีก” หากความต้องการพื้นฐานได้รับการตอบสนองอย่างพอเพียง ก็จะสามารถพัฒนาตนไปสู่ขั้นสูงขึ้น และหากมนุษย์มีความต้องการที่จะรู้จักตนเองและพัฒนาตนเองดังประสบการณ์ที่เรียกว่า peak experience คือการรู้จักตนเองอย่างแท้จริง เป็นช่วงเวลาที่บุคคล

เข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถ่องแท้ มีประสบการณ์เช่นนี้บ่อย ๆ จะสามารถพัฒนาตนไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ได้นำแนวคิดนี้มาจัดการเรียนในการสอน ดังนี้

1. การเข้าใจถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์สามารถให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคลได้ เนื่องจากพฤติกรรมเป็นการแสดงออกของความต้องการของบุคคล
2. การที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี จำเป็นต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่เขาต้องการแสดงเสียก่อน
3. ในกระบวนการเรียนการสอน หากครูสามารถหาได้ว่านักเรียนแต่ละคนมีความต้องการอยู่ในระดับขั้นใด ครูสามารถใช้ความต้องการพื้นฐานของนักเรียนนั้นเป็นแรงจูงใจ ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี
4. การช่วยให้นักเรียนได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนอย่างเพียงพอ การให้อิสรภาพและเสรีภาพแก่นักเรียนในการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ในการรู้จักตนเองตามสภาพความเป็นจริง

จากเอกสารที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ความพึงพอใจและผลการเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางบวก กิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัตินั้นทำให้นักเรียนเกิดการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญกับนักเรียนที่จะให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากน้อยเพียงใด นั่นคือสิ่งที่ครูจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน

การวัดความพึงพอใจ

บุญชม ศรีสะอาด (2554 : 74-84) ได้เสนอเครื่องมือที่ใช้วัดความพึงพอใจ เช่นแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยชุดของคำถามที่ ต้องการให้กลุ่มตัวอย่างตอบ โดยกาเครื่องหมายหรือเขียนตอบ หรือกรณีที่กลุ่มตัวอย่างอ่านหนังสือไม่ได้หรืออ่านได้ยาก อาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม นิยมถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็นของบุคคล มีรายละเอียด ดังนี้

1. โครงสร้างของแบบสอบถาม แบบสอบถามโดยทั่วไปมีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ
  - 1.1 คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม เป็นส่วนแรกของการสอบถาม ซึ่งมักจะระบุจุดประสงค์ในการให้ตอบแบบสอบถาม หรือจุดมุ่งหมายของการทำวิจัย อธิบายลักษณะของแบบสอบถาม วิธีการตอบแบบสอบถามพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
  - 1.2 สถานภาพทั่วไป เป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น ชื่อ-สกุล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ
  - 1.3 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเป็นส่วนสุดท้ายและส่วนที่สำคัญที่สุด ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการศึกษา

2. รูปแบบของแบบสอบถาม ข้อคำถามในแบบสอบถามอาจมีลักษณะเป็นปลายเปิดหรือแบบปลายปิด แบบสอบถามฉบับหนึ่งอาจเป็นแบบปลายเปิดทั้งหมดหรือแบบปลายปิดทั้งหมด หรือเป็นแบบผสมก็ได้ดังนี้

2.1 ข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Form or Unstructured Questionnaire) เป็นคำถามที่ไม่ได้กำหนดคำตอบไว้เลือกตอบ แต่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบ แบบสอบถามตอบ โดยใช้คำพูดของตนเอง คำถามปลายเปิดนี้ จะเสียเวลาในการตอบมาก และสรุปผลการวิจัยได้ยาก ถ้าใช้ควบคู่กับแบบอื่น ๆ แล้วผู้ตอบส่วนใหญ่มักไม่ตอบแบบปลายเปิด ในการสร้างแบบสอบถามครั้งแรก ผู้วิจัยอาจสร้างแบบปลายเปิด แล้วนำไปทดลองใช้เพื่อที่จะได้คำตอบ ต่าง ๆ ซึ่งจะนำมาสร้างแบบปลายปิด

2.2 ข้อคำถามปลายปิด (Closed Form or Structured Questionnaire) เป็นคำถามที่มีคำตอบให้ผู้ตอบเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าข้อความ หรือตรงกับช่องที่เป็นความจริง หรือความเห็นของตนมีหลายรูปแบบ ได้แก่

2.2.1 แบบให้เลือกตอบคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของตนเพียงคำตอบเดียวจาก 2 คำตอบ

2.2.2 แบบให้เลือกตอบคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของตนเพียงคำตอบเดียวจากหลายคำตอบ

2.2.3 แบบให้เลือกตอบคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของตนได้หลายคำตอบ

2.2.4 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบตามระดับความคิดเห็นของตน

2.2.5 แบบผสมหมายถึง มีหลายแบบอยู่ด้วยกัน

2.2.6 แบบให้เรียงอันดับความสำคัญโดยเขียนเรียงอันดับความชอบที่มีต่อสิ่งนั้น

2.2.7 แบบเติมคำสั้น ๆ ลงในช่องว่าง แม้ว่าจะเป็นการเติมคำแต่ก็ไม่จัดว่าเป็นแบบปลายเปิดเพราะส่วนที่ให้เติมมีความเฉพาะเจาะจง

3. หลักในการสร้างแบบสอบถาม มีดังนี้

3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าต้องการถามอะไร

3.2 สร้างคำถามให้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และให้ครอบคลุม

3.3 เรียงข้อคำถามตามลำดับตามหัวข้อที่ได้วางโครงสร้างไว้

3.4 ไม่ควรให้ผู้ตอบ ตอบมากเกินไป เพราะจะทำให้เบื่อหน่าย ไม่ให้ความร่วมมือหรือตอบโดยไม่ตั้งใจ

3.5 ให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความลำบากน้อยที่สุดในการตอบ ดังนั้นควรใช้ข้อคำถามแบบปลายปิด ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงแต่กาตอบในแบบสอบถาม

3.6 สร้างข้อคำถามให้มีลักษณะที่ดี คือ มีลักษณะดังนี้

- 3.6.1 ใช้ภาษาที่ชัดเจนเข้าใจง่ายไม่กำกวม ไม่มีความซับซ้อน
- 3.6.2 ใช้ข้อความที่สั้นกะทัดรัด ไม่มีส่วนฟุ่มเฟือย
- 3.6.3 เป็นข้อคำถามที่เหมาะสมกับผู้ตอบ โดยคำนึงถึงสติปัญญา ระดับการศึกษา ความสนใจของผู้ตอบ
- 3.6.4 แต่ละข้อควรถามเพียงปัญหาเดียว
- 3.6.5 หลีกเลี่ยงคำถามที่จะตอบได้หลายทาง
- 3.6.6 หลีกเลี่ยงคำถามที่จะทำให้ผู้ตอบเบื่อก่อน ไม่รู้เรื่องหรือไม่สามารถตอบได้
- 3.6.7 หลีกเลี่ยงคำที่ผู้ตอบตีความแตกต่างกัน เช่น บ่อย ๆ เสมอ ๆ รวย โง่ ฉลาด
- 3.6.8 ไม่ใช้คำถามที่เป็นการนำผู้ตอบ ให้ตอบตามแนวหนึ่งแนวใด
- 3.6.9 ไม่เป็นคำถามที่จะทำให้ผู้ตอบเกิดความลำบากใจหรืออึดอัดใจที่จะตอบ
- 3.6.10 ไม่ถามในสิ่งที่รู้แล้ว หรือวัดด้วยวิธีอื่นได้ดีกว่า
- 3.6.11 ไม่ถามในเรื่องที่เป็นความลับ
- 3.6.12 คำตอบที่ให้เลือกในข้อคำถามควรมีให้ครอบคลุม กลุ่มตัวอย่างทุกคนสามารถเลือกตอบได้ตรงกับความจริงตามความเห็นของเขา

4. มาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) เป็นมาตรการวัดชนิดหนึ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือประเภทแบบสอบถาม แบบวัดด้านจิตพิสัย เช่น เจตคติ แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ มีลักษณะ สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

- 4.1 มีระดับความเข้มข้นให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความคิดเห็น เหตุผลสภาพความเป็นจริง ตั้งแต่ 3 ระดับขึ้นไป
- 4.2 ระดับที่เลือกอาจเป็นชนิดที่มีทั้งด้านบวกและด้านลบในข้อเดียวกัน หรือมีเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง โดยที่อีกด้านหนึ่งจะเป็นศูนย์หรือระดับน้อยมาก
- 4.3 บางข้อมีลักษณะเชิงนิมาน (Positive Scale) บางข้อมีลักษณะเชิงนิเสธ (Negative Scale)
- 4.4 สามารถแปลงผลตอบเป็นคะแนนได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าจะเป็นข้อที่มีลักษณะเชิงนิมานหรือเป็นลักษณะเชิงนิเสธ ข้อที่มีลักษณะเชิงนิมาน ถ้าตอบเห็นด้วยอย่างยิ่งจะได้ 5 คะแนน เห็นด้วยจะได้ 4 คะแนน ไม่เห็นด้วยได้ 2 คะแนน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งได้ 1 คะแนน ข้อที่มีลักษณะเชิงนิเสธ จะให้คะแนนแบบตรงกันข้าม จากการที่สามารถแปลงผลตอบเป็นคะแนนได้ จึงสามารถวัดความคิดเห็น คุณลักษณะด้านจิตพิสัยออกมาในเชิงปริมาณได้

จากเอกสารที่กล่าวมา ผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎีความพึงพอใจมาทำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจชนิดปลายเปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ยงยุทธ อังคสัญญลักษณ์ (2559) ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่สอนปกติมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มปกติที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นมีทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนเรียน

กิตติพงษ์ แบลิว (2561) ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายมีความสามารถในการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย มีความพึงพอใจต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

วรรณภา ศรีสายัณห์ และคณะ (2563) ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ผลการวิจัย พบว่า 1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น พบว่า มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

งานวิจัยต่างประเทศ

ซาเวค และเดเวตัก (Savec and Devetak, 2013) ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาเคมีเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในประเทศสโลวาเนีย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะในด้านพุทธิพิสัยและด้านทักษะพิสัย แต่นักเรียนจะต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ในและการปรับตัวมากกว่าแบบบรรยาย ทั้งนี้ครูจะต้องมีความชำนาญในการสอนอีกด้วย

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนในระดับมาก ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กเป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเรื่อง การวิจัยเรื่องความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

บทที่ 3

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความสามารถการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์คครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 ห้องเรียนคณิตศาสตร์ - วิทยาศาสตร์ โรงเรียนช่างตาครูส์คอนแวนท์ จำนวน 34 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี เรื่องอิเหนา ตอน ศีกกะหมังกุหนิง และเรื่องหัวใจชายหนุ่ม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ค รวมจำนวน 8 แผน
2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นข้อสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ค จำนวน 20 ข้อ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ วรรณคดี เรื่องอิเหนา ตอน ศีกกะหมังกุหนิง และเรื่องหัวใจชายหนุ่ม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตาม

แนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 แผน ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 14 คาบ ดังนี้

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 วิเคราะห์ความสำคัญ เรื่องอิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง เวลา 2 คาบ
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ เรื่องอิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง เวลา 2 คาบ
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 วิเคราะห์หลักการ เรื่องอิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง เวลา 2 คาบ
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 วิเคราะห์หลักการ เรื่องอิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง เวลา 1 คาบ
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 วิเคราะห์ความสำคัญ เรื่องหัวใจชายหนุ่ม เวลา 2 คาบ
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ เรื่องหัวใจชายหนุ่ม เวลา 2 คาบ
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 วิเคราะห์หลักการ เรื่องหัวใจชายหนุ่ม เวลา 2 คาบ
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 วิเคราะห์หลักการ เรื่องหัวใจชายหนุ่ม เวลา 1 คาบ

1.1 ศึกษาหลักสูตรตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2 ศึกษาวิสัยทัศน์ พันธกิจ คุณภาพนักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนช่างตาครูส์คอนแวนท์

1.3 ศึกษาโครงสร้างรายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.4 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สะท้อนพฤติกรรมการใช้ทักษะการคิดให้สอดคล้องกับระดับพุทธิพิสัยของ Bloom's revised Taxonomy

ขั้นที่ 2 การใช้คำถามในการสอน ครูใช้วิธีการตั้งคำถามแบบปลายเปิด ใช้คำถามที่สั้น กระชับ ตรงประเด็นเพื่อให้นักเรียนมีอิสระในการคิด และกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติกิจกรรม ครูใช้กิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม รวมถึงส่งเสริมทักษะการคิดและได้รับความรู้ใหม่

ขั้นที่ 4 การทบทวนปรับปรุงและพัฒนา โดยการทดสอบตนเองเพื่อความเข้าใจในบทเรียน

ขั้นที่ 5 การให้ข้อมูลป้อนกลับและการประเมิน ครูและนักเรียนร่วมกัน

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสม และความสมบูรณ์ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ ตลอดจนการวัดและประเมินผล เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมทำการตรวจสอบอีกครั้ง และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญเป็น +1, 0 หรือ -1 ดังนี้

+1 = แนใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดที่ระบุไว้จริง

0 = ไม่แนใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดที่ระบุไว้

-1 = แนใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดที่ระบุไว้

โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 และแต่ละข้อได้ค่าดัชนี IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในงานวิจัยได้

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 25 คนที่ไม่ใช่ประชากรแล้วปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งได้รับการแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มทดลอง

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้

2.2 กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบทดสอบ

2.3 กำหนดกรอบของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ได้จำแนกความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

2.3.1 การวิเคราะห์ความสำคัญ เป็นความสามารถในการจำแนกได้ว่าข้อความหรือข้อมูลใดสำคัญอะไรไม่สำคัญ ความรู้สึกของตัวละคร และสาระสำคัญจากการอ่าน เรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกูหนิง และเรื่องหัวใจชายหนุ่ม

2.3.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของข้อมูลที่มีอยู่ในการสรุปอย่างมีเหตุผล และค้นหาความสำคัญย่อย ๆ ของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน สอดคล้องกัน หรือขัดแย้งกัน

2.3.3 การวิเคราะห์หลักการ ความสามารถในการบอกหลักการความสัมพันธ์ของเรื่องนั้น ๆ ว่าเป็นเช่นนั้นอาศัยหลักการอะไร จำเป็นต้องอาศัยความรู้อะไรมาเป็นหลักการสำคัญ

2.4 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

2.5 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.6 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ ความถูกต้องและความเหมาะสมของคำถาม ตัวเลือก ภาษา ที่ใช้ในแบบทดสอบโดยใช้ตารางวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญเป็น +1, 0 หรือ -1 ดังนี้

+1 = แน่ใจว่าข้อสอบสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดที่ระบุไว้จริง

0 = ไม่แน่ใจว่าข้อสอบสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดที่ระบุไว้

-1 = แน่ใจว่าข้อสอบไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดที่ระบุไว้

ทั้งนี้แบบทดสอบที่นำมาใช้ในการวิจัยต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในงานวิจัยได้ ซึ่งแบบทดสอบมีค่า IOC เท่ากับ 1.00

2.7 จากนั้นนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.8 ทดลองใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 34 คน โรงเรียนช่างตาครูสุคอนแวนท์

2.9 วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ของข้อสอบ มีค่า 0.65-0.80 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.20-0.35 ของข้อสอบ และค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.766

2.10 นำแบบทดสอบซึ่งได้รับการแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำแบบทดสอบที่สมบูรณ์ไปจัดพิมพ์ใช้กับกลุ่มทดลอง

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนช่างตาครูสุคอนแวนท์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ค จากเอกสารตำราต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ทั้งนี้ได้กำหนดเกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ ดังนี้ (Likert, 1932: 1-55)

ระดับ 5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของบุญชุม ศรีสะอาด (2553: 121)

ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	ระดับเหมาะสมมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	ระดับเหมาะสมมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ระดับเหมาะสมปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ระดับเหมาะสมน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ระดับเหมาะสมน้อยที่สุด

3.3 สร้างข้อความให้สอดคล้องกับประเด็นที่กำหนดขึ้นโดยสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 30 ข้อ แล้วนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง พิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถาม และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรง และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญเป็น +1, 0 หรือ -1 ดังนี้

+1 = แน่ใจว่าแบบสอบถามสอดคล้องกับประเด็นที่กำหนดจริง

0 = ไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามสอดคล้องกับประเด็นที่กำหนดจริง

- 1 = แน่ใจว่าแบบสอบถามไม่สอดคล้องกับประเด็นที่กำหนดจริง

โดยแบบสอบถาม มีค่า IOC 1.00 ซึ่งแต่ละข้อได้ค่าดัชนี IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในงานวิจัยได้

3.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่พิจารณาความเหมาะสมตามเกณฑ์ จำนวน 20 ข้อ พิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ไปให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 34 คน ตอบแบบสอบถามและนำไปตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970) จากการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

3.6 นำแบบสอบถามไปใช้จริงกับประชากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design ซึ่งมีแบบแผนการวิจัย ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แบบแผนการทดลอง One Group Pretest Posttest Design

ทดสอบก่อนการทดลอง	ทดลอง	ทดสอบหลังการทดลอง
T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

T ₁	หมายถึง	การทดสอบก่อนการทดลอง
X	หมายถึง	การทดลองโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก
T ₂	หมายถึง	การทดสอบหลังการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) กับนักเรียนกลุ่มประชากร ด้วยแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 ชื่อ
2. ดำเนินการทดลองสอนกับกลุ่มประชากร โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยแบบคละความสามารถ กลุ่มละ 4 – 5 คน ประกอบด้วยนักเรียนที่คละความสามารถกันตามแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี เรื่องอิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง และเรื่องหัวใจชายหนุ่ม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 34 คน ในเวลาเรียนปกติใช้เวลาในการทดลองทั้งสิ้น 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวม 14 คาบ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564
3. เมื่อสิ้นสุดการสอนแล้วผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) กับนักเรียนกลุ่มประชากร
4. ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก จำนวน 20 ชื่อ
5. ตรวจสอบผลการทดสอบและแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคะแนนที่ได้จากการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มาวิเคราะห์ค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC) (สมนึก ภัททิยธนี, 2558: 73-97)

1.2 หาค่าความยากง่าย (p) ของแบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้สูตร $P = \frac{R}{N}$ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2553: 179)

1.3 หาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้สูตร $r = \frac{Rn - Rl}{N}$ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2553: 179)

1.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน โดยใช้สูตร KR-20

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 วิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

2.2 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้แบบการใช้วรรณคดี เรื่องอิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง และเรื่องหัวใจชายหนุ่ม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก โดยใช้ค่าสถิติ t – test for dependent sample

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง ความสามารถการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ได้ผลวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	ประชากร
μ	แทน	ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนน
σ	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-test
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้เสนอการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตามลำดับ

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยรวม

การใช้กิจกรรม	N	μ	σ	D	t	P
ก่อนเรียน	34	16.79	3.85	6.79	11.81*	0.00
หลังเรียน	34	23.59	3.00			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.85 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.00 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อน และหลังเรียน โดยการทดสอบค่า t-test แบบ Dependent พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน โดยรวม

รายการความพึงพอใจในการเรียน	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านเนื้อหา	4.42	0.26	มาก	3

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการความพึงพอใจในการเรียน	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก	4.46	0.23	มาก	2
3. ด้านการใช้สื่อ	4.55	0.27	มากที่สุด	1
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.46	0.40	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.47	1.15	มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ความพึงพอใจในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการใช้สื่อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.55 รองลงมา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ด้านการวัดผลและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.46 และด้านเนื้อหา ค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าเฉลี่ย 4.42

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ด้านเนื้อหา

ด้านเนื้อหา	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
1. สอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางฯ	4.47	0.56	มาก	1
2. เนื้อหามีการเรียงลำดับความยากง่าย	4.47	0.51	มาก	1
3. กำหนดเวลาและเนื้อหาให้นักเรียนทำกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม	4.26	0.45	มาก	3
4. เนื้อหาและกิจกรรมมีความสัมพันธ์กันและมีความน่าสนใจ	4.47	0.51	มาก	1
5. ใ้ไขความรู้ ใ้ไขงานและแบบฝึกหัดมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.41	0.50	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.42	0.26	มาก	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ความพึงพอใจในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้ การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและ วอร์ก ด้านเนื้อหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สอดคล้องกับ มาตรฐาน/ตัวชี้วัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางฯ เนื้อหาที่มีการเรียงลำดับความยากง่าย เนื้อหาและ กิจกรรมมีความสัมพันธ์กันและมีความน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 4.47 รองลงมา ใบความรู้ ใบงานและแบบฝึกหัดมีความสอดคล้องกับเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย 4.41 และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กำหนดเวลา และเนื้อหาให้นักเรียนทำกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.26 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดย ใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรม การเรียนรู้	4.29	0.46	มาก	7
2. ในการทำกิจกรรมครูใช้คำถามที่กระชับเพื่อให้ นักเรียนมีอิสระทางการคิดและกระตุ้น การมีส่วนร่วม	4.47	0.51	มาก	4
3. นักเรียนเป็นผู้ค้นหาคำตอบหรือทำกิจกรรม สำเร็จร่วมกันเป็นคู่และกลุ่มโดยครู เป็นเพียงผู้ชี้แนะ	4.62	0.49	มากที่สุด	1
4. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนมากกว่าเป็นผู้รับอย่างเดียว	4.53	0.51	มากที่สุด	2
5. มีการทบทวนบทเรียน และนักเรียนได้ แลกเปลี่ยนความรู้ได้แสดงความคิดเห็นและมี ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้น	4.44	0.50	มาก	5
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน ทำให้ นักเรียนได้รู้เนื้อหามากขึ้นและได้รับรู้ความใหม่	4.50	0.51	มากที่สุด	3

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดย ใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
7. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักเรียน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครู	4.41	0.50	มาก	6
8. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน	4.41	0.50	มาก	6
9. กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับความสามารถ ของนักเรียน	4.50	0.51	มากที่สุด	3
รวมเฉลี่ย	4.46	0.23	มาก	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ความพึงพอใจในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียน โดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.46 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนเป็นผู้ค้นหาคำตอบหรือทำกิจกรรมสำเร็จร่วมกันเป็นคู่และกลุ่มโดยครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีค่าเฉลี่ย 4.62 รองลงมา นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าเป็นผู้รับอย่างเดียว มีค่าเฉลี่ย 4.53 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน ทำให้นักเรียนได้รู้เนื้อหามากขึ้นและได้รับความรู้ใหม่ กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.50 ในการทำกิจกรรมครูใช้คำถามที่กระชับเพื่อให้นักเรียนมีอิสระทางการคิดและกระตุ้นการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 4.47 มีการทบทวนบทเรียน และนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ได้แสดงความคิดเห็นและมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.44 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครู กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย 4.41 และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.29 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ด้านการใช้สื่อ

ด้านการใช้สื่อ	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
1. นักเรียนได้ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ด้วย ตนเองในการทำกิจกรรม	4.68	0.47	มากที่สุด	1

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ด้านการใช้สื่อ	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
2. สื่อทำให้การเรียนรู้สนุกสนานน่าสนใจเพิ่มขึ้น	4.47	0.51	มาก	2
3. เลือกใช้สื่อเหมาะสมกับเนื้อหาและวัยรวมทั้งมีความหลากหลาย	4.44	0.50	มาก	3
รวมเฉลี่ย	4.55	0.27	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความพึงพอใจในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ด้านการใช้สื่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนได้ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองในการทำกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 4.68 รองลงมา สื่อทำให้การเรียนรู้สนุกสนานน่าสนใจเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.47 และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เลือกใช้สื่อเหมาะสมกับเนื้อหาและวัยรวมทั้งมีความหลากหลาย มีค่าเฉลี่ย 4.44 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ด้านการวัดผลและประเมินผล

ด้านการวัดผลและประเมินผล	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
1. วิธีวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้	4.62	0.49	มากที่สุด	1
2. การวัดผลและประเมินผลมีความหลากหลายและเหมาะสม	4.47	0.51	มาก	2
3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล และสามารถนำไปพัฒนาตน	4.44	0.50	มาก	3
รวมเฉลี่ย	4.46	0.40	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ความพึงพอใจในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียน โดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.46 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วิธีวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 4.62 รองลงมา การวัดผลและประเมินผลมีความหลากหลายและเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.47 และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและสามารถนำไปพัฒนาตน มีค่าเฉลี่ย 4.44 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทย ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก เป็นการวิจัยประเภททดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนโรงเรียนช่างตาครูสคอนแวนท์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 จำนวน 34 คน ได้มาโดยวิธีการเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน และ 3) แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ผู้วิจัยขอเสนอและอภิปรายผล ได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิด เชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน โดยรวม อยู่ในระดับอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.47$, $\sigma = 1.15$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการ

เรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์คของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทย แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ค สามารถพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ค เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์เป็นอย่างดี มีผลทำให้นักเรียนมีความสามารถทางด้านการคิดขั้นสูงรวมถึงการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น รวมทั้งส่งเสริม การเรียนรู้โดยระดมกำลังสมองเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์คเหมาะกับการจัดกิจกรรมในวิชาภาษาไทย ซึ่งตามกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น เป็นการสร้างให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์และสามารถต่อยอดให้เกิดทักษะด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณภา ศรีสายัณห์ และคณะ (2563) ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบันได 5 ชั้น ผลการวิจัย พบว่า

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบันได 5 ชั้น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบันได 5 ชั้น พบว่า มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ยังยุทธ อังคสกุลลักษณ์ (2559) ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ชั้นที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่สอนปกติมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มปกติที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ชั้นมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ชั้น มีทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนเรียน

2. ความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิด เชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์คของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน โดยรวม อยู่ในระดับอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิด เชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์คนี้ ทำให้นักเรียนมีอิสระทางความคิด ได้คิดค้นตั้งคำถามสืบค้นหาคำตอบด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อสรุปองค์ความรู้และนำเสนอความรู้ที่ได้ต่อผู้อื่น ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ มีความสุข สนุกสนาน มีกำลังใจในการเรียน และเริ่มมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ของตนกับความรู้ในห้องเรียน ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจและพึงพอใจในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการจูงใจของ Herzberg (1995, 113-115 ; อ้างอิงจาก รัชนิวรรณ สุขเสนา,

2550 : 64) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นปัจจัยกระตุ้นมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจ ประกอบด้วย ความสำเร็จ การได้รับการยอมรับ ลักษณะงาน ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้า โดยผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติพงษ์ แบลิว (2561) ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็ก และวอร์ก ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านเนื้อหา ครูควรมีการพัฒนาวางแผนการจัดสรรเวลาให้สอดคล้องกับกิจกรรมตามความเหมาะสม เนื่องจากขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นนั้นมีหลายขั้นตอนซึ่งต้องให้เวลานักเรียนร่วมกันในการค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ อภิปราย และนำเสนอความรู้ ข้อค้นพบ หรือข้อสรุปที่ได้จากการศึกษา โดยต้องไม่แต่ละขั้นตอนยืดเยื้อจนเกินไป เพราะจะทำให้การสอนไม่เป็นไปตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และควรจัดลำดับเนื้อหาการเรียนรู้ จากง่ายไปหายาก เพื่อเพิ่มความต่อเนื่องและเตรียมความพร้อมให้แก่เรียนในการนำความรู้พื้นฐานมาต่อยอด หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สมบูรณ์ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ ที่คงทนมากยิ่งขึ้น

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ครูควรมีทักษะการใช้คำถามเพื่อพัฒนาการคิด อาจใช้คำถามสั้น ๆ ช่วยกระตุ้นความคิดที่ละชั้น และต้องช่วยกระตุ้นนักเรียนให้กล้าแสดงออก และนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครูในการตอบคำถาม เมื่อนักเรียนรู้สึกมีอิสระก็จะส่งผลให้กล้าตอบคำถาม และคำตอบนั้น การสร้างบรรยากาศที่ดีจะนำมาสู่ประเด็นการอภิปรายเพื่อพัฒนาการคิดขั้นสูงได้มากยิ่งขึ้น และควรให้ออกาสนักเรียนในแต่ละกลุ่มได้ศึกษาเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มก่อน เพื่อให้ให้นักเรียนแต่ละคนได้แสดงขีดความสามารถของตน โดยครูมีบทบาทในการให้คำปรึกษาและอธิบายเพิ่มเติมเมื่อนักเรียนเกิดความสงสัย และไม่ตำหนิเมื่อนักเรียนตอบคำถามผิด หรือซักถามมากเกินไป

ด้านการใช้สื่อ ครูควรพัฒนาเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหาการจัดกิจกรรม เช่น ชั้นการเรียนรู้ตั้งคำถาม ในขั้นนี้หากนำรูปภาพ วิดีโอ หรือเรื่องเล่า จากสถานการณ์ที่นักเรียนพบเจออยู่

ประจำ หรือเกิดใกล้ตัวมาตั้งเป็นคำถาม จะสามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสงสัย และกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้มากขึ้น สามารถปรับการใช้สื่อกับกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของนักเรียนและโรงเรียนของตนเองได้

ด้านการวัดผลและประเมินผล ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล และสามารถนำไปพัฒนาตน เพราะการประเมินตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการวัดประเมินผล ช่วยให้นักเรียนมีความรับผิดชอบการเรียนรู้ของตัวเองและพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปสำหรับผู้สนใจในการใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตอน ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมและทำวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

1. เนื่องจากกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก เป็นรูปแบบการสอนที่ออกแบบขึ้นเพื่อพัฒนาการคิดขั้นสูงการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาผลการใช้กระบวนการ 5 ขั้น เพื่อทดลองกับตัวแปรตามอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคิดในระดับสูงหรือการอ่านที่สัมพันธ์กับการคิดขั้นสูง เช่น การคิดไตร่ตรอง การคิดเชิงวิพากษ์ หรือการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

2. การวิจัยครั้งนี้เลือกเนื้อหาจากวรรณคดีไทยบางประเภทและสร้างเครื่องมือเป็นแบบวัดปรนัยแบบเลือกตอบเท่านั้นเพื่อให้เหมาะสมกับระยะเวลาในการทดสอบ ดังนั้นควรมีการพัฒนาแบบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยที่มีรูปแบบหลากหลายมากยิ่งขึ้นสำหรับวัดและประเมินการตอบคำถามเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กึ่งกาญจน์ บุรณสินวัฒนกุล. (2560). จะสอนวรรณคดีอย่างไรให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, 6(4), 203.
- กิตติพงษ์ แบล้ว. (2561). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กิตติพันธ์ วิบูลย์ศิลป์. (2560). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทาง ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). **การคิดเชิงวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ : ชัคเซสมิเดีย.
- กุสุมา รักขมณี. (2547). **วรรณสารวิจัย**. กรุงเทพฯ : แม่คำผาง.
- _____. (2556). **การวิจัยวรรณคดี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กุลลาบ มัลลิกะมาส. (2555). **ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จงชัย เจนหัตถการกิจ (2560). **คู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ม.4 หลักภาษาไทยและการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และวรรณคดีวิจัักษณ์ ตรงตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ชัตสุณี สินธุสิงห์ (บก.). (2550). **วรรณคดีที่ศนา**. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). **เทคนิคการใช้คำถาม พัฒนาการคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : วีพรีนธ์.
- ชนาธิป พรกุล. (2557). **การสอนกระบวนการคิด :ทฤษฎีและการนำไปใช้**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2545). **การสอนภาษาไทยขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : เมธิทิปส์.
- ณัฐพร จาดยางโทน. (2561). **พัฒนาการวรรณคดีไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ดาราวรรณการพิมพ์.

- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2559). **การสร้างเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทริกา สมพงษ์. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง เรื่องชนิดและหน้าที่ของคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. **วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**, 12 (35).
- ทีศนา แชมมณี. (2560). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นลินี ณ นคร. (2555). **หลักการวัดและประเมินการคิด เล่มที่ 1**. นนทบุรี : โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
- นเรศ ทองอินทร์. (2560). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิรมล เหลาสีห์. (2560). การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับการสอนอ่านแบบ PANORAMA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นิรัตติยากร กอแก้ว. (2563). การพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะการรู้เรื่องการอ่าน (Reading Literacy) ตามแนวทางการประเมินของ PISA กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เนาวนิตย์ สงคราม. (2557) การศึกษานอกสถานที่และการศึกษานอกสถานที่เสมือนเพื่อการเรียนรู้เชิงรุก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บันลือ พงษ์วัน. (2557). **แนวพัฒนาการอ่านเร็ว-คิดเป็น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- บรรจง อมรชีวิน. (2554). **Thinking school สอนให้คิด**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ , หม่อมหลวง. (2539). **แฉ่วนวรรณกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- _____. (2556). **เบิกทางวรรณคดีศึกษาไทย**. นครปฐม : ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2561). **ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : M & N Design Printing.

- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). **การพัฒนาการคิด.** (ฉบับปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ห้าง
หุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรีนติ้ง.
- ประภาทิพย์ ภูนคร. (2555). **ผลของการใช้เทคนิค Five-Step Model ที่มีต่อทักษะการคิดอย่าง
มีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชา
วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาศรี สีอำไพ (2550). **วัฒนธรรมทางภาษา.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เปลื้อง ณ นคร. (2545). **ประวัติวรรณคดี.** พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิชจำกัด.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข. (2558). **การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.** พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2560). **ทักษะ ๗ C ของครู ๔.๐.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- _____. (2561). **การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา.** กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชญ์ ปิจดี (2560). **การใช้วิธีการทำนายเหตุการณ์ในการเรียนวรรณกรรมพื้นฐานเพื่อพัฒนาทักษะ
การอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.** สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนและ
เทคโนโลยีการเรียนรู้ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยงยุทธ อังคสัญลักษณ์. (2559). **ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5
ขั้นที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชา
หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2553). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 11.
กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.** กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชันส์.
- _____. (2556). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์.** กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- รัชนีวรรณ สุขเสนา. (2550). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องบทประยุต์กลุ่มสาระการ
เรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้
ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กับการเรียนรู้ตามคู่มือครู.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัตน์ชัย สัจจพันธ์. (2549). **สุนทรียภาพแห่งชีวิต.** กรุงเทพฯ : ณ เพชรสำนักพิมพ์.

- วัชรา เล่าเรียนดี, ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2560). **กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 12. นครปฐม : เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุป จำกัด.
- วิภา กงกะนันทน์. (2556). **วรรณคดีศึกษา ว่าด้วยหลักการอ่าน**. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของ สกสศ.
- วีรวัฒน์ อินทรพร. (2561). **วรรณคดีวิจารณ์**. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรรณภา ศรีสายัณห์ และคณะ. (2563). การจัดการกรรมการเรียนรู้แบบบันได 5 ชั้น เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านด้ายเทพกาญจนาอุปถัมภ์ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. **พจนานุกรมสาร**, 16(1).
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2556). **การวัดผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- สถาพร พฤษพิบูล. (2555). คุณภาพนักเรียน...เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ (QUALITY OF STUDENTS DERIVED FROM ACTIVE LEARNING PROCESS). **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา**. 6(2), 1-13.
- สถาบันการทดสอบการศึกษา (องค์การมหาชน). **ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบโอเน็ต ม.6 จำแนกตามรายมาตรฐานการเรียนรู้ระดับประเทศ โรงเรียนช่างตาครู้สคอนแวนต์ 2561,2562,2563**. [ออนไลน์] จาก www.nicts.or.th [สืบค้นเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2564].
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). **แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). **ตัวชี้วัดสาระแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์ทรัพย์ (2546). **วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2553). **กลยุทธ์...การสอนคิดวิเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- หทัยวรรณ ไชยะกุล. (2546). **วรรณกรรมศึกษา**. เชียงใหม่ : มิ่งเมือง.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2558). **การวัดผลและประเมินผลการศึกษาแนวใหม่**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อนุমানราชธน, พระยา. (2546) **การศึกษาวรรณคดีแห่งวรรณศิลป์**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สยาม.
- อำภาพร รินปัญญา. (2561). **วาทะภาษาคำสอนในวรรณคดีไทย เรื่อง พระอภัยมณี**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- อติอร ตัญญาญจน์. (2562). **การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำง่าค่านิยมเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องอาจ ไฉโลม. (2555). **วรรณคดีศึกษา**. กรุงเทพฯ : ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- Anderson, L. W., & Krathwohl. D. R. (2001). **A taxonomy of educational objective**. New York : Longman.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). **Active Learning : Creating Excitement in the Classroom 1991 ASHE-ERIC Higher Education Reports**. Washington, DC : Office of Educational Research and Improvement (ED).
- Bloom, B.S. (1956). **Taxonomy of Education Objective Book 1 : Cognitive Domain**. London : Longman Group.
- Bruner, J. S. (1957). **Going beyond the information given**. New York : Norton.
- Duron, R., Limbach, B., & Waugh, W. (2006). Critical thinking framework for any discipline. **International Journal of Teaching and Learning in Higher Education**, 17(2), 160-166.
- Freemana, S., Eddy, L. S., McDonough, M., Smith, M. K., Okoroafor, N., Jordt, H. and Wenderoth, M. P. (2014). Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics. **Proceedings of the National Academy of Sciences**, 1-6.
- Good, C V. (1973). **Dictionary of Education**. 3rd ed. New York : Teacher College Press.
- Likert, R. A. (1932). Technique for the Measurement of Attitudes. **Arch Psychological**, 25(140), 1-55.
- Limbach, B., & Waugh, W. (2010). Developing Higher Level Thinking. **Journal of Instructional Pedagogies**, 3.

- _____. (2012). **Practice Before Assessment : Active Learning Strategies**. Blacksburg : Conference on Higher Education Pedagogy.
- Marzono, Robert J. (2001). **Designing A New Taxonomy of Education Objective**. California : Corwin Press.
- Mckinney, K. (2011). **Active learning center for teaching and learning**, n.p. Available <https://www.baruch.cuny.edu/facultyhandbook/documents/ActiveLearning.docx>. [15 November 2018]
- Morse, B. (1955). **Models of Teaching**. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall.
- Muchinsky, P.M. (1993). **Psychology Applied to Work**. California : Brooke & Cole Publishing Company. Strategies. Blacksburgs : Conference on Higher Education Pedagogy
- Savec, V. F. and Devetak, I. (2013). Evaluating the effectiveness of student's active learning in Chemistry. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 106, 1113 - 1121.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณภร ศิริพละ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมสุรีย์ เชื่อมทอง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กานน สมร่าง

ภาคผนวก ข
หนังสือราชการ

ที่ อว ๐๖๔๓.๑๔/๑๕๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงทึร์รัฐ
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณกร ศิริพละ

ด้วยนางสาวประทุม บุญเขียน นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาความสามารถการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก ๕ ชั้นตามแนวคิดของลิมแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด	ประธานกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติวิสุทธิ์ วัฒนปิณญา	กรรมการที่ปรึกษาฯร่วม
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาปี คงอินทร์	กรรมการที่ปรึกษาฯร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.คนาร สว่างเจริญ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐๘๑-๘๓๔๗๘๖๘

ที่ อว ๐๖๔๓.๑๔/๑๕๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมสุรีย์ เชื่อมทอง

ด้วยนางสาวประทุม บุญเขียน นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาความสามารถการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก ๕ ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด	ประธานกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา	กรรมการที่ปรึกษาฯร่วม
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาปี คงอินทร์	กรรมการที่ปรึกษาฯร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.คนกร สว่างเจริญ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐๘๑-๘๓๔๗๘๖๘

ที่ อว ๐๖๔๓.๑๔/๑๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงทริฎฐูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์กานน สมร่วง

ด้วยนางสาวประทุม บุญเขียน นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาความสามารถการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก ๕” ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์คของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์.ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด	ประธานกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา	กรรมการที่ปรึกษาร่วม
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาปี คงอินทร์	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างดี ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.คณกร สว่างเจริญ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย
โทรศัพท์ ๐๘๑-๘๓๔๗๖๖๘

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สรุปแผนการจัดการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้
หน่วยที่ 1 เรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิง	แผนที่ 1-4 (เวลา 7 คาบ)
1) วิเคราะห์ความสำคัญ 1. นักเรียนสามารถบอกความรู้สึกของตัวละครเรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิงได้ 2. นักเรียนสามารถบอกสาระสำคัญจากการอ่านเรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิงได้	เรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิง แผนที่ 1 (เวลา 2 คาบ)
2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ 1. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบข้อความในเรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิงกับสำนวนไทยได้ 2. นักเรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวละครและเหตุการณ์เรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิงได้	เรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิง แผนที่ 2 (เวลา 2 คาบ)
3) วิเคราะห์หลักการ 1. นักเรียนสามารถสรุปผลการกระทำของตัวละครและเรื่องราวจากการอ่านเรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิงได้ 2. นักเรียนสามารถสะท้อนความคิดในด้านสังคมวัฒนธรรมและด้านการใช้ภาษาจากเรื่องอิเหนาตอน ตี๊กะหมังกุหนิงได้	เรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิง แผนที่ 3 (เวลา 2 คาบ) เรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิง แผนที่ 4 (เวลา 1 คาบ)
1) วิเคราะห์ความสำคัญ 1. นักเรียนสามารถบอกความรู้สึกของตัวละครเรื่องหัวใจชายหนุ่มได้ 2. นักเรียนสามารถบอกสาระสำคัญจากการอ่านเรื่องหัวใจชายหนุ่มได้	เรื่องหัวใจชายหนุ่ม แผนที่ 5 (เวลา 2 คาบ)
2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ 1. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบข้อความในเรื่องหัวใจชายหนุ่มกับสำนวนไทยได้ 2. นักเรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวละครและเหตุการณ์เรื่องหัวใจชายหนุ่มได้ (K)	เรื่องหัวใจชายหนุ่ม แผนที่ 6 (เวลา 2 คาบ)
2) วิเคราะห์หลักการ 1. นักเรียนสามารถสรุปผลการกระทำของตัวละครและเรื่องราวจากการอ่านเรื่องหัวใจชายหนุ่มได้	เรื่องหัวใจชายหนุ่ม แผนที่ 7 (เวลา 2 คาบ)

จุดประสงค์การเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้
หน่วยที่ 1 เรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิง	แผนที่ 1-4 (เวลา 7 คาบ)
2. นักเรียนสามารถสะท้อนความคิดในด้านสังคมวัฒนธรรม และด้านการใช้ภาษาจากเรื่องหัวใจชายหนุ่มได้	เรื่องหัวใจชายหนุ่ม แผนที่ 8 (เวลา 1 คาบ)
สรุป	8 แผน 14 คาบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ 1		เรื่อง อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง
รหัสวิชา ท 31102	รายวิชา ภาษาไทย	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	เวลา 2 คาบ	ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564
ผู้สอน นางสาวประทุม บุญเขียน		

---

1. สาระ/มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

สาระที่ 1 การอ่าน

สาระที่ 5 วรรณคดี

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็นวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท 1.1 ม4-6/3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุก ๆ ด้านอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ท 5.1 ม4-6/1 วิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตาม

หลักการ วิจัยเบื้องต้น

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ (วิเคราะห์ความสำคัญ)

1. นักเรียนสามารถบอกความรู้สึกของตัวละครเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิงได้ (K)
2. นักเรียนสามารถบอกสาระสำคัญจากการอ่านเรื่องอิเหนาตอนศึกกะหมังกุหนิงได้ (K)
3. มีทักษะการอ่านและทักษะการคิดวิเคราะห์ (P)
4. มีวินัย (A)

3. สาระสำคัญ

การบอกความรู้สึกของตัวละครและสาระสำคัญจากการอ่านเรื่องอิเหนาตอนศึกกะหมังกุหนิง มีทักษะการอ่านและทักษะการคิดวิเคราะห์ มีวินัย

4. สาระการเรียนรู้

เรื่องอิเหนา ตอน ศึกกะหมังกุหนิง

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตอนตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก)

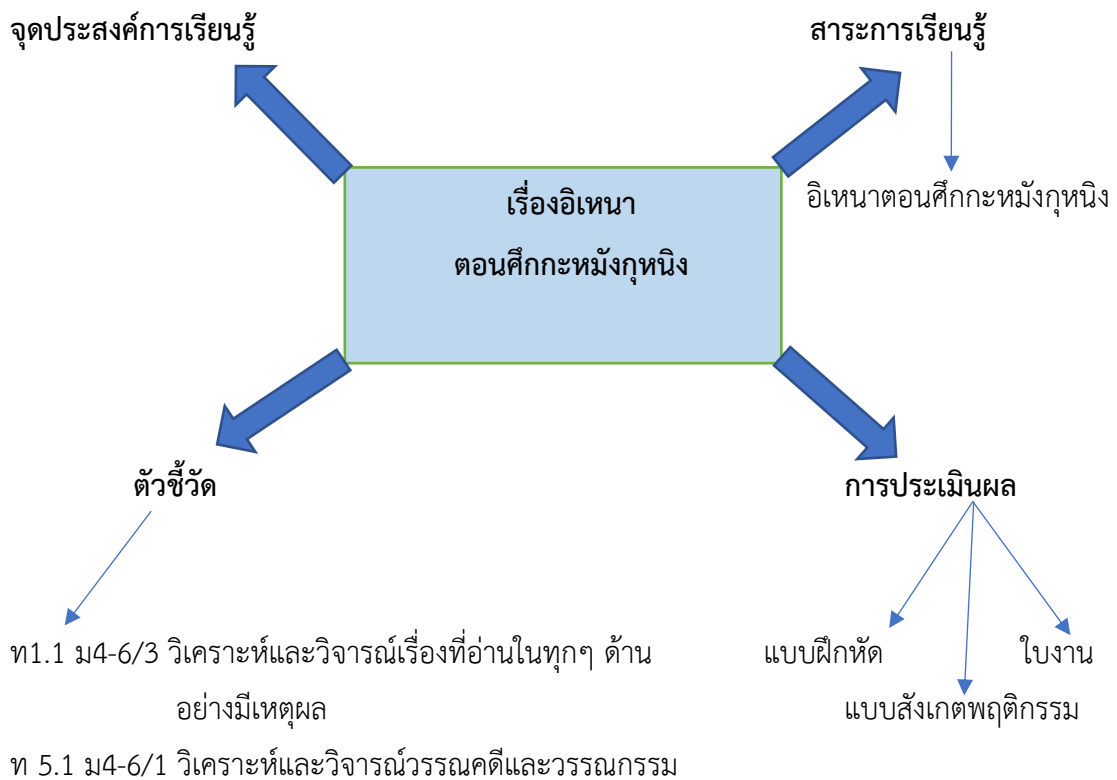
ครั้งที่ 1

ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (10 นาที)

ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ในการศึกษาเรื่องอิเหนา ตอน ตีกะหมังกุหนิงโดยอธิบายโครงสร้างของบทเรียนเป็นแผนผังกราฟิกให้นักเรียนร่วมกันศึกษา

นักเรียนสามารถบอกความรู้สึกของตัวเองครเรื่องอิเหนา ตอน ตีกะหมังกุหนิงได้

นักเรียนสามารถบอกสาระสำคัญจากการอ่านเรื่องอิเหนา ตอน ตีกะหมังกุหนิงได้

ขั้นที่ 2 การใช้คำถามในการสอน (40 นาที)

1. ให้นักเรียนศึกษาบทนำเรื่อง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับที่มาและเรื่องราวโดยสังเขป
2. ให้นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
  - 2.1 ในเรื่องนี้มีตัวละครสำคัญคือใครบ้าง
  - 2.2 เพราะเหตุใดท้าวดาหาก็ยกบุษบาให้แก่จรรกา

2.3 นักเรียนอนุมานได้หรือไม่ว่าการกระทำของอิเหนาที่กระทำต่อบุษบา เป็นการขาดความรับผิดชอบ

3. ครูนำบัตรคำการแสดงความรู้สึกเช่นคำว่า ดีใจ เสียใจ โกรธ กังวลใจ น้อยใจ ตัดพ้อ ตีตนกระดานดำและครูแสดงภาพแต่ละภาพที่สัมพันธ์กับบัตรคำให้นักเรียนแต่ละคนตอบใครตอบก่อน และถูกต้องจะได้คะแนนพิเศษ

4. ครูอธิบายความหมายคำที่แสดงความรู้สึก ดีใจ เสียใจ โกรธ กังวลใจ น้อยใจ ตัดพ้อ โดยใช้แผนภูมิตารางจากสื่อเพาเวอร์พอย (power point)

คำ	ความหมาย
ดีใจ	ยินดี ชอบใจ
เสียใจ	ไม่สบายใจเพราะเรื่องไม่สมประสงค์หรือผิดประสงค์
โกรธ	ขุ่นเคืองใจ ไม่พอใจอย่างรุนแรง
กังวลใจ	ห่วงใย มีใจพะวงอยู่
น้อยใจ	รู้สึกเสียใจที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม
ตัดพ้อ	พูดต่อว่าด้วยความน้อยใจหรือเสียใจ

5. ให้นักเรียนอ่านข้อความจากบทประพันธ์เรื่องอิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนึ่งที่ครูยกตัวอย่างบทประพันธ์ พร้อมซักถามดังนี้

“เมื่อนั้น สุดที่จะบิดเบียนเลื่อนมันไป ความกลัวความรักสลักทรวง แต่เรรวนหวนนึกตริกตรา	พระสุริยวงศ์เทวอชฌาสัย ด้วยเกรงใจในบิตุเรศตรัสมา ให้เป็นห่วงหนหลังกังวลหน้า พระราชาสะทอนถอนใจ”
---	---

5.1 บทประพันธ์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความรู้สึก หรือ อารมณ์ของอิเหนาอย่างไร

5.2 เหตุใดอิเหนาจึงเกิดความรู้สึกเป็นห่วงหลังกังวลหน้า

5.3 บทประพันธ์ข้างต้นสะท้อนภาพความเป็นมนุษย์ของอิเหนาอย่างไร ใครตอบได้ถูกต้องก่อนจะมีคะแนนสะสมพิเศษ

6. นักเรียนร่วมกันอภิปรายพร้อมช่วยกันยกตัวอย่างข้อความอื่นๆที่แสดงความรู้สึก หรือ

อารมณ์ของตัวละครสำคัญที่ปรากฏในบทประพันธ์เช่น เสียใจ โกรธ น้อยใจ โดยครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ

7. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดที่ 1 ครูเฉลยคำตอบและตรวจแบบฝึกหัดไปด้วยกัน

ครั้งที่ 2 นักเรียนสามารถบอกสาระสำคัญจากการอ่านเรื่องอิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิงได้

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติกิจกรรม (35 นาที)

1. ครูสนทนาทบทวนเนื้อหาเดิมจากคาบเรียนที่ผ่านมา

2. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่มละ 5-6 คนโดยลดความสามารถให้นักเรียน

อ่านสำรวจเรื่องอิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง

3. ครูแจ้งประเด็นที่จะให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายสาระสำคัญจากการอ่านเรื่องอิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิงและผู้แทนนักเรียนจับสลากเลือกประเด็นที่จะต้องศึกษา ดังนี้

ประเด็นที่ 1 บทบาทหรือพฤติกรรมของตัวละครสำคัญ

ประเด็นที่ 2 วิถีชีวิตของคนในอดีต

ประเด็นที่ 3 ขนบประเพณีในเรื่องอิเหนา

ประเด็นที่ 4 ความเชื่อในเรื่องการแต่งกาย

ประเด็นที่ 5 ความเชื่อเรื่องพยากรณ์ดวงชะตา

ประเด็นที่ 6 เหตุการณ์สำคัญของเรื่อง

4. นักเรียนทำกิจกรรมคิดกลุ่ม คิดคู่ คิดเดี่ยว (team-pair-solo)ด้วยการตอบคำถามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันจากประเด็นที่แต่ละกลุ่มได้รับ

5. ครูยกตัวอย่างตัวละครอิเหนาและท้าวดาหาลแล้วถามนักเรียนว่าตัวละครเหล่านี้มีพฤติกรรมอย่างไร (ขาดความรับผิดชอบ เจ้าอารมณ์)

6. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างวิถีชีวิตของคนในอดีต ภาพสะท้อนที่ปรากฏจากการอ่านเรื่องอิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง (ขนบประเพณีการเข้าเฝ้าฯ การสะท้อนสภาพสังคม ระบบเครือญาติเรื่องความสามัคคีในเวลาคับขัน การใช้ม้า การใช้เกวียนเป็นพาหนะในการเดินทาง)

7. ให้นักเรียนบอกเรื่องราวที่เกิดขึ้นในเรื่อง เช่น ความเชื่อในเรื่องพยากรณ์ดวงชะตาและความเชื่อในเรื่องการแต่งกายว่าปัจจุบันยังมีความเชื่อในเรื่องเหล่านี้หรือไม่ อย่างไร

8. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญจากการอ่านตามประเด็นที่ศึกษาเรื่องอิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง

ขั้นที่ 4 การทบทวนปรับปรุงและพัฒนา (10 นาที)

ให้นักเรียนเขียนสรุปความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ในคาบเรียนนี้ในใบงานหนึ่งนาที

(one minute paper) และทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

ขั้นที่ 5 การให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมิน (5 นาที)

1. ร่วมกันอภิปรายและสรุปบทเรียน
2. ครูตรวจแบบฝึกหัดและเฉลยคำตอบไปด้วยกัน และให้ข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

6. สื่อการเรียนรู้

- 6.1 หนังสือเรียน ภาษาไทย : วรรณคดีวิจักษ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
- 6.2 แบบฝึกหัด 1-2
- 6.3 ใบความรู้
- 6.4 บัตรภาพการแสดงอารมณ์ความรู้สึก
- 6.5 บัตรคำ
- 6.6 แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 6.7 ใบงานหนึ่งนาที (one minute paper)
- 6.8 สื่อเพาเวอร์พอย (power point)

7. แหล่งการเรียนรู้

- 7.1 ห้องสมุด
- 7.2 แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
  - <http://www.gotoknow.org/blogs/posts/385251>
  - <http://www.learners.in.th/blogs/posts/447848>

8. การวัดผลและประเมินผล

จุดประสงค์	ประเมินด้าน	เครื่องมือวัด	วิธีการประเมิน
1. นักเรียนสามารถบอกความรู้สึกของตัวเองในเรื่องอิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิงได้ (K) ครั้งที่ 1	- ความรู้	- แบบฝึกหัด	- ตรวจแบบฝึกหัด
2. นักเรียนสามารถบอกสาระสำคัญจากการอ่านเรื่อง	- ความรู้	- แบบฝึกหัด - ใบงานหนึ่งนาที	- ตรวจแบบฝึกหัด - ตรวจใบงานหนึ่งนาที (one minute paper)

จุดประสงค์	ประเมินด้าน	เครื่องมือวัด	วิธีการประเมิน
อิเหนา ตอน คีตกะหมังกุหนิง ได้ (K) ครั้งที่ 2		(one minute paper)	
3. มีทักษะการอ่านและทักษะการคิดวิเคราะห์ (P)	- ทักษะ	-แบบฝึกหัด	- ตรวจสอบแบบฝึกหัด
3. มีวินัย (A)	- คุณลักษณะอันพึงประสงค์	- แบบประเมินการสังเกตพฤติกรรม	- บันทึกการสังเกต

9. กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักเรียนเลือกตัวละครที่ประทับใจจากเรื่องอิเหนา ตอน คีตกะหมังกุหนิง 1 ตัวละครบอกเหตุผลแล้วออกมารายงานให้เพื่อนฟังที่หน้าชั้นเรียน

10. บันทึกหลังการสอน

10.1 ผลการสอน

นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนตั้งแต่เริ่มต้นศึกษาบทนำเรื่องเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราว สามารถตอบคำถามได้ นักเรียนสนใจกับบรรยากาศที่แสดงอารมณ์และความรู้สึก สามารถหาความสัมพันธ์ของบัตรคำและภาพได้ นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนได้ทันที เช่น ทำกิจกรรมคิดคู่ คิดคู่ คิดเดี่ยว (team-pair-solo) การเขียนสรุปความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้โดยใบงานหนึ่งนาที (one minute paper) ตอบคำถามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สามารถสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องได้

10.2 ปัญหา

การปฏิบัติกิจกรรมในบางกิจกรรมนักเรียนอาจต้องใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความถูกต้องในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ จึงอาจใช้เวลานานมากกว่าที่กำหนดเนื่องจากความระมัดระวังของนักเรียน

10.3 ข้อเสนอแนะ

ครูต้องควบคุมเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมของแต่ละขั้นตอนเพื่อมีเวลาสำหรับการให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมิน ครูต้องแนะนำเรื่องการบริหารเวลาให้ดียิ่งขึ้น

ลงชื่อ.....

(นางสาวประทุม บุญเขียน)

ตำแหน่งครูผู้สอน

...../...../.....

ใบความรู้เกี่ยวกับการแสดงอารมณ์ความรู้สึก

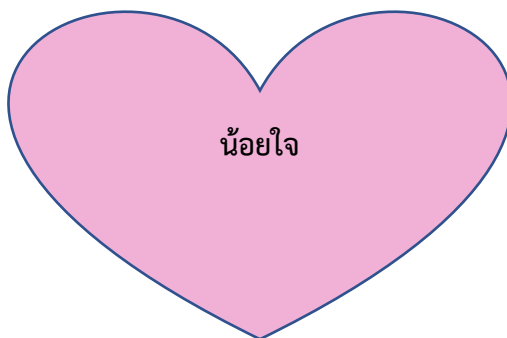
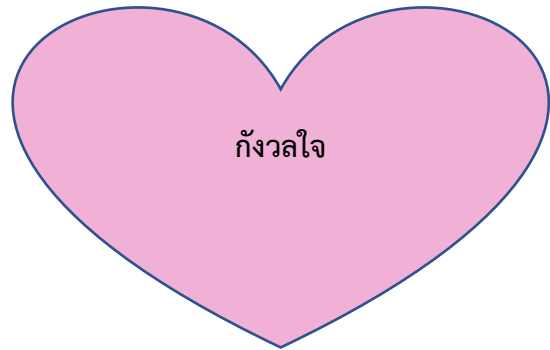
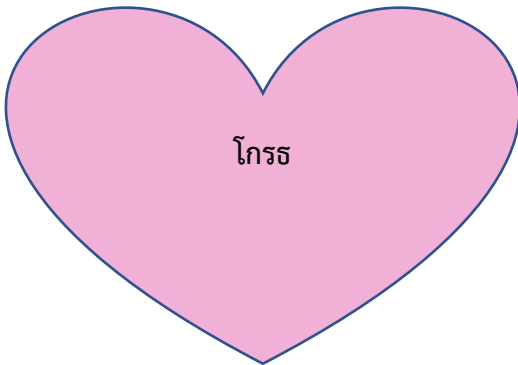
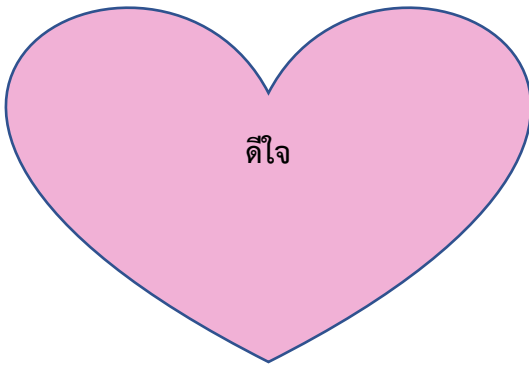
ชีวิตเราจะเป็นยังไงถ้าเราไม่มีอารมณ์ความรู้สึกเลย? เราอาจจะกลายเป็นคนเยือกเย็นและน่าเบื่อไปเลยก็ได้ ซึ่งคนส่วนใหญ่ก็เห็นด้วยว่าอารมณ์รูปแบบต่างๆ นั้น ทำให้เรามีความสามารถที่จะรู้สึกใส่ใจกับบางสิ่งบางอย่าง โดยที่ไม่ใช่แค่การคิดถึงสิ่งนั้นแค่นั้นเท่านั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้การใช้ชีวิตเป็นสิ่งที่มีความหมาย โดยตอนนี้วงการนักวิทยาศาสตร์ก็ก้าวหน้าไปมากจนเราสามารถเข้าใจได้แล้วว่าอารมณ์มีลักษณะเป็นอย่างไร และยังมีเอกสารยืนยันอีกว่าอารมณ์แบบต่างๆ ให้ความรู้สึกอย่างไร

อารมณ์หมายถึง การตอบสนองที่ถูกกำหนดโดยวิวัฒนาการที่ทำให้เราปรับตัวให้เข้ากับสิ่งรอบๆ ตัวในวิถีที่เราเคยทำกันมาก่อนในอดีต และอาจจะจนถึงทุกวันนี้ด้วย เหล่าบรรพบุรุษของเราที่มีความสามารถในการสัมผัสกับอารมณ์อย่างเช่น อารมณ์กลัวเมื่ออยู่ตรงหน้าผา จะมีความระมัดระวัง อารมณ์จะถูกแบ่งออกเป็นประเภทหลักๆ ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งอารมณ์ในเชิงบวกนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อเรากำลังได้รับประโยชน์จากสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลังจากที่เราได้รับประโยชน์นั้นมาแล้ว ส่วนอารมณ์ในเชิงลบนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อเราตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่นำความเสียหายมาให้เรา

คำ	ความหมาย
ดีใจ	ยินดี ชอบใจ
เสียใจ	ไม่สบายใจเพราะเรื่องไม่สมประสงค์หรือผิดประสงค์
โกรธ	ขุ่นเคืองใจ ไม่พอใจอย่างรุนแรง
กังวลใจ	ห่วงใย มีใจพะวงอยู่
น้อยใจ	รู้สึกเสียใจที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม
ตัดพ้อ	พูดต่อว่าด้วยความน้อยใจหรือเสียใจ

ที่มา <https://th.wikihow.com>

บัตรคำเกี่ยวกับการแสดงอารมณ์ความรู้สึก

บัตรภาพ เกี่ยวกับการแสดงอารมณ์ความรู้สึก

บัตรภาพ เกี่ยวกับการแสดงอารมณ์ความรู้สึก (ต่อ)

บัตรภาพ เกี่ยวกับการแสดงอารมณ์ความรู้สึก (ต่อ)

บัตรภาพ เกี่ยวกับการแสดงอารมณ์ความรู้สึก (ต่อ)

บัตรภาพ เกี่ยวกับการแสดงอารมณ์ความรู้สึก (ต่อ)

บัตรภาพ เกี่ยวกับการแสดงอารมณ์ความรู้สึก (ต่อ)

แบบฝึกหัดที่ 1

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด (1.นักเรียนสามารถบอกความรู้สึกของตัวเอง
เรื่อง อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิงได้ (K) 5 ข้อ แบบปรนัย

1. ข้อความนี้แสดงให้เห็นถึงความรู้สึก หรือ อารมณ์ของตัวเองอย่างไร

“เมื่อนั้น สุดที่จะบิดเบียนเลื่อนมันไป ความกลัวความรักสลักทรวง แต่เรรวนหวานนีกตริกตรา ก. น้อยใจ ข. กังวลใจ ค. ตกใจ ง. เสียใจ	พระสุริยวงศ์เทวอัชฌาสัย ด้วยเกรงใจในบิตุเรศตรีสมา ให้เป็นห่วงหนหลังกังวลหน้า พระราชาสะท้อนถอนใจ”
---	---

2. ข้อความนี้แสดงให้เห็นถึงความรู้สึก หรือ อารมณ์ของตัวเองอย่างไร

“แล้วว่าอนิจจาความรัก ตั้งแต่จะเชียวเป็นเกลียวไป ก. ทุกข์ใจ ข. น้อยใจ ค. เสียใจ ง. กังวลใจ	พึงประจักษ์ตั้งสายน้ำไหล ที่ไหนเลยจะไหลคืนมา”
---	--

3. “ซึ่งเกิดศึกสาเหตุเภทภัย ก็เพราะใครทำความไว้งามพักตร์” ข้อความนี้แสดงให้เห็นถึง
ความรู้สึก หรือ อารมณ์ของผู้พูดอย่างไร

- ก. โกรธ
- ข. เสียใจ
- ค. น้อยใจ
- ง. ทุกข์ใจ

เฉลยแบบฝึกหัดที่ 1

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด (1. นักเรียนสามารถบอกความรู้สึกของตัวเอง
เรื่อง

อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิงได้ (K) 5 ข้อ แบบปรนัย

1. ข้อความนี้แสดงให้เห็นถึงความรู้สึก หรือ อารมณ์ของตัวละครอย่างไร

“เมื่อนั้น	พระสุริยวงศ์เทวอัครมาสัย
สุดที่จะบิดเบียนเลื่อนมันไป	ด้วยเกรงใจในบิตุเรศตรัสมา
ความกลัวความรักสลักทรวง	ให้เป็นห่วงหนหลังกังวลหน้า
แต่เรรวนหวนนึกตรึกตรา	พระราชาสะท้อนถอนใจ”

ก. น้อยใจ

ข. กังวลใจ

ค. ตกใจ

ง. เสียใจ

2. ข้อความนี้แสดงให้เห็นถึงความรู้สึก หรือ อารมณ์ของตัวละครอย่างไร

“แล้วว่าอนิจจาความรัก	พึงประจักษ์ดังสายน้ำไหล
ตั้งแต่จะเชี่ยวชาญเป็นเกลียวไป	ที่ไหนเลยจะไหลคืนมา”

ก. ทุกข์ใจ

ข. น้อยใจ

ค. เสียใจ

ง. กังวลใจ

3. “ซึ่งเกิดศึกสาเหตุเภทภัย ก็เพราะใครทำความไว้งามพักตร์” ข้อความนี้แสดงให้เห็นถึง
ความรู้สึก หรือ อารมณ์ของผู้พูดอย่างไร

ก. โกรธ

ข. เสียใจ

ค. น้อยใจ

ง. ทุกข์ใจ

แบบฝึกหัดที่ 2

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด (2.นักเรียนสามารถบอกระยะสำคัญจากเรื่องอิเหนา ตอน ตีกะหมิงกุกหนึ่งในตอนที่อ่านได้ (K) 5 ข้อ แบบปรนัย

1. สาระสำคัญจากคำประพันธ์ต่อไปนี้แสดงให้เห็นว่าผู้พูดมีลักษณะนิสัยอย่างไร

“อันอะหนะบุษบาบังอร	ครั้งก่อนจรกาตุนาหงัน
ได้ปลดปลงลงใจให้มัน	นัดกันจะแต่งการวิวาท
ซึ่งจะรับของสู่ระตูนี้	เห็นผิดประเพณีหนักหนา
ฝูงคนทั้งแผ่นดินจะนิทา	สิ่งของที่เอามาจคงินไป”

- ก. เป็นผู้ที่มีความหยิ่งยโสโอหังในอำนาจของตน
 ข. เป็นผู้ที่มีอำนาจไม่ยอมก้มหัวให้ใคร
 ค. เป็นผู้ที่มีความหยิ่งทะนงในศักดิ์ศรีของตน
 ง. เป็นคนรักชาติจะรักษาเกียรติชื่อเสียงเป็นอย่างดี

2. สาระสำคัญของบทประพันธ์นี้แสดงว่าผู้พูดไม่มีลักษณะตามข้อใด

“ฝ่ายเราเล่าก็สามพารา	เป็นใหญ่ในขวาแวนแคว้น
ถึงทัพจรกาล่าสำนััน	พิไม่พรั้นให้มาสักสิบแสน
จะหักโหมโจมตีให้แตกแตน	พักเดียวก็แจแล่นเข้าป่าไป”

- ก. เชื่อมั่นในความสามารถของตน
 ข. วางแผนการรบอย่างรอบคอบ
 ค. หยิ่งทะนงในความยิ่งใหญ่ของตน
 ง. มุ่งมั่นจะเผด็จศึกให้ได้โดยเร็ว

3. สาระสำคัญของคำประพันธ์ต่อไปนี้ แสดงให้เห็นคุณลักษณะที่เด่นชัดของผู้พูดในด้านใด

“เมื่อเราบัญชาการกำหนดทัพ	แล้วจะกลับคงอยู่อย่างไรได้
อายุแก่ไพร่ฟ้าเสนาใน	จะวากล้าวฤทธิไกรไพริน
จำจะไปต้านต่ออรอุทธี	ถึงม้วยมิตมิให้ใครดูหมิ่น
เกียรติยศจะไว้ในธรณินทร์	จนสุดสิ้นดินแดนแผ่นฟ้า”

- ก. ชายชาติตรี
 ข. ชัตติยมานะ
 ค. ความกล้าหาญ
 ง. ความรับผิดชอบ

4. สาเหตุในข้อใดที่อิเหนาบอกจินตหราว่าจะต้องไปช่วยรบที่เมืองดาหา
ก. ถึงไม่เลี้ยงบุษบาเห็นว่าชั่ว	แต่เขาก็รู้ว่าตัวนั้นเป็นพี่
ข. อ้นองค์ท้าวดาหาริบดี	นั้นมีใช้อาหรือว่าไร
ค. มาตรแมนเสียเมืองดาหา	จะพลอยขายหน้าหรือหาไม่
ง. นี้จำเป็นจึงจำจากไป	เพราะภัยพระราชบิดา
5. สาระสำคัญในข้อใดถือเป็นเคราะห์ใหญ่ที่สุดหากท้าวกะหมังกษัตริย์ยกทัพไปรบที่เมืองดาหา
ก. จึงทูลว่าถ้ายกวันพรุ่งนี้	จะเสียชัยไพร่เป็นแมนมั่น
ข. ทั้งชั้นโศคโยคยามยาตรา	พระเคราะห์ขัดฤกษ์พาสารพัน
ค. อันการยุทธ์ยิ่งชิงชัย	หนักหน่วงน้ำพระทัยดูให้ตี
ง. เทียบดวงชะตาของทรงยศ	กับโอรสถึงฆาตชันษา

*****

เฉลยแบบฝึกหัดที่ 2

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด (2.นักเรียนสามารถบอกสาระสำคัญจากเรื่องอิเหนา ตอน คีตกะหมังกุหนิงในตอนี่อ่านได้ (K) 5 ข้อ แบบปรนัย

1. สาระสำคัญจากคำประพันธ์ต่อไปนี้แสดงให้เห็นว่าผู้พูดมีลักษณะนิสัยอย่างไร

“อันอะหนะบุษบาบังอร	ครั้งก่อนจรกาตุนาหงัน
ได้ปลดปลงลงใจให้มัน	นัดกันจะแต่งการวิวาห์
ซึ่งจะรับของสู่ระตูนี้	เห็นผิดประเพณีหนักหนา
ฝูงคนทั้งแผ่นดินจะนิินทา	สิ่งของที่เอามาจคงคืนไป”

ก. เป็นผู้ที่มีความหยิ่งโสโอหังในอำนาจของตน

ข. เป็นผู้ที่มีอำนาจไม่ยอมก้มหัวให้ใคร

ค. เป็นผู้ที่มีความหยิ่งทะนงในศักดิ์ศรีของตน

ง. เป็นคนรักษาสัจจะรักษาเกียรติชื่อเสียงเป็นอย่างดี

2. สาระสำคัญของบทประพันธ์นี้แสดงว่าผู้พูดไม่มีลักษณะตามข้อใด

“ฝ่ายเราเล่าก็สามพารา	เป็นใหญ่ในขวาแวนแคว้น
ถึงทัพจรกาล่าสำนั้น	พี่ไม่พรั้นให้มาสักสิบแสน
จะหักโหมโจมตีให้แตกแตน	พักเดียวก็จะแล่นเข้าป่าไป”

ก. เชื่อมั่นในความสามารถของตน

ข. วางแผนการรบอย่างรอบคอบ

ค. หยิ่งทะนงในความยิ่งใหญ่ของตน

ง. มุ่งมั่นจะเผด็จศึกให้ได้โดยเร็ว

3. สาระสำคัญของคำประพันธ์ต่อไปนี้ แสดงให้เห็นคุณลักษณะที่เด่นชัดของผู้พูดในด้านใด

“เมื่อเราบัญชาการกำหนดทัพ	แล้วจะกลับดอยู่อย่างไรได้
อายุแก่ไพร่ฟ้าเสนาใน	จะวากล้าวฤทธิไกรไพริน
จำจะไปต้านต่ออรอุทธี	ถึงม้วยมิตมิให้ใครดูหมิ่น
เกียรติยศจะไว้ในธรณินทร์	จนสุดสิ้นดินแดนแผ่นฟ้า”

ก. ชายชาติตรี

ข. ขัตติยมานะ

ค. ความกล้าหาญ

ง. ความรับผิดชอบ

4. สาเหตุในข้อใดที่อิเหนาบอกจินตหราว่าจะต้องไปช่วยรบที่เมืองดาหา
ก. ถึงไม่เลี้ยงบุษบาเห็นว่าชั่ว	แต่เขาก็รู้ว่าตัวนั้นเป็นที่
ข. อันองค์ท้าวดาหาริบดี	นั้นมีใช้อาหรือว่าไร
ค. มาตรแมนเสียเมืองดาหา	จะพลอยขายหน้าหรือหาไม่
ง. นี่จำเป็นจึงจำจากไป	เพราะภัยพระราชบิดา
5. สาระสำคัญในข้อใดถือเป็นเคราะห์ใหญ่ที่สุดหากท้าวกะหมังกุกุหนิงยกทัพไปรบที่เมืองดาหา
ก. จึงทูลว่าถ้ายกวันพรุ่งนี้	จะเสียชัยไพร่เป็นแมนมั่น
ข. ทั้งชั้นโศคโยคยามยาตรา	พระเคราะห์ขัดฤกษ์พาสารพัน
ค. อันการยุทธ์ยิ่งชิงชัย	หนักหน่วงน้ำพระทัยดูให้ตี
ง. เทียบดวงชะตาของทรงยศ	กับโอรสถึงฆาตชันษา

*****

ใบงานหนึ่งนาที

ชื่อ.....สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง :ให้นักเรียนเขียนสรุปองค์ความรู้ตามประเด็นต่อไปนี้โดยเลือกเพียง 1 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 บทบาทหรือพฤติกรรมของตัวละครสำคัญ

.....

ประเด็นที่ 2 วิถีชีวิตของคนในอดีต

.....

ประเด็นที่ 3 ขนบประเพณีในเรื่องอิเหนา

.....

ประเด็นที่ 4 ความเชื่อในเรื่องการแต่งกาย

.....

ประเด็นที่ 5 ความเชื่อเรื่องการพยากรณ์ดวงชะตา

.....

ประเด็นที่ 6 เหตุการณ์สำคัญของเรื่อง

.....

เฉลยใบงานหนึ่งนาที

ชื่อ.....สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง :ให้นักเรียนเขียนสรุปองค์ความรู้ตามประเด็นต่อไปนี้โดยเลือกเพียง 1 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 บทบาทหรือพฤติกรรมของตัวละครสำคัญ

แนวคำตอบ ตัวละครสำคัญ เช่น

อิเหนา-เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่ทำให้เกิดเรื่องราวต่าง ๆ

ท้าวดาหา-เป็นผู้ที่มีความสัจย์

ท้าวกูเรปัน-เป็นผู้ที่มีความหยิ่งทะนงในศักดิ์ศรี

ท้าวกะหมังกุหนิง-เป็นผู้ที่รักลูกทำทุกอย่างเพื่อลูก

ประเด็นที่ 2 วิถีชีวิตของคนในอดีต

แนวคำตอบ วิถีชีวิตของคนในอดีตมีความเรียบง่ายอยู่กับธรรมชาติ

ประเด็นที่ 3 ขนบประเพณีในเรื่องอิเหนา

แนวคำตอบ ขนบประเพณีในเรื่องอิเหนาที่กล่าวถึงมีเรื่องการเข้าเฝ้าฯ ประเพณีงานศพ

ประเด็นที่ 4 ความเชื่อในเรื่องการแต่งกาย

แนวคำตอบ ความเชื่อในเรื่องการแต่งกายต้องแต่งกายโดยการใช้สีที่เป็นมงคล

โดยเฉพาะการแต่งกายในการไปรบ

ประเด็นที่ 5 ความเชื่อเรื่องการพยากรณ์ดวงชะตา

แนวคำตอบ ความเชื่อเรื่องการพยากรณ์ดวงชะตาหรือเรื่องโหราศาสตร์เป็นความเชื่อที่

ปรากฏในเรื่อง เช่น จะต้องเดินทางไปรบก็ต้องให้โหรทำนายดวงชะตา หรือใช้เมื่อ

ประกอบพิธีสำคัญ

ประเด็นที่ 6 เหตุการณ์สำคัญของเรื่อง

แนวคำตอบ เหตุการณ์สำคัญของเรื่องมีหลายเหตุการณ์ เช่น การส่งทูตเข้าเฝ้าฯเพื่อขอร้อง

บุษบาของเมืองกะหมังกุหนิง การจัดเตรียมทัพ การเดินทางของอิเหนา การรบ

เกณฑ์การประเมินการสังเกตพฤติกรรมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (มีวินัย)

พฤติกรรมที่บ่งชี้	1	2	3
<p>1.ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบของ ครอบครัวยุโรปและ สังคมไม่ละเมิดสิทธิของ ผู้อื่น</p> <p>2.ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ ใน ชีวิตประจำวันมีความ รับผิดชอบในการทำงาน</p>	<p>1.ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบของ ครอบครัวยุโรปและ สังคม ตรงต่อเวลาใน การปฏิบัติกิจกรรม ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน</p>	<p>1.ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ของครอบครัวยุโรป และสังคมไม่ ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ตรงต่อเวลาในการ ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน</p>	<p>1.ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบของ ครอบครัวยุโรปและ สังคมไม่ละเมิดสิทธิของ ผู้อื่นตรงต่อเวลาในการ ปฏิบัติกิจกรรม ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันปฏิบัติ เป็นนิสัยสามารถเป็น แบบอย่างที่ดีได้</p>

แบบประเมินการสังเกตพฤติกรรม
ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (มีวินัย)

ที่	ชื่อ-สกุล	เกณฑ์				สรุปผลการประเมิน
		1	2	3	สรุป	
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

สรุปแบบทดสอบ

จุดประสงค์การสอบ	ข้อสอบข้อที่
หน่วยที่ 1 เรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิง	1-30 ข้อ
1) วิเคราะห์ความสำคัญ	
1. นักเรียนสามารถบอกความรู้สึกของตัวละครเรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิงได้	1-3
2. นักเรียนสามารถบอกสาระสำคัญจากการอ่านเรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิงได้	4-6
2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์	
1. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบข้อความในเรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิงกับสำนวนไทยได้	7-9
2. นักเรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวละครและเหตุการณ์เรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิงได้	10-12
3) วิเคราะห์หลักการ	
1. นักเรียนสามารถสรุปผลการกระทำของตัวละครและเรื่องราวจากการอ่านเรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิงได้	13-15
2. นักเรียนสามารถสะท้อนความคิดในด้านสังคม วัฒนธรรมและด้านการใช้ภาษาจากเรื่องอิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิงได้	16-18
หน่วยที่ 2 เรื่องหัวใจชายหนุ่ม	
1) วิเคราะห์ความสำคัญ	
1. นักเรียนสามารถบอกความรู้สึกของตัวละครเรื่องหัวใจชายหนุ่มได้	19-20
2. นักเรียนสามารถบอกสาระสำคัญจากการอ่านเรื่องหัวใจชายหนุ่มได้	21-22
2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์	
1. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบข้อความในเรื่องหัวใจชายหนุ่มกับสำนวนไทยได้	23-24

จุดประสงค์การสอบ	ข้อสอบข้อที่
2. นักเรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวละครและเหตุการณ์เรื่องหัวใจชายหนุ่มได้	25-26
3) วิเคราะห์หลักการ 1. นักเรียนสามารถสรุปผลการกระทำของตัวละครและเรื่องราวจากการอ่านเรื่องหัวใจชายหนุ่มได้	27-28
2. นักเรียนสามารถสะท้อนความคิดในด้านสังคมวัฒนธรรมและด้านการใช้ภาษาจากเรื่องหัวใจชายหนุ่มได้	29-30

แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยเรื่องอิเหนา ตอน คีตกะหมังกุหนิง
และเรื่องหัวใจชายหนุ่มโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น
ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์คของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาภาษาไทย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้เป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก มีทั้งหมด 9 หน้า จำนวน 30 ข้อ
2. เขียนชื่อ-นามสกุล ชั้นเรียนและเลขที่ของตนเองลงในกระดาษคำตอบ
3. ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 50 นาที
4. ให้นักเรียนอ่านคำถามแล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวโดยกาเครื่องหมาย X ลงในตัวอักษร ก,ข,ค,ง ลงในกระดาษคำตอบ ตัวอย่าง เช่น ถ้ำ ง คือคำตอบที่ถูกต้องให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				X

5. ในกรณีที่นักเรียนต้องการแก้ไขคำตอบใหม่ให้นักเรียนลบคำตอบเดิมโดยทำเครื่องหมาย X จาก ง เป็น ข ให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1		X		~~X~~

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ผู้กล่าวบทประพันธ์ต่อไปนี้มีความรู้สึกในข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์ความสำคัญ)

“เสียดรวงหวังฝากฝังชีวี	พระจะมีเมตตากี่หาไม่
หมายบำเหน็จจะรีบเสด็จไป	ก็รู้เท่าเข้าใจในทำนอง

ก. พร่ำเพ้อ

ข. น้อยเนื้อต่ำใจ

ค. กระทบทกระแทก

ง. หมดกำลังใจ

2. จากคำประพันธ์ดังกล่าวต่อไปนี้ตัวละครมีความรู้สึกในข้อใดน้อยที่สุด (วิเคราะห์ความสำคัญ)

“ หวังเป็นเกือกทองรองบาทา	พระผู้วงศ์เทวาอันปรากฏ
จะขอพระบุตรีมียศ	ให้โอรสข้าน้อยดั่งจินดา
อันกรุงไกรไอศูรย์ทั้งสอง	จะเป็นทองแผ่นเดียวไปวันหน้า
ขอพำนักพักพิงพระเดชา	ไปกว่าชีวันจะบรรลีย์ ”

ก. ย้ำเกรง

ข. อ่อนน้อม

ค. ถ่อมตน

ง. ทะนงในศักดิ์ศรี

3. คำประพันธ์ในข้อใดใช้ภาษาแสดงความรู้สึกสะท้อนอารมณ์ของตัวละครมากที่สุด (วิเคราะห์ความสำคัญ)

ก. แม้นมียกพลไกรไปช่วย	ถึงเราม้วยก็อย่ามาดูผี
อย่าดูทั้งเปลวอัคคี	แต่วันนี้ขาดกันจนบรรลีย์
ข. เอนองค์ลงอิงพิงเขนย	กรเกลยกายพักรัตร์ถวิลหวัง
รสรักร้อนรนพันกำลัง	ชลนัยน์ไหลหลังลงพรั่งพราย
ค. แม้นจะเคื่องขัดตัดรอน	ทั้งสามนครหาช่วยไม่
แต่ผู้เดียวจะเคียวสงครามไป	จะยากเย็นเป็นกระไรก็ตามที
ง. เห็นระตุถอยเท้าก้าวผิด	พระกรายกริชแทงอกตลอดหลัง
ล้มลงด้าวดินสิ้นกำลัง	มอดม้วยชีวังปลดปลง

4. สาระสำคัญจากคำประพันธ์ต่อไปนี้แสดงให้เห็นว่าผู้พูดมีลักษณะนิสัยอย่างไร (วิเคราะห์ความสำคัญ)

“ในลักษณะอักษรสारा	ว่าระตูหมันหย่าเป็นผู้ใหญ่
มีราชธิดายาใจ	แกลิ่งให้แต่งตัวไว้วัยวชย
จนลูกเราร้างคู่ตุนาหงัน	ไปหลงรักผูกพันมั่นหมาย
จะให้ชิงผิวเขาเอาเต็ดตาย	ช่างไม่อายไพร่ฟ้าประชาชน
บัดนี้ คีกประชิดติดตาหา	กิจจาถือแจ้งทุกแห่งหน
เสียงงานการวิวาห์จลาจล	ต่างคนต่างข้องหมองใจ
การสงครามครั้งนี้มีไปช่วย	ยังเห็นชอบด้วยหรือไฉน
จะตัดวงศ์ตัดญาติให้ขาดไป	ก็ตามแต่น้ำใจจะเห็นดี”

ก. แสดงอำนาจไม่เกรงกลัวใคร

ข. มีความสุภาพถ่อมตน

ค. ถ้อยศศักดิ์ไม่ไว้หน้าใคร

ง. ใจร้ายและแกลิ่งแตกดันผู้อื่น

5. สาระสำคัญของบทประพันธ์นี้ผู้พูดมีจุดประสงค์ใด (วิเคราะห์ความสำคัญ)

“ถ้าแม่นมียินยอมอนุญาต	ให้พระราชธิดามารศรี
เร่งระวังพระองค์ให้จงดี	ตกแต่งบุรีให้มั่นคง”

ก. ตักเตือน

ข. ขู่ บังคับ

ค. มีความหวังดี

ง. ขอร้อง

6. สาระสำคัญของคำประพันธ์ในข้อใดที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของสังคมไทย (วิเคราะห์ความสำคัญ)

ก. สุดแต่ว่าจิตพิศวาส	ก็นับเป็นวงศ์ญาติกันได้
ข. เมตตาวาน้องเป็นสตรี	จะทอดทิ้งมารศรีเสียอย่างไร
ค. เห็นจะรักเมียจริงยิ่งกว่าญาติ	ไหนดจะคลาดจากเมืองหมันหย่าได้
ง. นามวงศ์พงศไฉนจงบอกมา	แจ้งกิจจาแล้วจึงจะรบกัน

7. “อิเหนาได้กล่าวดูหมิ่นผู้ที่หลงใหลบุษบาจนต้องมาทำสงครามแย่งชิงตัวนางกันนั้นว่า จะพากันมาตายเสียเปล่าไม่ควรเลย นางมีได้งามคู่ควรกับการสละชีวิต แต่เมื่ออิเหนาได้มาพบนางบุษบาตัวเองกลับหลงใหลนางจนสิ้นท่า ต้องทำอุบายเผาเมืองดาหาและปลอมตัวเป็นจระกากลักพานางไป” ข้อความนี้สอดคล้องหรือสัมพันธ์กับสำนวนไทยในข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)

- ก. ขว้างงูไม่พ้นคอ
- ข. กล้านักมักบั่น
- ค. ปลาหมอตายเพราะปาก

ง. ว่าแต่เขาอิเหนาเป็นเอง

8. ข้อความนี้สัมพันธ์กับสำนวนไทยในข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)
ท้าวดาหาโกรธอิเหนาที่ถอนหมั้นบุษบาจนประกาศว่า “แม้ใครมาขอก็จักยกให้” เมื่อระตู จระกามาทูลขอนางบุษบาท้าวดาหาจึงประชดอิเหนาด้วยการยกบุษบาให้จระกาไป

- ก. รักเธอหมดใจ
- ข. ไฟไหม้ฟาง
- ค. น้ำตาลใกล้หมด

ง. วาจาเหมือนงาช้าง

ใช้บทโต้ตอบระหว่างสังคามาระตากับวิหยาสะก่าตามลำดับต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 13

สังคามาระตา :	ยืนม้ายู่ตรงวิหยาสะก่า	แสร้งทำเป็นที่เย้ยหยัน
	แล้วว่าใครไม่คิดแก่ชีวิต	จะชิงตุนาหงันพระธิดา
	จงมาเล่นทวนด้วยกันก่อน	ให้เห็นฤทธิ์รอนเกล้าเกล้า
	แม้ไม่ควรคู่กับวงศ์เทวา	จึงจะยกกัลยาให้ไป
วิหยาสะก่า :	ดูก่อนเจ้าผู้เรื่องฤทธิ์รงค์	รูปทรงงามสมคมสัน
	เชื้อชาติญาติวงศ์พงศ์พันธ์	อยู่เขตชั้นธานีบุรีไร
	หรือเป็นวงศ์อัสญแดหว่า	ในสินครเป็นไฉน
	จึงป็นหน้ามาต่อฤทธิไกร	ไม่กลัวชีวลัยจะมรณา

9. ลักษณะการโต้ตอบของสังคามาระตากับวิหยาสะก่าสัมพันธ์กับสำนวนใดมากที่สุด (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)

- ก. เกลือจิ้มเกลือ
- ข. ชิงกีร์ชาก็แรง
- ค. สาวไส้ให้กาบิน
- ง. ขาดิเสือไม่ทิ้งลาย ขาดิชายต้องไว้ชื่อ

10. วิद्याสะก้า : กะหมังกุหนิง → ข้อใดมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันตามลักษณะที่กำหนด (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)
- ก. จรกา : อิเหนา
 ข. บุชบา : จินตะหรา
ค. อิเหนา : ท้าวกูเรปัน
 ง. ท้าวดาหา : ท้าวสิงหัดสำหรับ
11. ท้าวกูเรปัน : ท้าวกาหลัง → ข้อใดมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันตามลักษณะที่กำหนด (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)
- ก. อิเหนา : บุชบา
 ข. บุชบา : ระเด่นมนตรี
 ค. ระตูหมันหย่า : จินตะหรา
ง. ท้าวกะหมังกุหนิง : ระตูปาหยัง
12. “จากการที่ท้าวกะหมังกุหนิงมีความรักต่อวิद्याสะก้าซึ่งเป็นลูกชายเป็นอย่างมากทำทุกอย่างเพื่อลูก เริ่มตั้งแต่การส่งทูตไปเจรจาสู่ขอนางบุชบา การยกทัพมาเมืองดาหา ...”
 สิ่งใดเป็นผลของการกระทำของท้าวกะหมังกุหนิงที่ร้ายแรงที่สุด (วิเคราะห์ความสัมพันธ์-เนื้อเรื่องกับผล)
- ก. ต้องทำสงครามกับเมืองดาหา
 ข. ต้องจบชีวิตลงในการสงคราม
 ค. นำพาพี่น้องและประชาชนเดือดร้อน
ง. ต้องสูญเสียลูกและชีวิต
13. การกระทำของตัวละครเรื่องอิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิงในข้อใดทำให้เกิดผลเสียมากที่สุด (วิเคราะห์หลักการ)
- ก. การพลัดพราก
 ข. การเสียทรัพย์
ค. การเสียชีวิตของผู้คน
 ง. การเสียความรู้สึกรู้สึก

14. วิหยาสะก่าตกหลุมรักนางบุษบาจากรูปภาพทำให้เกิดความทุกข์ ความทุกข์ที่เกิดจากความรักในครั้งนี้เป็นความทุกข์ที่วิหยาสะก่ายึดหลักการใดเป็นเครื่องตัดสิน (วิเคราะห์หลักการ)
- ความรักคือการให้
  - ความรักต้องครอบครอง**
  - ความรักเหมือนโคถึก
  - ความรักชนะทุกอย่าง
15. ผลของการกระทำของตัวละครเรื่องอิเหนา ตอน ศีกะหมังกฤษหนึ่งให้แง่คิดอย่างไรกับผู้อ่าน (วิเคราะห์หลักการ)
- การไม่ปฏิบัติตามสัญญานำมาซึ่งความวุ่นวาย
  - ความรักลูกในทางไม่ถูกต้องนำมาซึ่งความพินาศ**
  - ผู้ที่มีกำลังและพรรคพวกย่อมได้รับชัยชนะในที่สุด
  - ผู้ที่ได้รับการยกย่องต้องเป็นผู้ที่มีฝีมือและสติปัญญา
16. จากบทประพันธ์ต่อไปนี้กล่าวถึงอิเหนา จินตหราและสตรีอีกสองนาง นักเรียนคิดว่าสังคมไทยไม่ควรใช้หลักการครองเรือนในเรื่องใดตามเรื่องนี้ (วิเคราะห์หลักการ)
“นางนวลจับนางนวลนอน	เหมือนพีแนบนวลสมรจินตหรา
จากพรากจับจากจันรรจา	เหมือนจากนางสการะวาตี
แขกเต้าจับเต้าร้างร้อง	เหมือนร้างห้องมาหาราศมี
นกแก้วจับแก้วพาที	เหมือนแก้วพิ้งสามสั่งความมา”
- การมีสามีภรรยาเดียว
  - การรักเพื่อเลือก
  - การมีภรรยาหลายคน**
  - การเลือกคู่ครองตามใจตน
17. คำประพันธ์ข้อใดสะท้อนความเชื่อเดียวกับคำประพันธ์ต่อไปนี้ (วิเคราะห์หลักการ)
“ประโรหิตฟันไม้ข่มนาม	ทำตามตำราพิชัยยุทธ์”
ก. วางกองเยื้องกันเป็นฟันปลา	ให้โยธาถอยยิงชิงชัย
ข. พอได้ฤกษ์ก็ลั่นฆ้อง	ประโคมศึกก็ก้องท้องสนาม
ค. ขอเอาพระเดชปกเกล้า	ตราบเท่าสิ้นชีวังสังขาร
ง. อนิจจาวิหยาสะก่าเอ๋ย	เวรสิ่งใดเลยแต่หนหลัง

18. กลอนบทละครเรื่องอิเหนาและกลอนสุภาพมีหลักการใดร่วมกัน (วิเคราะห์หลักการ)
- ก. การสัมผัสระหว่างบท
- ข. คำขึ้นต้นของบท
- ค. ขนบของกลอน
- ง. ฉันทลักษณ์
19. “แต่นี้กสงสารหล่อนจะต้องไปตกอยู่ในหมู่คนอันศิวิไลซ์ จะทนทานไม่ไหวท่านบิดามารดาของฉันท่านทำไถ่พอใช้จริงอยู่ แต่พื้นของท่านไม่ใช่ศิวิไลซ์จริงจึงดองนะเพื่อน” จากข้อความข้างต้นผู้พูดมีความรู้สึกในข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์ความสำคัญ)
- ก. เห็นใจ
- ข. แดกดัน
- ค. ตูณุก
- ง. สิ้นเวช
20. ข้อความนี้แสดงให้เห็นถึงความรู้สึก หรือ อารมณ์ของผู้พูดในข้อใดมากที่สุด “ฉันทอกรู้สึกเลือดขึ้นหน้า จึงอดไม่ตอบว่าอะไร เป็นแต่ลุกไปดูห้องอื่น ๆ” (วิเคราะห์ความสำคัญ)
- ก. อดกลั้น
- ข. เกือบกด
- ค. ใจร้อน
- ง. ตกใจ
21. “จริงอยู่หลวงพิเศษนั้นรูปร่างไม่ใช่เทวดาถอดรูป แต่หวังใจว่าคงจะเข้าลักษณะขุนช้างคือ ถึงรูปชั่วแต่ใจช่วงเหมือนดวงเดือน แต่ถึงใจไม่ช่วงเขาก็มีเงินพอที่จะซื้อความสุขให้แม่อยู่ได้” สารสำคัญของข้อความข้างต้นข้อใดถูกต้องที่สุด (วิเคราะห์ความสำคัญ)
- ก. หลวงพิเศษหน้าตาไม่หล่อ
- ข. หลวงพิเศษมีเงินทองมาก
- ค. แม่อยู่ไรจะมีความสุขเมื่ออยู่กับคนรวย
- ง. หลวงพิเศษหน้าตาไม่หล่อแต่มีทรัพย์

22. “ผู้ที่ต้องการเข้ารับราชการมีมากมายจนเหลือตำแหน่ง คุณพ่อปรารถนาเหลือเกินให้ฉันเข้ารับราชการ” สารสำคัญของข้อความข้างต้นไม่สามารถอนุมานได้จากข้อใด
(วิเคราะห์ความสำคัญ)
- ก. เป็นค่านิยมของคนไทย
  - ข. เป็นโอกาสที่ได้รับใช้ประเทศชาติ
  - ค. เป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูล
  - ง. เป็นช่องทางทำมาหากินได้มาก
23. “คุณพ่อบอกว่าได้หาเมียไว้ให้คนหนึ่งแล้ว...ผู้หญิงคนนั้นคือ แม่กิมเน้ย” จากคำกล่าวข้างต้น มีความสัมพันธ์กับสำนวนในข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)
- ก. มัดมือชก
  - ข. คลุมถุงชน
  - ค. เป็นฝั่งเป็นฝา
  - ง. ตกช่องปล่องขึ้น
24. “ขนมปังครึ่งก้อนยังดีกว่าไม่มีเลย” ข้อความดังกล่าวเกี่ยวข้องกับสำนวนในข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)
- ก. เข้าพอกเข้าห่อ
  - ข. กำขี้ดีกว่ากำตด
  - ค. น้ำซิมบ่อทราย
  - ง. เลือดข้นกว่าน้ำ
25. “คุณพ่อพยายามให้ลูกได้ทำงานดี ๆ ถึงอุตุส่าห์ต้องมาเดินเข้าท้ายครัว” ข้อความนี้แสดงลักษณะ สังคมไทยว่ามีความสัมพันธ์กับข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)
- ก. ระบบอุปถัมภ์
  - ข. ต่างตอบแทน
  - ค. ทีใครทีมัน
  - ง. มือใครยาวสาวได้สาวเอา

26. ข้อความต่อไปนี้สัมพันธ์กับตัวละครในข้อใดมากที่สุด “ไม่ทำตัวเป็นหอยจืดแจงอย่างผู้หญิงไทย” (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)
- ก. ประไพ
  - ข. อุไร**
  - ค. กิมเน้ย
  - ง. ส่องแสง
27. การแต่งงานของหนุ่มสาวที่มาจาก การชอบพอกันแต่เปลี่ยนอกเป็นหลักผลสุดท้ายจะเป็นอย่างไร (วิเคราะห์หลักการ)
- ก. หวานมันตลอดกาล
  - ข. อยู่กันไม่ยืดเลิกง่ายขึ้นง่าย**
  - ค. อยู่ด้วยกันจนแก่เฒ่า
  - ง. เดี่ยวรักเดียวเลิกอย่างนี้เรื่อยไป
28. ผลของการชิงสุกก่อนห่ามโดยปราศจากการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของตัวละครเรื่องหัวใจชายหนุ่มในข้อใดทำให้เกิดผลเสียมากที่สุด (วิเคราะห์หลักการ)
- ก. การเสียหน้า
  - ข. การเสียทรัพย์
  - ค. การหย่าร้าง**
  - ง. การเสียความรู้สึก
29. ภาพลักษณ์ของอุไรที่คุณพ่อของประพันธ์กล่าวถึง “...ท่านว่าท่านไม่ย่อภาคได้ผู้หญิงเช่นแม่อุไรมาเป็นลูกสะใภ้ของท่าน, โดยท่านรังเกียจว่าได้เคยรู้จักมักคุ้นกับผู้ชายมาหลายคนแล้ว” ข้อความดังกล่าวสะท้อนค่านิยมผู้หญิงในสังคมไทยอย่างไร (วิเคราะห์หลักการ)
- ก. รักศักดิ์ศรีของตน
  - ข. รักษาเกียรติยศ
  - ค. ผู้หญิงต้องรักษานวลสงวนตัว**
  - ง. ประพฤติตนตามแบบวัฒนธรรมตะวันตก

30. คำประพันธ์ในข้อใดใช้กลวิธีประพันธ์ลักษณะเดียวกับข้อความที่กำหนดให้ (วิเคราะห์หลักการ)

“การแต่งตัวของหล่อน...มีอะไรต่อมีอะไรห้อย, แขนวน, และติดพะรุงพะรังไปทั้งตัว
ราวกับต้นไม้คริสต์มาส.”

ก. หล่อนเป็นผู้หญิงที่งามที่สุดที่ฉันได้เคยพบในกรุงสยาม

ข. คุณพ่อท่านโกรธมาก.บ่นอะไรต่อมีอะไรมากมาย แต่ในที่สุดก็ให้เงินนั้นตามที่ขอ,

ค. หน้าเจ้าหล่อนเหมือนนางซุนฮูหยิน, ตายาว, หนึ่งตาชั้นเดียว,

ง. ฉันไม่ได้เขียนจดหมายถึงพ่อประเสริฐตั้งเดือนหนึ่งแล้ว,ซึ่งฉันสารภาพว่าเป็นความผิด,

*****

**แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิด
เชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบวัดความรู้สึกพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก

2. การตอบแบบสอบถามไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดและคำตอบของนักเรียนไม่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด

3. ให้นักเรียนพิจารณาว่าข้อความใดแต่ละข้อที่ตรงกับความรู้สึกพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก มากน้อยเพียงใด โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เป็นความคิดเห็นของนักเรียน ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านเนื้อหา					
1. มีกำหนดเวลาและเนื้อหาให้นักเรียนทำ กิจกรรมได้อย่างเหมาะสม	✓				

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านเนื้อหา						
1.	สอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร แกนกลางฯ					
2.	เนื้อหามีการเรียงลำดับความยากง่าย					
3.	กำหนดเวลาและเนื้อหาให้นักเรียนทำกิจกรรมได้อย่าง เหมาะสม					
4.	เนื้อหาและกิจกรรมมีความสัมพันธ์กันและมีความน่าสนใจ					
5.	ใบความรู้ ใบงานและแบบฝึกหัดมีความสอดคล้องกับ เนื้อหา					
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก						
6.	วัตถุประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้					
7.	ในการทำกิจกรรมครูใช้คำถามที่กระชับเพื่อให้นักเรียนมี อิสระทางการคิดและกระตุ้นการมีส่วนร่วม					
8.	นักเรียนเป็นผู้ค้นหาคำตอบหรือทำกิจกรรมสำเร็จร่วมกัน เป็นคู่และกลุ่มโดยครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ					
9.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มากกว่าเป็นผู้รับอย่างเดียว					
10.	มีการทบทวนบทเรียน และนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ได้แสดงความคิดเห็นและมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์เพิ่มมากขึ้น					
11.	ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน ทำให้นักเรียนได้รู้ เนื้อหามากขึ้นและได้รับรู้ความใหม่					
12.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักเรียนมี ปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครู					
13.	กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน					
14.	กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน					

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านการใช้สื่อ						
15.	นักเรียนได้ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองในการทำกิจกรรม					
16.	สื่อทำให้การเรียนรู้สนุกสนานน่าสนใจเพิ่มขึ้น					
17.	เลือกใช้สื่อเหมาะสมกับเนื้อหาและวัยรวมทั้งมีความหลากหลาย					
ด้านการวัดผลและประเมินผล						
18.	วิธีวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้					
19.	การวัดผลและประเมินผลมีความหลากหลายและเหมาะสม					
20.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและสามารถนำไปพัฒนาตน					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องแบบตรวจคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้
กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

ที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปลผล
		1	2	3		
1.	จุดประสงค์การเรียนรู้					
	1.1 สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางฯ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.2 เขียนครอบคลุมทั้งด้าน K, P และ A	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.3 สามารถวัดและประเมินผลทั้งสามด้านได้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.	สาระการเรียนรู้ มีเนื้อหาตามเรื่องที่เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
	3.1 จัดกิจกรรมการสอนครบถ้วนตามขั้นตอน ของการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะ การคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและ วอร์ก	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.2 นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการสอน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.3 จัดกิจกรรมหลากหลาย / เหมาะสมกับวัย ผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.4 นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลที่ แท้จริง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.	สื่อการเรียนรู้					
	4.1 ใช้สื่อที่มีความหลากหลาย เหมาะสมกับวัย และเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.	การวัดและประเมินผล					
	5.1 มีวิธีการวัดผลและประเมินผลหลากหลายวิธี	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	5.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อเสนอแนะ

-

ตาราง แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบทดสอบของ
นักเรียนจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

ข้อที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปลผล
	1	2	3		
1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
12	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
13	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
14	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
15	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
16	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
17	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
18	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
19	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
20	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
21	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
22	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
23	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
24	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
25	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
26	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบทดสอบของนักเรียนจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน (ต่อ)

ข้อที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปลผล
	1	2	3		
26	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
27	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
28	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
29	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
30	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อเสนอแนะ

-

ตาราง แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

รายการ ประเมินด้าน	ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปลผล
			1	2	3		
1. ด้านเนื้อหา	1	สอดคล้องกับมาตรฐาน/ ตัวชี้วัดการเรียนรู้ตาม หลักสูตรแกนกลางฯ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2	เนื้อหามีการเรียงลำดับความ ยากง่าย	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3	กำหนดเวลาและเนื้อหาให้ นักเรียนทำกิจกรรมได้อย่าง เหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4	เนื้อหาและกิจกรรมมี ความสัมพันธ์กันและมีความ น่าสนใจ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	5	ใบความรู้ ใบงานและ แบบฝึกหัดมีความสอดคล้อง กับเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. ด้านการจัด กิจกรรมการ เรียนการสอน โดยใช้ กระบวนการ พัฒนาทักษะ การคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิด ของลิ้มแบ็ก และวอร์ก	6	วัตถุประสงค์ การเรียนรู้ สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน รู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	7	ในการทำกิจกรรมครูใช้คำถาม ที่กระชับเพื่อให้ นักเรียนมี อิสระทางการคิดและกระตุ้น การมีส่วนร่วม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน (ต่อ)

รายการ ประเมินด้าน	ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปลผล
			1	2	3		
	8	นักเรียนเป็นผู้ค้นหาคำตอบ หรือทำกิจกรรมสำเร็จร่วมกัน เป็นคู่และกลุ่มโดยครูเป็น เพียงผู้ชี้แนะ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	9	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน มากกว่าเป็นผู้รับอย่างเดียว	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	10	มีการทบทวนบทเรียน และ นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ได้แสดงความคิดเห็นและมี ความสามารถในการคิด วิเคราะห์เพิ่มมากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	11	ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป บทเรียน ทำให้นักเรียนได้รู้ เนื้อหามากขึ้นและได้รับรู้ ความใหม่	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	12	การจัดกิจกรรมการเรียนการ สอนทำให้นักเรียนมี ปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครู	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	13	กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ร่วมกัน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	14	กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสม กับความสามารถของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน (ต่อ)

รายการ ประเมินด้าน	ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปลผล
			1	2	3		
3. ด้านการใช้ สื่อ	15	นักเรียนได้ใช้สื่อและแหล่ง เรียนรู้ด้วยตนเองในการทำ กิจกรรม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	16	สื่อทำให้การเรียนรู้สนุกสนาน น่าสนใจเพิ่มขึ้น					
	17	เลือกใช้สื่อเหมาะสมกับ เนื้อหาและวัยรวมทั้งมีความ หลากหลาย	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. ด้านการ วัดผลและ ประเมินผล	18	วิธีวัดผลและประเมินผล สอดคล้องกับมาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด/จุดประสงค์ การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	19	การวัดผลและประเมินผลมี ความหลากหลายและ เหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	20	นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลและสามารถนำไป พัฒนาตน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อเสนอแนะ

-

ผลการวิเคราะห์ ค่า P ค่า R ค่า KR แบบสอบค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์

ตาราง ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบรายข้อ

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (B)	แปลความหมาย
1	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
2	0.75	0.25	ข้อคำถามใช้ได้
3	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
4	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
5	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
6	0.75	0.25	ข้อคำถามใช้ได้
7	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
8	0.75	0.25	ข้อคำถามใช้ได้
9	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
10	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
11	0.75	0.25	ข้อคำถามใช้ได้
12	0.70	0.30	ข้อคำถามใช้ได้
13	0.75	0.25	ข้อคำถามใช้ได้
14	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
15	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
16	0.65	0.35	ข้อคำถามใช้ได้
17	0.65	0.35	ข้อคำถามใช้ได้
18	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
19	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
20	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
21	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
22	0.75	0.25	ข้อคำถามใช้ได้
23	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
24	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
25	0.70	0.30	ข้อคำถามใช้ได้
26	0.70	0.30	ข้อคำถามใช้ได้

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (B)	แปลความหมาย
27	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
28	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
29	0.80	0.20	ข้อคำถามใช้ได้
30	0.70	0.30	ข้อคำถามใช้ได้

ตารางผลการวิเคราะห์ ค่า P ค่า R ค่า KR แบบสอบค่าสัมประสิทธิ์ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดออร์ ริชาร์ดสัน จากโปรแกรมสำเร็จรูปได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ มีจำนวนข้อที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.65-0.80 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.20-0.35 ของข้อสอบ และค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.766

ตาราง แสดงแบบบันทึกคะแนนความสามารถการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น
 ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ก่อนเรียน-หลังเรียน

เลขที่	คะแนน ก่อนเรียน	คะแนน หลังเรียน	ผลต่าง (D)	ผลต่าง (D ²)
1	17	26	9	81
2	16	16	0	0
3	11	26	15	225
4	16	26	10	100
5	18	22	4	16
6	17	23	6	36
7	20	25	5	25
8	14	21	7	49
9	21	26	5	25
10	18	25	7	49
11	19	26	7	49
12	12	25	13	169
13	16	25	9	81
14	17	26	9	81
15	20	24	4	16
16	16	27	11	121
17	25	28	3	9
18	12	21	9	81
19	18	25	7	49
20	21	25	4	16
21	23	27	4	16
22	19	25	6	36
23	12	23	11	121
24	19	23	4	16

เลขที่	คะแนน ก่อนเรียน	คะแนน หลังเรียน	ผลต่าง (D)	ผลต่าง (D ²)
25	13	16	3	9
26	9	16	7	49
27	17	22	5	25
28	11	21	10	100
29	15	23	8	64
30	11	22	11	121
31	17	25	8	56
32	20	24	4	16
33	23	24	1	1
34	18	23	5	25
รวม	571	802	$\Sigma D = 231$	$\Sigma D^2 = 1933$
μ	16.79	23.59		
σ	3.79	2.95		
N	34			

Descriptives ผลการวิเคราะห์ศึกษาความพึงพอใจในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน

1. ด้านเนื้อหา

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
aa1	34	3.00	5.00	4.4706	.56329
aa2	34	4.00	5.00	4.4706	.50664
aa3	34	4.00	5.00	4.2647	.44781
aa4	34	4.00	5.00	4.4706	.50664
aa5	34	4.00	5.00	4.4118	.49955
Valid N (listwise)	34				

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
b2.1	34	4.00	5.00	4.2941	.46250
b2.2	34	4.00	5.00	4.4706	.50664
b2.3	34	4.00	5.00	4.6176	.49327
b2.4	34	4.00	5.00	4.5294	.50664
b2.5	34	4.00	5.00	4.4412	.50399
b2.6	34	4.00	5.00	4.5000	.50752
b2.7	34	4.00	5.00	4.4118	.49955
b2.8	34	4.00	5.00	4.4118	.49955
b2.9	34	4.00	5.00	4.5000	.50752
Valid N (listwise)	34				

3. ด้านการใช้สื่อ

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
cc15	34	4.00	5.00	4.6765	.47486
cc16	34	4.00	5.00	4.4706	.50664
cc17	34	4.00	5.00	4.4412	.50399
Valid N (listwise)	34				

4. ด้านการวัดผลและประเมินผล

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
dd18	34	4.00	5.00	4.6176	.49327
dd19	34	4.00	5.00	4.4706	.50664
dd20	34	4.00	5.00	4.4412	.50399
Valid N (listwise)	34				

ภาคผนวก จ
แบบตอบรับการตีพิมพ์บทความวิจัย

N.E.U. • คุณวุฒิ • คุณธรรม • คุณภาพ

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

NORTH EASTERN UNIVERSITY

199/19 ถนนมิตรภาพ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

โทร. (043) 222959, 222960, 222961 โทรสาร. (043) 226823-4

<http://www.neu.ac.th>

ที่ ม.ภ.น. (ว) 625 /2565

27 กรกฎาคม 2565

เรื่อง ตอบรับการนำเสนอบทความในงานประชุมวิชาการวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสถาปัตยกรรมศาสตร์ ครั้งที่ 13 “ESTACON 2022”

เรียน อาจารย์ประทุม บุญเขียน

ตามที่ท่านได้ส่งบทความ เรื่อง การศึกษาความสามารถการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อนำเสนอในการประชุมวิชาการวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสถาปัตยกรรมศาสตร์ ครั้งที่ 13 “Engineering, Technology, Innovation and Architecture in 21ST Century and Future Sustainable Development” ในวันศุกร์ ที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2565 เวลา 08.30 - 17.00 น. ณ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น

ในการนี้ ฝ่ายพิจารณาบทความ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขอแจ้งให้ท่านทราบว่าบทความของท่านได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และได้รับการคัดเลือกให้ร่วมนำเสนอผลงานของท่านในการประชุมวิชาการวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสถาปัตยกรรมศาสตร์ ครั้งที่ 13 “ESTACON 2022” ตามวัน เวลา ที่ได้กล่าวมาข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี)

อธิการบดี

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คณะวิศวกรรมศาสตร์

โทรศัพท์ 043-222-959 - 61 ต่อ 139

โทรสาร 043-226-823

อาจารย์จตุรงค์ จิตติยพล 089-9443742

การศึกษาความสามารถการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น
ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์คของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
The Study of Analytical Thinking Ability in Thai Literature
Using 5 e- Learning Cycle Strategy by Limbach and Waugh
of Mathayomsuksa 4 Students

ประทุม บุญเขียน^{1*}, อาริวรรณ เอี่ยมสะอาด², จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา³, วาปี คงอินทร์⁴

^{1,2,3,4}มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 1061 ซอยอโศกภาพ 15 ถนนอโศกภาพ แขวงศิริราชบุรี เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600

*ผู้ติดต่อ: E-mail: pratoon7868@gmail.com, เบอร์โทรศัพท์ 081-834-7868 เบอร์โทรสาร 02-473-7000 ต่อ 5000

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ค ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test for Dependent Sample ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ค หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ค โดยรวม อยู่ในระดับอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การคิดวิเคราะห์, การคิดเชิงรุก 5 ชั้น

Abstract

This research aims to 1) compare the analytical thinking ability of Thai literature between before and after the class of Mathayomsuksa 4 students using 5 e- Learning Cycle Strategy by Limbach and Waugh 2) study the satisfaction of Mathayomsuksa 4 students towards the class using 5 e-learning cycle strategy by Limbach and Waugh. The population were 34 students. The research tools included 1) lesson plans 2) testing and 3) questionnaire. The statistics were mean, standard deviation, and t-test for dependent sample. The research results showed that: 1) the analytical thinking ability of Thai literature using the 5E learning cycle approach in combination with active learning by Limbach and Waugh was higher which had 0.05 of statistical significance and 2) Students' satisfaction through 5 e-learning cycle strategy by Limbach and Waugh was in high levels

Keywords: Critical thinking, 5 e- Learning Cycle Strategy

1. บทนำ

วรรณคดีไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อชาติไทยอย่างยิ่ง เพราะวรรณคดียังเป็นเครื่องแสดงความเจริญของชาติ ชนชาติใดที่ไร้ความเจริญย่อมไม่สามารถผลิตผลงานทางวรรณคดีได้ เนื่องจากวรรณคดีเป็นผลงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ วรรณคดีจึงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่สืบทอดกันมาทุกยุคทุกสมัย ดังที่ [1] รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2549 : 119) กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีว่า “วรรณคดีเป็นมรดกของชาติ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นภูมิปัญญาของคนในชาติที่สามารถนำภาษามาร้อยเรียงเป็นวิจิตรศิลป์ แสดงถึงความละเอียด ประณีต อ่อนโยน สะท้อนเรื่องราวของมนุษย์ วิถีชีวิต วัฒนธรรมความเป็นอยู่ในสังคม ความคิด ความเชื่อ ซึ่งให้ประโยชน์ทั้งความบันเทิง เป็นคติสอนใจ เป็นแนวประพฤติปฏิบัติ เป็นบันทึกแสดงวีรกรรมคนกล้า หรือสตุติพระเกียรติยศ หรือเป็นวรรณกรรมที่ใช้เพื่อประกอบพิธีกรรม ฯลฯ สอดคล้องกับ [2] อนุรักษ์ จาตุรงค (2561 : 1) ที่กล่าวว่า วรรณคดียังเป็นแหล่งบันทึกประสบการณ์ เป็นภาพสะท้อนสังคมหรือเป็นกระจกส่องภาพคนในสังคมแต่ละยุคสมัย ให้แก่นุชนรุ่นหลังได้รู้จัก มองเห็นชีวิตของบรรพบุรุษในแง่มุมที่ประวัติศาสตร์ไม่ได้บันทึกไว้ ดังนั้นชาติที่เจริญแล้วเท่านั้นจึงจะสามารถสร้างวรรณคดีด้วยภาษาของตนเองเพื่อให้เป็นสมบัติและมรดกแก่ลูกหลาน”

ด้วยความสำคัญดังกล่าว กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น

พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงกำหนดให้เรียนวรรณคดีในทุกระดับชั้นการศึกษา และได้ระบุแนวทางการศึกษาวรรณคดีไว้ว่า “วิเคราะห์วรรณคดีวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูลและความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกรักคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีตและความงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน[3] (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 2)

ดังนั้น โรงเรียนช่างตาครู้สคอนแวนต์ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือและงานวิจัย ทั้งในและต่างประเทศ พบว่ารูปแบบการสอนโดยใช้ กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้น ตามแนวคิดของ [4] ลิมแบ็กและวอร์ (Limbach and Waugh, 2010) เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการเรียนรู้แบบกระบวนการ 5 ขั้น เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในด้านต่าง ๆ มีอิสระในการคิด การหาเหตุผลมาประกอบในการตอบคำถามมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม สามารถทบทวนปรับปรุงและพัฒนาโดยการทดสอบตนเองหรือการ

ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งกระบวนการเหล่านี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น สอดคล้องกับ [5] สถาพร พุทธิพิฏกุล (2555 : 10-12) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรคทางปัญญา ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น และมีงานวิจัยของ [6] ยงยุทธ อังคสิญญลักษณ์ (2559) ศึกษาเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้นและมีแนวคิดในการอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมด้านวรรณคดีไทยอย่างสร้างสรรค์

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นในการศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันการพัฒนาครูเครือข่ายความร่วมมือด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยดำเนินการ ดังนี้

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 เป็นห้องเรียนคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ จำนวน 34 คน

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ความสามารถการคิดวิเคราะห์ห้วงรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ 1.1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 2.1) แบบทดสอบ 2.2) แบบสอบถามความพึงพอใจ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ติดต่อรับหนังสือจากมหาวิทยาลัยเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนชางตาครูส์คอนแวนท์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.2 นำหนังสือราชการไปติดต่อขออนุญาตและขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนชางตาครูส์คอนแวนท์ เพื่อขออนุญาตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 คัดเลือกห้องเรียน 1 ห้องเพื่อใช้ในการ

การจัดการเรียนรู้ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง หัวใจชายหนุ่ม และเรื่องอิเหนาโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก

2. การดำเนินการ

2.1 ชี้แจงการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก

2.2 ทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์แบบปรนัยจำนวน 20 ข้อ

2.3 ดำเนินการทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชางตาครูส์คอนแวนท์ จำนวน 34 คน ในเวลาเรียนปกติ ใช้เวลาในการทดลองทั้งสิ้น 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวม 14 คาบ

2.4 ผู้เรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก

2.5 เมื่อสิ้นสุดการสอนแล้วผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการทดลอง (Post – test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์และวิเคราะห์ผลข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยคือ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ตอนที่ 2 การศึกษาความพึงพอใจโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test)

4. ผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

กิจกรรม	N	μ	σ	D	t
ก่อนเรียน	34	16.79	3.85	6.79	11.81*
หลังเรียน	34	23.59	3.00		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.85 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.00 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อน และหลังเรียน โดยการทดสอบค่า t-test แบบ Dependent พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 11.81 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการศึกษาความพึงพอใจโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน โดยรวม

ความพึงพอใจ	$\bar{x}$	σ	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านเนื้อหา	4.42	0.26	มาก	3
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก	4.46	0.23	มาก	2
3. ด้านการใช้สื่อ	4.55	0.27	มากที่สุด	1

4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.46	0.40	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.47	1.15	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน โดยรวม อยู่ในระดับอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านการใช้สื่อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.55 รองลงมา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ด้านการวัดผลและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.46 และด้านเนื้อหา ค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าเฉลี่ย 4.42

5. สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ห้วงรณคดีไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05
2. ความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน โดยรวม อยู่ในระดับอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านการใช้สื่อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านเนื้อหา ค่าเฉลี่ยต่ำสุด

6. อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์เป็นอย่างดี จากการแสดงผลการทดสอบและสามารถต่อยอดให้เกิดทักษะด้าน อื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ [7] วรรณภา ศรีสายัณห์ และคณะ (2563) ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบันได 5 ชั้น ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี

ที่ 3 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบันได 5 ชั้นพบว่า มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ยังยุทธ อังคสัญญลักษณ์ (2559) ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้กระบวนการ 5 ชั้น ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ชั้น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้การเรียนรู้ 5 ชั้นมีทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5

2. ความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิด เชิงรุก 5 ชั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการใช้สื่อ

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

1) ด้านเนื้อหา ครูผู้สอนควรระมัดระวังการจัดสรรเวลาให้สอดคล้องกับกิจกรรมตามความเหมาะสม เนื่องจากขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5

ขั้นนั้นมีหลายขั้นตอนซึ่งต้องให้เวลานักเรียนร่วมกันในการค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ อภิปราย และนำเสนอความรู้ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ ที่คงทนมากยิ่งขึ้น

2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้นตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์ค ครูควรเตรียมการใช้คำถามเพื่อพัฒนาการคิด โดยใช้คำถามสั้น ๆ ช่วยกระตุ้นความคิดที่ละขั้น และต้องช่วยกระตุ้นนักเรียนให้กล้าแสดงออก และนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครูในการตอบคำถาม เมื่อนักเรียนรู้สึกมีอิสระก็จะส่งผลให้กล้าตอบคำถาม และคำตอบนั้นการสร้างบรรยากาศที่ดีจะนำมาสู่ประเด็นการอภิปรายเพื่อพัฒนาการคิดขั้นสูงได้มากยิ่งขึ้น และควรให้โอกาสนักเรียนในแต่ละกลุ่มได้ศึกษาเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มก่อน เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนได้แสดงขีดความสามารถของตน โดยครูผู้สอนมีบทบาทในการให้คำปรึกษาและอธิบายเพิ่มเติมเมื่อนักเรียนเกิดความสงสัย

3) ด้านการวัดผลและประเมินผล ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและสามารถนำไปพัฒนาตน เพราะการประเมินตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการวัดประเมินผล ช่วยให้ผู้เรียนมีความ รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1) การศึกษาความสามารถการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์คของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2) การศึกษาความสามารถการคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงรุก 5 ขั้น ตามแนวคิดของลิ้มแบ็กและวอร์คของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

8. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณกร สว่างเจริญ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย รองศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาปี คงอินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยโดยการบูรณาการองค์ความรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นตามศาสตร์พระราชามาผ่านกระบวนการวิจัยอย่างมีความหมายและเกิดประโยชน์ที่ยั่งยืน จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

9. เอกสารอ้างอิง

- [1] รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2549). **สุนทรียรสแห่งวรรณคดี**. กรุงเทพฯ : ฌเพชร สำนักพิมพ์.
- [2] ฌรัฐพร จาดยางโทน. (2561). **พัฒนาการวรรณคดีไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ดาราวรรณการพิมพ์.
- [3] กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- [4] Limbach, B., & Waugh, W. (2010). Developing Higher Level Thinking. *Journal of Instructional Pedagogies*, 3.
- [5] สถาพร พุทธิพิบูล. (2555). คุณภาพผู้เรียน...เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ (QUALITY OF STUDENTS DERIVED FROM ACTIVE LEARNING PROCESS). *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา* 6, 2.
- [6] ยงยุทธ อังคสัญญลักษณ์. (2559). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [7] วรรณภา ศรีสายัณห์ และคณะ. (2563). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เพื่อพัฒนาทักษะ

การอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านด้ายเทพกาญจนาอุปถัมภ์ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. *พจนานุกรมสาร ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน 2563*.

ภาคผนวก ฉ

สำเนาประกาศนียบัตรภาษาอังกฤษ / ผลการสอบ CEFR

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชบุรี
Banomsdeichaopraya Rajabhat University

This is to certify that

MISS PRATOOM BOONKIEN

Achieved BSRU-TEST of English Proficiency (BSRU – TEP) level

B2

Given on 17th July 2017

Linda Gaima

(Asst. Prof. Dr. Linda Gaima)
President

No. .... CEFR. 14320623/2560.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวประทุม บุญเขียน
วัน เดือน ปีเกิด	23 กุมภาพันธ์ 2508
สถานที่เกิด	จังหวัดฉะเชิงเทรา
ที่อยู่ปัจจุบัน	3/9 หมู่ 11 ตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี รหัสไปรษณีย์ 22180
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนช่างตากุ้งี่คอนแวนท์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10600
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2532	หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2539	หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2565	หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร